

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Jolanta ŽELVYTĖ

Ekonomikos studijų programos studentas (-ė)

**RUAB „ŽEMDA“ RESTRUKTŪRIZAVIMO POVEIKIO ĮMONĖS
EKONOMINIAMS RODIKLIAMS VERTINIMAS
2007 – 2013 METAIS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2014

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
EKONOMIKOS KATEDRA**

Jolanta ŽELVYTĖ

**RUAB „ŽEMDA“ RESTRUKTŪRIZAVIMO POVEIKIO ĮMONĖS
EKONOMINIAMS RODIKLIAMS VERTINIMAS
2007 – 2013 METAIS**

Magistro darbas
Ekonomika (L100),

Darbo vadovė:

lekt. dr. Jurgita KARALEVIČIENĖ

Teigiu, kad magistro darbas, kurį teikiu Ekonomikos studijų krypties magistro kvalifikaciniam laipsniui įgyti yra originalus autorinis darbas.

(Studento parašas)

Magistro darbo autorė Jolanta Želvytė

SANTRAUKA

Jolanta ŽELVYTĖ

RUAB „ŽEMDA“ restruktūrizavimo poveikio įmonės ekonominiams rodikliams vertinimas 2007 – 2013 metais

Magistro darbas.

Magistro darbe išanalizuota ir susisteminta Lietuvos ir užsienio autorių restruktūrizavimo samprata ir esmė ekonominėje literatūroje, pateikiamas restruktūrizavimo ir įmonės ekonominių rodiklių ryšio teorinis aspektas, suklasifikuojant ekonominių rodiklių rūšis bei jų skaičiavimo metodikas. Darbo konceptualioje dalyje išnagrinėti mokslininkų dažniausiai taikomi restruktūrizavimo poveikio veiklos ekonominiams rodikliams metodologijos ir metodai, apžvelgiami pagrindiniai empirinių tyrimų, paneigiančių ar patvirtinančių šiuos metodus, rezultatai. Remiantis konceptualiąja darbo dalimi pateikiama RUAB „Žemda“ restruktūrizavimo poveikio ekonominiams rodikliams vertinimo metodika, analizuojami ekonominių rodiklių pokyčiai iki ir po restruktūrizavimo paskelbimo, įvertinimas restruktūrizavimo poveikis įmonės ekonominiams rodikliams. Trečioje darbo dalyje atliktas bankroto tikimybės prognozavimas pagal E. Altman, Taffler ir Tisshaw ir A. I. Blank modelius. Atlikto tyrimo rezultatų pagrindu suformuluotos išsamios išvados ir pateiktos rekomendacijos veiklai gerinti.

SUMMARY

Jolanta ŽELVYTĖ

Evaluation of restructuring impact on economic indicators of limited liability company RUAB 'ŽEMDA' from 2007 to 2013

Master's thesis

Master's thesis includes analysis and systematization of Lithuanian and foreign authors' conception of restructuring and its essentiality in economic literature, theoretical aspect of connection between restructuring and company's economic indicators by classifying types of economic indicators and their calculation methods. The conceptual part of this work covers the analysis of methodologies and methods of restructuring impact on activity's economic indicators commonly applied by the scientists and the results of main empirical researches proving or disproving these methods. The second part of this work according to the conceptual part presents the evaluation methodology of restructuring impact on economic indicators of RUAB 'Žemda', analyses the changes of economic indicators prior and after restructuring and evaluates the restructuring impact on company's economic indicators. The third part of this work includes the prognosis of probability of bankruptcy according to the models presented by E. Altman, Taffler and Tisshaw, and A. I. Blank, also the evaluation of these prognoses. At the end of this work comprehensive findings were formulated based on the results of this research and recommendations for better work were provided.

TURINYS

ĮVADAS

1. RESTRUKTŪRIZAVIMO SAMPRATOS IR JO POVEIKIO ĮMONĖS EKONOMINIAMS RODIKLIAMS TEORINIS VERTINIMAS 9

1.1. Restruktūrizavimo samprata ir esmė ekonominėje literatūroje	9
1.2. Restruktūrizavimo būdai ir jų grupavimas	12
1.3. Restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančios priežastys	14
1.4. Ekonominių rodiklių samprata ir skaičiavimo metodika, vertinant restruktūrizavimo poveikį veiklos rezultatams	16
1.5. Bankroto tikimybės diagnozavimas	23
1.6. Restruktūrizavimo poveikio veiklos ekonominiams rodikliams empirinių tyrimų apibendrinimas	24

2. RESTRUKTŪRIZAVIMO POVEIKIO RUAB „ŽEMDA“ EKONOMINIAMS RODIKLIAMS VERTINIMAS 28

2.1. Restruktūrizavimo poveikio įmonės ekonominiams rodikliams vertinimo metodika	28
2.2. RUAB „Žemda“ veiklos apžvalga	29
2.3. RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių pokyčių vertinimas	31
2.3.1. Turto ir nuosavybės bei įsipareigojimų pokyčių vertinimas	31
2.3.2. Pajamų, sąnaudų ir pelno pokyčių vertinimas	35
2.3.3. Peningumo rodiklių pokyčių vertinimas	43
2.3.4. Likvidumo (mokumo) ir finansų struktūros rodiklių pokyčių vertinimas	47
2.3.5. Veiklos efektyvumo rodiklių pokyčių vertinimas	51
2.3.6. Darbo išteklių bei užmokesčio pokyčių įvertinimas	56
2.3.7. Restruktūrizavimo poveikis RUAB „Žemda“ ekonominei veiklai	58
3. RUAB „ŽEMDA“ EKONOMINIŲ RODIKLIŲ GERINIMO GALIMYBĖS 61	61
3.1. Bankroto tikimybės įvertinimas	61
3.2. RUAB „Žemda“ veiklos perspektyvų įvertinimas, ekonominių rodiklių gerinimo galimybės	63

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS 67

LITERATŪRA 71

PRIEDAI 75

LENTELIŲ SĄRAŠAS

1.1 lentelė	Restruktūrizavimo sąvokos interpretacijos	9
1.2 lentelė	Restruktūrizavimo teikiama nauda	11
1.3 lentelė	Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai, jų formulės bei reikšmės	19
1.4 lentelė	Likvidumo rodikliai, jų formulės bei reikšmės	19
1.5 lentelė	Pelningumo rodikliai, jų formulės bei reikšmės	20
1.6 lentelė	Kapitalo struktūros ir skolų valdymo rodikliai, jų formulės bei reikšmės	20
1.7 lentelė	Sąnaudų lygio rodikliai, jų formulės bei reikšmės	21
1.8 lentelė	Darbo našumo ir darbo užmokesčio rodikliai, jų formulės bei reikšmės	21
2.1 lentelė	Pagrindiniai RUAB „Žemda“ veiklą atspindintys rodikliai ir jų pokyčiai	31
2.2 lentelė	RUAB „Žemda“ pajamų rodikliai ir jų pokyčiai 2007 – 2013 m.	36
2.3 lentelė	RUAB „Žemda“ pardavimo sąnaudų lygio rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.	38
2.4 lentelė	RUAB „Žemda“ veiklos sąnaudų lygio rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.	39
2.5 lentelė	RUAB „Žemda“ detalizuotų veiklos sąnaudų pokyčiai 2007 – 2013 m.	40
2.6 lentelė	RUAB „Žemda“ pelningumo rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.	43
2.7 lentelė	RUAB „Žemda“ bendrojo pelningumo pokyčius įtakojantys veiksniai 2010 – 2011 m.	44
2.8 lentelė	RUAB „Žemda“ bendrojo pelningumo pokyčius įtakojantys veiksniai 2012 – 2013 m.	45
2.9 lentelė	RUAB „Žemda“ turto ir nuosavybė gražos rodiklių pokytis 2007 – 2013 m..	46
2.10 lentelė	RUAB „Žemda“ likvidumo (mokumo) rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.	47
2.11 lentelė	RUAB „Žemda“ finansų struktūros rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.	49
2.12 lentelė	RUAB „Žemda“ veiklos efektyvumo rodiklių pokyčiai 2007 – 2013 m.	51
2.13 lentelė	RUAB „Žemda“ turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai 2011 – 2013 m.	51
2.14 lentelė	RUAB „Žemda“ trumpalaikio turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai 2011 – 2013 m.	52
2.15 lentelė	RUAB „Žemda“ ilgalaikio turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai 2011 – 2013 m.	53
2.16 lentelė	RUAB „Žemda“ pinigų apyvartos ciklas 2007 – 2013 m.	56
2.17 lentelė	RUAB „Žemda“ darbo našumo rodikliai 2007 – 2013 m.	57
2.18 lentelė	RUAB „Žemda“ darbo užmokesčio fondo pasikeitimai 2007 – 2013 m.	57
2.19 lentelė	RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių pokytis	58
3.1 lentelė	RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės įvertinimas remiantis E. Altman modeliu	61
3.2 lentelė	RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės įvertinimas remiantis Taffler ir Tishaw modeliu	62
3.3 lentelė	RUAB „Žemda“ bankroto diagnozavimas pagal I.A. Blank modelį	62
3.4 lentelė	RUAB „Žemda“ skirtingų bankroto diagnozavimo modelių suvestinė	63
3.5 lentelė	RUAB „Žemda“ pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos prognozė 2014 – 2015 m.	64

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1.1 paveikslas	Restruktūrizavimo tyrimų kryptys	11
1.2 paveikslas	Restruktūrizavimo būdų skirstymas į grupes	13
1.3 paveikslas	Restruktūrizavimo priežastys	15
1.4 paveikslas	Įmonės veiklą įvertinančių ekonominių rodiklių grupės	18
1.5 paveikslas	Restruktūrizavimo poveikio įmonei praktinių tyrimų kryptys	26
2.1 paveikslas	Ekonominės veiklos vertinimo metodika	28
2.2 paveikslas	Vandentiekio ir nuotekų tinklų rinka	30
2.3 paveikslas	RUAB „Žemda“ turto lyginamųjų svorių dinamika 2007 – 2013 m.	32
2.4 paveikslas	RUAB „Žemda“ nuosavybės ir įsipareigojimų pokyčiai 2007 – 2013 m.	33
2.5 paveikslas	RUAB „Žemda“ įsipareigojimų pokyčiai 2007 – 2013 m.	34
2.6 paveikslas	Šakos ir RUAB „Žemda“ pardavimų pajamų pokyčių dinamika 2007 – 2013 m.	35
2.7 paveikslas	RUAB „Žemda“ sąnaudų struktūros dinamika 2007 – 2013 m.	37
2.8 paveikslas	RUAB „Žemda“ detalizuotos pardavimų savikainos sąnaudų pokyčiai 2007 – 2013 m.	38
2.9 paveikslas	RUAB „Žemda“ veiksmų įtaka grynojo pelno pokyčiui 2007 – 2013 m.	42
2.10 paveikslas	RUAB „Žemda“ trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto apyvartumo rodiklių kitimas 2007 – 2013 m.	52
2.11 paveikslas	RUAB „Žemda“ debitorinio įsiskolinimo struktūra 2007 – 2013 m.	53
2.12 paveikslas	RUAB „Žemda“ kreditorinio įsiskolinimo struktūra 2007 – 2013 m.	54
2.13 paveikslas	RUAB „Žemda“ debitorinių ir kreditorinių įsiskolinimų apyvartumo dienomis rodiklių dinamika 2007 – 2013 m.	55

IVADAS

2008 metais įvykusi pasaulio ekonominė krizė paveikė visus ekonominės - ūkinės veiklos sektorius. Lietuvoje dar iki šiol juntami krizės padariniai statybų sektoriaus veiklos rezultatams, stabilumui ir plėtrai. Neigiamą įtaką jų veiklai daro šalies ekonominiai ir politiniai pokyčiai, infliacijos svyravimai, nestabili finansų ir mokesčių sistema, komercinių bankų krizė ir kiti veiksniai. Dėl sudėtingų verslo aplinkos sąlygų įmonių veikla dažnai tampa sunkiai prognozuojama ir neapibrėžta, kas ir lemia įmonės veiklos sąstingį ar net bankrotą. Lietuvoje, kaip teisinėje valstybėje, įmonės turinčios nemokumo problemų, gali priimti kelis skirtingus sprendimus – įmonės gali būti likviduojamos arba gali būti sudaromos sąlygos atkurti mokumą, išsaugoti ir vystyti veiklą. Pasirinkus antrąjį kelią – pavyzdžiai rodo, kad sėkmingas ir laiku pasirinktas restruktūrizavimasis leidžia padidinti įmonių vertę ir suteikia galimybę tęsti veiklą ir išvengti bankroto. Restruktūrizavimo proceso metu įmonėms suteikiama galimybė pertvarkyti savo verslą, pritaikyti jį prie pasikeitusios ekonominės situacijos, optimizuoti gamybą ir imtis kitų veiksmų siekiant atkurti įmonės mokumą ir konkurencingumą.

Temos aktualumas: 2001 m. kovo 20 d. įmonių restruktūrizavimo įstatymas, teisiškai reglamentuojantis restruktūrizaciją, nuolat tobulinamas, pataisos patvirtintos 2010 m. liepos 2 d., turi tiesioginės įtakos įmonių restruktūrizacijos proceso eigai. Įmonių restruktūrizavimas iki šiol buvo nepopuliarus Lietuvoje lyginant su inicijuotomis bankroto procedūromis. Dabar, įsigaliojus naujai Restruktūrizavimo įstatymo redakcijai ir esant lengvesnėms restruktūrizavimosi sąlygoms, Lietuvoje turėtų išaugti įmonių planuojančių pertvarkyti savo veiklą, skaičius. Todėl, esant informacijos stygiui apie įmonių restruktūrizavimo poveikį veiklos ekonominiams rodikliams, tiriamasis darbas gali būti aktualus daugeliui įmonių.

Mokslinio darbo problema. Lietuvos moksliniuose darbuose daug dėmesio skiriama verslo subjektų finansinių santykinių rodiklių analizei ir skaičiavimo klausimų nagrinėjimui, tačiau ekonominiu rodiklių analizei, padedančiai įvertinti krizinės situacijos poveikį tolimesniems veiklos rezultatams, skiriamas nepakankamas dėmesys. Moksliniuose tyrimuose, siekiančiuose išsiaiškinti restruktūrizavimo poveikį įmonės ekonominiams rodikliams vieningos nuomonės nėra: siūloma nagrinėti veiklos ekonominius rodiklius arba analitikų prognozes, pasirodančias įmonei paskelbus apie restruktūrizavimą. Todėl tiriamojo darbo problema būtų: ar restruktūrizavimas gali paveikti veiklos ekonominius rodiklius.

Tyrimo objektas - įmonės veiklos ekonominiai rodikliai.

Tyrimo tikslas - išanalizavus teorinius restruktūrizavimo poveikio ekonominiams rodikliams vertinimo aspektus, įvertinti RUAB „Žemda“ restruktūrizavimo poveikį įmonės ekonominiams rodikliams 2007 – 2013 m. ir pateikti ekonominių rodiklių gerinimo galimybes.

Tikslui pasiekti iškelti tokie **tyrimo uždaviniai**:

- Teoriniu aspektu išanalizuoti restruktūrizavimo sampratą ir naudą, atskleisti restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančias priežastis, įvertinti restruktūrizavimo poveikio ekonominiams rodikliams empirinių tyrimų rezultatus, apibūdinti ekonominių rodiklių vertinimo teorinius aspektus.
- Atlikti RUAB „Žemda“ 2007 – 2013 m. ekonominių rodiklių vertinimą iki ir po restruktūrizavimo.
- Įvertinti restruktūrizavimo poveikį ekonominiams rodikliams.
- Įvertinti RUAB „Žemda“ bankroto tikimybę.
- Įvertinus pardavimų pajamų ir sąnaudų prognozes, pateikti RUAB „Žemda“ veiklos gerinimo galimybes.

Darbo hipotezė - ekonominių rodiklių vertinimas gali atskleisti restruktūrizavimo poveikį RUAB „Žemda“ ekonominei veiklai.

Metodai. Konceptualiosios dalies analizei atlikti buvo nagrinėjami, sisteminami ir lyginami Lietuvos ir užsienio šalių mokslininkų straipsniai, kuriuose diskutuojama apie įmonės restruktūrizavimą, jo naudą bei galimą poveikį įmonės veiklos ekonominiams rodikliams. Daugiausiai naudotasi šaltiniais internete ir EBSCO duomenų bazėje. Ekonominiai rodikliai vertinami remiantis UAB „Žemda“ finansinės ataskaitomis už 2007 – 2013 metus. Analitiniam tyrimui atlikti naudojami lyginimo, grupavimo, svarbiausių grandžių išskyrimo, indeksų, grandininių pakeitimų, dinaminės, struktūrinės, grafinio vaizdavimo analizės būdai.

Teorinis reikšmingumas. Pirmojoje darbo dalyje atliekamas restruktūrizavimo sąvokos ir jo poveikio veiklos ekonominiams rodikliams teorinis vertinimas. Analizė pradedama nuo restruktūrizavimo sampratos ir galimos jo naudos įvardijimo. Vėliau susisteminami pagrindiniai veiksniai, lemiantys įmonių pasirinkimą ne bankrutuoti, o restruktūrizuoti įmonę. Taip pat nagrinėjamas bei pateikiamas restruktūrizavimo ir įmonės veiklos ekonominių rodiklių ryšio teorinis aspektas, suklasifikuojant ekonominių rodiklių rūšis bei jų skaičiavimo metodikas. Galiausiai teorinės dalies analizė užbaigiama įmonės veiklos restruktūrizavimo poveikio ekonominiams veiklos rodikliams metodologijos ir metodų, kuriuos dažniausiai taiko mokslininkai, nagrinėjimu. Kadangi teorinius modelius visada lydi empiriniai tyrimai, taip pat apžvelgiami pagrindiniai empirinių tyrimų, paneigiančių ar patvirtinančių šiuos modelius, rezultatai.

Darbo apimtis yra 88 puslapiai. Darbe yra 32 lentelės, 18 paveikslų, 14 priedų.

1. RESTRUKTŪRIZAVIMO SAMPRATOS IR JO POVEIKIO ĮMONĖS EKONOMINIAMS RODIKLIAMS TEORINIS VERTINIMAS

Ekonominių rodiklių analizė atlieka itin svarbų vaidmenį įmonės gyvenime. Būtent jie parodo įmonės veiklos rezultatus, leidžia palyginti juos su konkurentų, planuoti tolesnę įmonės veiklą, pritraukti išorinius investuotojus. Veiklos ekonominiai rodikliai gali būti skaičiuojami siekiant įvertinti įmonės restruktūrizavimo rezultatus. Kadangi restruktūrizavimas yra sudėtingas ir daug laiko bei lėšų reikalaujantis procesas, todėl jo rezultatų įvertinimas yra ypač svarbus, atskleidžiantis ar verta gelbėti įmonę, ar tiesiog reikia leisti jai bankrutuoti.

1. 1. Restruktūrizavimo samprata ir esmė ekonominėje literatūroje

Restruktūrizavimo sąvoka plačiai vartojama tiek ekonominėje tiek finansinėje literatūroje, tačiau mokslininkai, analizuojantys šį procesą, jį įvardija labai įvairiai. Norint išsiaiškinti, kaip Lietuvos bei užsienio autoriai apibūdina restruktūrizavimo sampratą, magistro darbe buvo sudaryta 1.1 lentelė, kurioje yra pateiktos dažniausiai mokslinėje literatūroje pateikiamos restruktūrizavimo sąvokos.

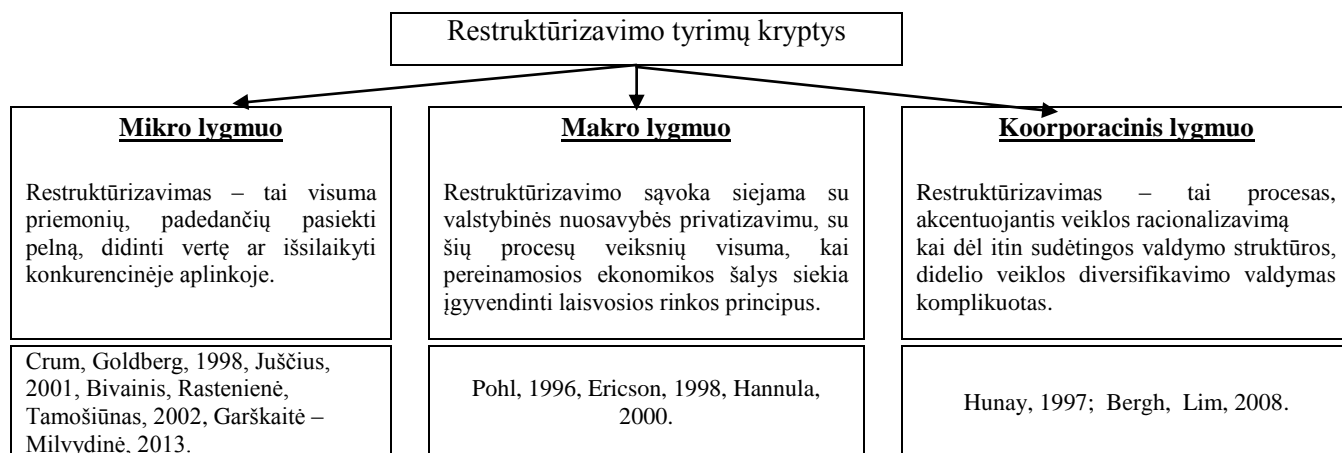
1.1 lentelė

Restruktūrizavimo sąvokos interpretacijos

Autorius, metai	Restruktūrizavimo samprata
G. Pohl (1996)	Sudėtinis besitęsiantis procesas, vykdomas, kad būtų išlaikomas įmonės besikeičiančios ekonominės aplinkos pelningumas, technologinės pažangos ir konkurencijos sąlygomis.
G. Hunay (1997)	Įmonės veiklos racionalizavimo veiksnių visuma, kada įmonės veikla per daug diversifikuota, išauga iki apimčių, apsunkinančių jos valdymą.
R. L. Crum ir I. Goldberg (1998)	Visuma priemonių, taikomų siekiant padidinti įmonės konkurencingumą ir vertę.
R.E.Ericson (1998)	Esminiai ekonominių galimybių pokyčiai, veiklos reorganizacija, rinkos kūrimąsi lydinti ekonominė strategija.
V. Juščius (2001)	Esminės permainos organizacinėje struktūroje, vidiniuose sąryšiuose, veikloje, apimančios motyvaciją ir sąmoningą orientaciją į teigiamus rezultatus rinkoje.
LR įmonių restruktūrizavimo įstatymas (2001)	Ūkinės veiklos rūšies pakeitimo, gamybos modernizavimo, darbo organizavimo tobulinimo, turto ar jo dalies pardavimo, kt. turto priėmimo jas jungiant, skaidant, techninių, ekonominių, organizacinių priemonių, skirtų mokumui atkurti, įgyvendinimas, išpareigojimų kreditoriams dydžio bei vykdymo terminų pakeitimas.
M.Stone (2002)	Procesas, įgalintis firmą sėkmingai veikti rinkos ekonomikoje.
J. Bivainis, A. Rastenienė, A. Tamošiūnas (2002)	Veiklos strategijos kaitos priemonių sąveikos su išorinės aplinkos veiksniais racionalizavimas, siekiant didinti įmonės veiklos konkurencingumą aiškiai apibrėžtoje laiko perspektyvoje.
S. Stoškus, D. Beržinskienė (2005)	Organizacinės struktūros pertvarkymas: padalinių jungimas, išskyrimas, funkcijų perdalijimas, ryšių kanalų optimizavimas ir panašiai.
Ручихина, Н. С. (2006)	Kompleksinis pagrindinių ūkio subjektų veiklos krypties (finansų, rinkodaros, gaminamų produktų, darbuotojų, valdymo) pakeitimas, sąlygotas išorinės aplinkos poveikio.
Beck, N. ir kt. (2008)	Restruktūrizavimas atspindi įmonės veiklos sustabdymą ar vykdomų pokyčių laikotarpį. Pokyčiai dėl pasikeitusios išorinės aplinkos – įmonės restruktūrizavimas, pokyčiai dėl pasikeitusios veiklos strategijos – organizaciniai pokyčiai, nesusiję su restruktūrizavimu.
Marimuthu, M. (2009).	Restruktūrizavimas įmonės atsakas į išorinius šokus, ekonomines krizes, padedantis išlikti sektoriuje, jo procesas ilgas, sudėtingas, keliantis daug iššūkių, reikalaujantis išsamios naudos ir kaštų visuomenei analizė.
Garškaitė – Milvydienė, K. (2013)	Restruktūrizavimas yra įvairūs veiksmai, kuriais siekiama atkurti įmonės mokumą ir veiklą, įmonei yra sudaromos palankios sąlygos toliau egzistuoti, orientuojantis į mokumo atkūrimą ir veiklos racionalizavimą.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Taigi, iš 1.1 lentelėje pateiktų restruktūrizavimo sąvokų interpretacijų, paaiškėjo egzistuojančios restruktūrizavimo proceso teorijos bei autoriai, analizavę šiuos reiškinius. Apibendrinant būtų galima teigti, kad restruktūrizavimo procesas apibrėžiamas kaip veiklos strategija, kuria siekiama padidinti veiklos efektyvumą, iš naujo pertvarkant organizacinius vienetus (t. y. organizacinę-administracinę struktūrą) ir vis tai nukreipta į mokumo atstatymą. Susisteminius ir išanalizavus mokslinę literatūrą, nustatyta, kad joje išskiriamos 3 pagrindinės restruktūrizavimo kryptys (žr. 1.1. pav.).

1.1 pav. Restruktūrizavimo tyrimų kryptys

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

Iš 1.1 paveikslo duomenų, galima teigti, kad restruktūrizavimas – tai visuma įvairių priemonių, naudojamų įmonės veiklos efektyvumo didinimui, o tai lemia bankroto galimybės eliminavimą, augantį pelną, didėjančią įmonės vertę bei gebėjimą prisitaikyti prie besikeičiančių technologinės pažangos ir konkurencijos sąlygų. Tačiau vertėtų nepamiršti, kad siekiant išsaugoti likusį turtą ar išteklius, restruktūrizuojant gali tekti keisti struktūrą, išteklius, vykdomas operacijas, sumažinti vykdomos veiklos apimtį. Pokyčiai dėl pasikeitusios išorinės aplinkos įvardijami kaip įmonės restruktūrizavimas. Pokyčiai dėl pasikeitusios veiklos strategijos – organizaciniai pokyčiai, kurie nėra susiję su restruktūrizavimu. K. Singh, I. P. Mahmood ir J. Zhu (2009) ir I. Kotane (2012) net pažymi, kad restruktūrizavimą nuo kitų galimų įmonės organizacinių pokyčių formų skiria restruktūrizavimo tikslas – įmonės atsakas į staigius, nenumatytus išorinės aplinkos šokus, įtakančius įmonės veiklos rezultatus ir lemiančius įmonės pasirinkimą imtis konkrečių veiksmų, padedančių įmonei išlikti.

Aptarus restruktūrizavimo sampratą bei esmę, svarbu išsiaiškinti, kokią naudą restruktūrizavimas teikia įmonėms. Mokslininkai (Jensen, 1993; Capron ir kt., 2001; Chatterjee ir kt., 2003; Bergh ir kt. 2008) siekdami atsakyti į klausimą, kokia yra restruktūrizavimo nauda yra atlikę pakankamai empirinių tyrimų. Tačiau, jų nuomone, galbūt tiesiog vertėtų leisti įmonėms, nesugebančioms prisitaikyti prie besikeičiančių technologinės pažangos ir konkurencijos sąlygų, bankrutuoti. Išanalizavus ir palyginus įvairių tyrimų išvadas, 1.2 lentelėje pateikiama susisteminta restruktūrizavimo teikiama nauda.

Restruktūrizavimo teikiama nauda

Atlikti tyrimai	Restruktūrizavimo nauda	Restruktūrizavimo esmė
Jensen (1993), Kaplan ir Weisbach (1992), Chatterjee ir kt. (2003), Hoskisson ir kt. (1994)	Restruktūrizavimas naudojamas kaip priemonė, padedanti padidinti įmonės valdymo efektyvumą aršioje konkurencinėje aplinkoje, sustiprina įmonės valdymo kontrolę.	Padeda pagerinti įmonės valdymą.
Bergh ir kt. (2008), Krishnaswami ir Subramaniam (1999)	Restruktūrizavimas leidžia tiek įmonės akcininkams, tiek įmonės valdytojams disponuoti ta pačia informacija.	Sumažina informacijos asimetriškumą.
Capron ir kt. (2001), Chang ir Singh (1999)	Restruktūrizuojant įmonę paaikėja pelningos ir nuostolingos sritys.	Padeda optimizuoti įmonės veiklos sritis
Bergh ir Lawless (1998), Comment ir Jarrell (1995)	Restruktūrizavimas padeda įmonėms, kurių veikla yra itin diversifikuota. Dėl šios priežasties lieka neaiški jos strategija, veiklos kryptys.	Padeda išgryninti įmonės veiklos strategiją.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Bergh, D., Lim, E. N. K. (2008). Learning how to restructure: absorptive capacity and improvisational views of restructuring actions and performance. Prieiga per internetą: <http://web.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?vid=40&sid=76e3ec6b-0ee2-4731-86a7-ed22aa6700ed%40sessionmgr113&hid=120>

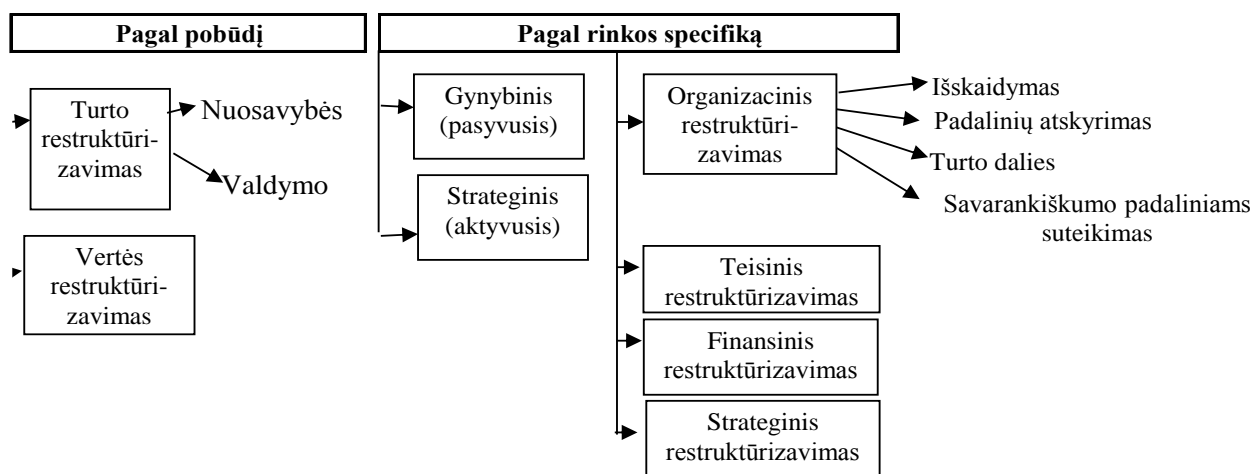
Apibendrinant 1.2 lentelėje pateiktą informaciją galima teigti, kad tikrasis restruktūrizavimas prasideda tada, kai radikaliai yra keičiama iškreipta, neefektyvi gamybos struktūra ir pertvarkomi neracionalūs ekonominiai ryšiai (Juščius, 2001). Taigi, daugelio tyrimų (Jensen, 1993, Kaplan ir Weisbach, 1992, Chatterjee ir kt., 2003, Hoskisson ir kt., 1994) išvados teigia, kad restruktūrizavimas sietinas su valdymo efektyvumo didinimu, kai išanalizavus vidinę struktūrą, atsisakoma padalinių ar struktūrų, mažiausiai prisidedančių prie įmonės vertės kūrimo. Tokiu būdu pasiekiamas valdymo efektyvumas ir stipresnė valdymo kontrolė. Taip pat restruktūrizavimas padeda sumažinti informacijos asimetriškumą tarp įmonės vadovų ir akcininkų. Jie yra suinteresuoti žinoti realią situaciją įmonėje, tačiau jų galimybės yra ribotos, kadangi valdymas patikimas samdomiems darbuotojams – direktoriams. Atliekant įmonės restruktūrizavimą, kuriuo išsamiai analizuojama ne tik įmonės struktūra, bet ir finansinė padėtis, minėta problema sumažinama. Be to, informacijos asimetriškumo problema sumažėja taip pat tarp įmonės vadovų ir išorinių investuotojų, ketinančių investuoti į įmonę. Restruktūrizavimo metu jiems atsiranda galimybė susipažinti su įmonės finansine padėtimi, o tai leidžia tinkamai nustatyti akcijų kainą ar investicinę grąžą. Capron ir kt. (2001), Chang ir Singh (1999) atskleidė, kad restruktūrizavimas padeda optimizuoti įmonės veiklos sritis, kai įmonėje išskiriamos pelningos ir nuostolingos veiklos sritys. Žinoma, kad būtų išgrynintos įmonės veiklos sritys, reikalinga aktyvi strategija: remiantis įmonės ilgalaikiais tikslais, ieškoma naujų nišų rinkoje, jei reikia, keičiamas asortimentas, išsiaiškinami vartotojų poreikiai. Galiausiai restruktūrizavimas gali būti naudojamas įmonėse, kurių veikla itin diversifikuota, kaip priemonė išgryninti veiklos sritį, atitinkančią ilgalaikę strategiją ir viziją. Tai ypač aktualu didelėms, sudėtingos struktūros kompanijoms, kuriose dėl per didelės veiklos diversifikacijos lieka neaiški jos veiklos sritys ir kryptys.

Vertėtų nepamiršti, kad restruktūrizavimo esmę galima analizuoti ir kitu aspektu – lyginti su bankroto galimybe. S. Grigaravičius (2002), analizuodamas nemokių įmonių pertvarkymą, įvardija, kad restruktūrizavus įmonę, sustabdomas skolų didėjimas, įmonė apsisaugo nuo priverstinio skolų išieškojimo, tiekėjai, pirkėjai ar kiti rinkos dalyviai labiau pasitiki restruktūrizuojama nei bankrutuojančia įmone. Tuo tarpu bankrutuojanti įmonė praranda tiekėjus, užimamą rinkos dalį, sumažėja veiklos tęstinumo galimybės, o tai palieka neigiamus socialinius pėdsakus (didėja bedarbystė, mažėja žmonių perkamoji galia ir t. t.). Be to, bankroto procedūros mažina įmonės turto pardavimo kainą, dėl išaugusių išieškojimo kaštų kreditoriai atgauna tik dalį skolų.

Apibendrinant galima teigti, kad restruktūrizavimo sąvoka ekonominėje literatūroje traktuojama įvairiai, tačiau dauguma autorių restruktūrizavimą įvardija kaip visumą veiksmų, padedančių didinti įmonės veiklos efektyvumą, konkurencinę galią ir tinkamai reaguoti į besikeičiančias ekonomines ir technologines sąlygas. Mokslininkų atlikti tyrimai parodė, kad restruktūrizavimas pirmiausiai sietinas su galimybe gyvuoti toliau, išgryninant jos veiklas ir gerinant valdymą. Be to, restruktūrizavimas padeda išvengti bankroto, kurį paprastai lydi ne tik neigiamos ekonominės, bet ir socialinės pasekmės.

1.2. Restruktūrizavimo būdai ir jų grupavimas

Restruktūrizavimas yra sudėtingas, daug laiko ir išteklių reikalaujantis procesas, ne visada duodantis pageidaujamą rezultatą, todėl mokslinėje literatūroje vyrauja restruktūrizavimo sąvokų, požiūrių įvairovė, bandoma restruktūrizavimo būdus jungti į grupes pagal požymius, panašumus ar skirtumus. Susisteminti mokslininkų siūlomi restruktūrizavimo būdai pateikti 1.2 paveiksle.

1.2 pav. Restruktūrizavimo būdų skirstymas į grupes

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Bivainis, J., Rastėnienė, A., Tamošiūnas, A. (2002). Įmonių restruktūrizavimo aspektai. Inžinerinė ekonomika, 4 (30); Bivainis, J., Tamošiūnas, A. (2003). Įmonių restruktūrizavimo tikslų analizė. Ekonomika : mokslo darbai, 61.

Iš 1.2 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad pirmiausiai restruktūrizavimo būdai gali būti grupuojami pagal restruktūrizavimo pobūdį bei rinkos, kurioje veikia įmonė, specifiką. Pagal restruktūrizavimo pobūdį dažniausiai sutinkamas turto restruktūrizavimas, paremtas įmonės struktūros dalių, neatitinkančių įmonės strategijos, eliminavimu ir įmonės veiklų, neturinčių įtakos įmonės finansiniams rezultatams, mažinimu. Atliekant turto restruktūrizavimą keičiamos arba nuosavybės (įmonės sujungiamos, skaidomos ir t.t.), arba valdymo (steigiamos antrinės įmonės, filialai, keičiamos valdymo organų atsakomybės ribos ir t. t.) struktūros. D. Bergh ir E. N. K. Lim (2008) pažymi, kad dažniausiai įmonės atlikdamos *nuosavybės restruktūrizavimą* taiko aktyvų išpardavimą (*angl.* sell-off), o atlikdamos *valdymo restruktūrizavimą* - akcijų perleidimą dukterinėms įmonėms (*angl.* spin-off). Aktyvų išpardavimas įvyksta, kada įmonės aktyvai yra parduodami kitai įmonei už grynus pinigus ar vertybinius popierius, tuo tarpu akcijų perleidimas dukterinėms įmonėms – būdas, kuriame pagrindiniai akcininkai nepasikeičia, tiesiog visas restruktūrizuojamos įmonės akcijos yra nuperkamos dukterinės įmonės. Pastarasis restruktūrizavimo būdas paprastai bus pritaikytas tada, kai įmonės turtas didėja, plečiasi, tik tiesiog to padaryti negali dabartinėje įmonėje. Tad įsteigus dukterinę įmonę šios sąlygos yra sudaromos, nesikeičiant pagrindiniams akcininkams. Atliekant *vertės restruktūrizavimą* yra sukuriami metodai, padedantys plėtoti potencialą, tobulinti valdymo metodus ir priemones. Sudėtingesnis restruktūrizavimo būdų klasifikavimas yra pagal *rinkos specifiką*, kai besikeičiant rinkos sąlygoms, įmonės priverstos ieškoti išlikimo būdų: vieni autoriai skaido tik į dvi grupes - gynybinę ir strateginę, kiti linkę skaidyti smulkiau ir išskiria - organizacinę, teisinę, finansinę ir strateginę restruktūrizavimus (žr. 1.2 pav.) (Bivainis, Rastėnienė, Tamošiūnas, 2002).

Gynybinis (pasyvusis) restruktūrizavimas taikomas tik trumpuoju laikotarpiu: nedaromos jokios papildomos investicijos, o mažinami kaštai, t.y. mažinami atlyginimai, atleidžiami darbuotojai ir t. t.. Priešingai elgiamasi **strateginio** (aktyviojo) restruktūrizavimo atveju: kuriami nauji produktai, diegiamos naujos gamybos linijos, sudaromi nauji verslo planai, tiriamos užsienio rinkos. Todėl galime teigti, kad šis restruktūrizavimas yra orientuotas į ilgalaikes perspektyvas.

Išanalizavus kitą restruktūrizavimo būdų klasifikaciją, nustatyta, kad daugiausiai galimybių yra atliekant **organizacinį** restruktūrizavimą: galima įmonę išskaidyti į kelias nepriklausomas įmones, atskirti įmonės padalinius, tuo pačiu išlaikant gamybinius ir nuosavybės ryšius su motinine kompanija, atskirti dalį įmonės turto ar suteikti savarankiškumo atskiriems įmonė padaliniams. Taigi, organizacinis restruktūrizavimas yra paremtas įmonės vidinės struktūros pokyčiais, kai išskiriami finansiškai nuostolingi padaliniai.

Teisinis restruktūrizavimas reiškiasi pereinamojo ekonomikos laikotarpio šalyse. Jose valstybinių įmonių nuosavybė keičiama į privačią, įtvirtinami laisvosios rinkos ekonomikos principai, kiekvieno asmens konstitucinė teisė į veiklos laisvę.

Finansinis restruktūrizavimas susijęs su įmonių skolų pertvarkymu, finansinės rizikos prognozavimu ir minimizavimu. Čia itin svarbus kreditorių vaidmuo, kadangi restruktūrizavimas gali prasidėti tik tada, kai kreditoriai yra linkę išsaugoti įmonę ir pritaria restruktūrizavimui (Stone, 2002). Taigi, visi restruktūrizavimo veiksmai ir planas negali būti įgyvendinti be kreditorių dalyvavimo ir jų daugumos pritarimo.

Galiausiai **strateginis** restruktūrizavimas apibūdinamas veikla naujose rinkose, investicijų didinimu, gaminant naujus produktus, tiekiant juos naujoms rinkoms, mokslinių tyrimų plėtojimu ir t. t..

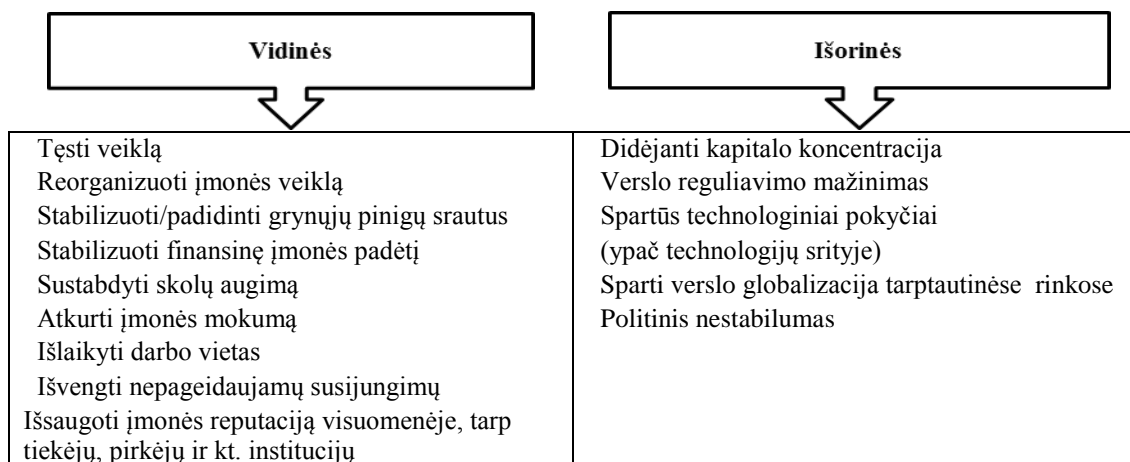
Nepaisant to, kad restruktūrizavimo pagal rinką grupių yra įvairių, tačiau jas visas vienija bendras bruožas – atsakas į rinkos pokyčius. Būtent jie lemia, koks restruktūrizavimo būdas bus pritaikytas: ar įmonė užims aktyvią ar pasyvią poziciją, ar keis organizacinius subjektus, ar tik apsiribos skolų pertvarkymu ir t. t..

Apibendrinant galima teigti, kad, egzistuoja įvairūs restruktūrizavimo būdai, kurie gali būti skirstomi pagal pobūdį, tokie kaip turto arba vertės restruktūrizavimas, pagal rinkos specifiką – organizacinis, teisinis, finansinis, strateginis restruktūrizavimas, todėl įmonės prieš pradėdamos kurti restruktūrizavimo planą ir numatyti jo veiksmus, pirmiausiai turi išsikelti tikslą, ko siekiama restruktūrizavimu, išanalizuoti silpnąsias vietas ir pasirinkti, koks restruktūrizavimo būdas bus tinkamiausias.

1.3. Restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančios priežastys

Įmonėms, susidūrusioms su finansinėmis problemomis, iškyla klausimas: restruktūrizuoti įmonę ar bankrotuoti. Tiek įmonės restruktūrizavimas, tiek įmonės bankrotas turi savų privalumų ir trūkumų. Išanalizavus mokslinę – ekonominę literatūrą restruktūrizavimo tematika susistemintos 1.3 paveiksle restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančios priežastys.

Aptarsime plačiau 1.3 paveiksle pateiktas restruktūrizavimo priežastis. Prie vidinių restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančių priežasčių galėtumėme priskirti akcininkų ar direktorių norą tęsti veiklą, padidinti grynųjų pinigų srautus, atkurti mokumą ir t. t., o prie išorinių restruktūrizavimo priežasčių - didėjančią verslo globalizaciją, mažėjančią verslo reguliavimą, sparčius technologiniai pokyčius, lemiančius besikeičiančias konkurencines sąlygas. Šios priežastys lemia, kad įmonės tiesiog priverstos imtis priemonių, padedančių išvengti bankroto, ir ryžtasi restruktūrizavimui. Pasak J. Bivainio ir A. Tamošiūno (2003), įmonės atlikdamos restruktūrizavimą siekia mažinti perteklinius pajėgumus (pavyzdžiui likviduoti nekonkurencingus padalinius, mažinti darbuotojų skaičių ir t. t.), įsigyti konkuruojančias įmones, praplėsti rinką, vykdyti tyrimus siekiant įvesti naujus produktus. Visi minėti tikslai pirmiausiai yra padiktuoti išorinės aplinkos.

1.3 pav. Restruktūrizavimo priežastys

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lakštutienė, A., Stankevičienė, J. Valuation of impact company's restructuring: economic value added. (2012). Prieiga per internetą: <http://woe.mruni.eu/wp-content/uploads/2012/06/Conference-Proceedings1.pdf>; Bivainis, J., Tamošiūnas, A. (2003). Įmonių restruktūrizavimo tikslų analizė. *Ekonomika : mokslo darbai*, 61.

Vis dėl to klausimas, ar bankrotas nebūtų geresnė alternatyva, lieka atviras, ypač žinant, kad restruktūrizavimas turi trūkumų. Restruktūrizavimas gali tiesiog atidėti nemokios įmonės likvidavimą, kai jos finansinės problemos išsisknijusios, kelti socialinę įtampą tarp įmonės darbuotojų, yra brangus ir atimantis daug laiko procesas, negarantuojantis įmonei pajamų, grynujų pinigų srautų ateityje (Lakštutienė, Stankevičienė, 2012). Vadinasi, pirmiausiai nusprendžiant, kurią alternatyvą – bankroto ar restruktūrizavimo – pasirinkti, reikia įvardyti įmonės finansinių sunkumų laipsnį. Jeigu jie nėra laikini, tai bankroto bylos iškėlimas padeda sustabdyti įmonės skolų didėjimą stabdant palūkanų ir delspinigių skaičiavimus. Be to, pradėjus bankroto procedūrą mažiau komplikuojama įmonės veikla, nes kreditoriai nebetenka galimybės pradėti priverstinio skolų išieškojimo, įmonės turtas yra parduodamas palaipsniui, išlieka ir viso verslo pardavimo galimybė. Kita vertus, bankrotas mažina įmonės parduodamo turto kainą ir kreditoriams gražinama tik dalis skolų. Be to, bankroto procedūros metu patiriamos išlaidos paprastai gerokai viršija restruktūrizavimo išlaidas. Prieš nusprendžiant, ar įmonę restruktūrizuoti, S. Grigaravičius (2002) siūlo apsvarstyti šiuos kriterijus:

1) *veiklos pelno dydis ir pakankami grynujų pinigų srautai*. Jei įmonei pakanka lėšų apmokėti veiklos išlaidas, tai įmonė gali būti restruktūrizuojama. Pertvarkius įmonę (realizavus nenaudojamą turtą, likvidavus ar pardavus nuostolingus padalinius ir t. t.) ir sudarius naujus skolų gražinimo grafikus, sumažinus palūkanų normą, tikėtina, kad įmonė pajėgs tęsti veiklą.

2) *akcininkų ar kreditorių koncentracijos laipsnis*. Sprendimai dėl nemokios įmonės tęstinumo lengviau ir greičiai priimami, kai yra mažesnis akcininkų ar kreditorių skaičius, nes tenka derinti mažesnę skaičių interesų. Didelis smulkių kreditorių skaičius ne visuomet rodo vieningą norą išspręsti nemokumo problemas.

3) *finansinių įsipareigojimų kreditoriai*. Nemokios įmonės pertvarkymo procese didžiausias išlaidas patirs didžiausi kreditoriai, o naudą pasidalins visi kreditoriai. Dėl šios priežasties visa sprendimų priėmimo atsakomybė deleguojama dideliems kreditoriams.

4) *nemokios įmonės užimama rinkos dalis*. Jei įmonė užima didelę rinkos dalį, tai jos likvidavimas neabejotinai paveiks ir kitus rinkos subjektus, šalies ekonominę gerovę bei turės neigiamų socialinių pasekmių.

5) *darbuotojų skaičius*. Siekiant įmonės veiklos tęstinumo, itin svarbus kriterijus tampa darbuotojų skaičius. Įmonės, kurioje dirba daug darbuotojų, veiklos tęstinumą yra siekiama išsaugoti labiau.

Restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančios priežastys skirstomos į vidines - akcininkų ar direktorių suinteresuotumą tęsti veiklą, padidinti grynųjų pinigų srautus, atkurti mokumą, išsaugoti įmonės reputaciją ir išorines - didėjančią verslo globalizaciją, mažėjančią verslo reguliavimą, sparčius technologinius pokyčius dėl besikeičiančių konkurencinių sąlygų. Tačiau prieš svarstant restruktūrizavimo ir bankroto alternatyvas, pirmiausiai reiktų atlikti išsamią įmonės analizę ir tik tada įvertinti ar restruktūrizavimas duos naudos ir nebus tik procesas, atidedantis neišvengiamą bankroto procedūrą.

1.4. Ekonominių rodiklių samprata ir skaičiavimo metodika, vertinant restruktūrizavimo poveikį veiklos rezultatams

Įmonės veiklos ekonominiai rodikliai yra svarbūs tiek žmonėms tiesiogiai susijusiems su įmonės veikla (akcininkams, direktoriams, darbuotojams), tiek žmonėms netiesiogiai susijusiems su jos veikla (kreditoriai, partneriai, tiekėjai ir kt.). Ekonominiai rodikliai yra vienas iš faktorių, parodančių ar efektyvus yra restruktūrizavimo procesas, įvertinant *poveikio rezultatą, kuris nustatomas atliekant ekonominę analizę*. Remiantis V. Bagdžiūniene (2006) *ekonominė analizė apima: finansų analizę, veiklos analizę, funkcinę – vertinę analizę*.

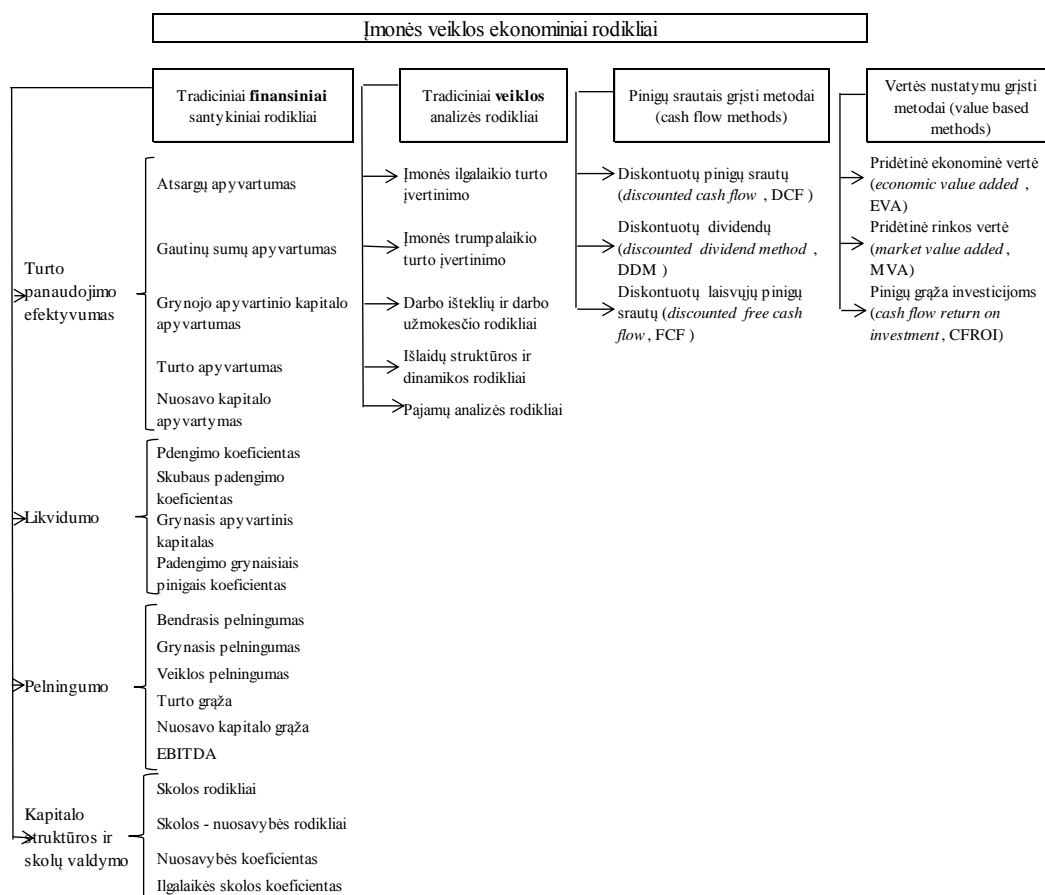
Finansinės būklės rodiklių analizė yra svarbi ekonominio vertinimo sistemos sudedamoji dalis, apimanti finansinius rezultatus praeityje, dabartyje ir tikėtinus rezultatus ateityje (Galiniene, Mašalaitytė, 2007). Dauguma užsienio ir Lietuvos autorių siūlo taikyti tradicinius analizės būdus: *dinaminė analizė*, kur įmonės duomenys lyginami su praėjusių laikotarpių duomenimis, o nuokrypis išreiškiamas absoliučiais dydžiais arba procentais, kurie rodo rodiklių pokytį laiko atžvilgiu, *struktūrinė analizė*, kur visi rodikliai yra lyginami su baziniu dydžiu ir išreiškiami procentais ir *santykinių rodiklių analizė* – santykiniai finansiniai rodikliai atspindi finansinių ataskaitų ir jų straipsnių tarpusavio ryšius. Analizuojant santykinius rodiklius, pasak J. Mackevičiaus (2008) yra labai svarbu turėti kontrolinius dydžius (žr. 1. priedą), padedančius įvertinti rodiklių dydį. Vertėtų nepamiršti taip pat apskaičiuoti pavieniai rodikliai menkaverčiai, jeigu jie nepalyginami su paskutiniais

kelių metų rodikliais ir ypač finansiniais rodikliais; tos pačios įmonės praėjusio laikotarpio rodikliais; tos pačios ūkio šakos kitų įmonių rodikliais; numatytais tam tikrais parametriniais rodikliais; pagrindinių konkurentų rinkoje rodikliais; agreguotais šalies ekonomikos rodikliais.

Siekiant visapusiškai įvertinti įmonę be finansinių rodiklių svarbu įvertinti ir *veiklos rodiklius*. Veiklos ekonominiai rodikliai atskleidžia, kaip naudojami darbo jėgos ir finansų ištekliai, t.y. kaip efektyviai organizuota gamyba ir visa veikla (Urnėžius, 2004). Prie analizuojamų ekonominių veiklos rodiklių autorius priskiria darbo našumo ir užmokesčio, gamybos ir cirkuliacijos kaštų, pelno ir rentabilumo rodiklius. V. Bagdžiūnienės (2006) siūlo analizuoti tokius ekonominius rodiklius kaip gamybos ir pardavimų, žmogiškųjų išteklių bei darbo užmokesčio, veiklos kaštų ir atsargų panaudojimo rodiklius. Pasak J. Lazausko (2005) pagrindiniai ekonominių rodiklių analizės uždaviniai objektyviai įvertinti ūkio subjektų komercinės bei finansinės veiklos rezultatus; įvertinti veiklos efektyvumą; nustatyti pirkimo ir pardavimo kainų ribas; pagrįsti kapitalo investicijų planavimą; nustatyti socialinių rodiklių pokyčių veiksnius; pateikti išvadas finansinei veiklai gerinti.

Mokslininkai, asmenims, vertinantiems restruktūrizavimo poveikį veiklos ekonominiams rezultatams, siūlo taikyti dažniausiai teorijoje analizuojamus ir praktikoje taikomus finansinius santykinius rodiklius, kurie gali būti skirstomi į keletą grupių: turto panaudojimo efektyvumo, likvidumo, pelningumo, kapitalo struktūros ir skolų valdymo (žr. 1.4 pav.). Be šių rodiklių J. Stankevičienė (2012) pateikia dar ir *rinkos vertės rodiklių* grupę, kuri naudojama įvertinti įmonių, kurių akcijos yra kotiruojamos biržose, veiklos rezultatus.

Iš 1.4 paveikslo matyti, kad *restruktūrizuojant įmonės veiklą* reikia vertinti ekonominius rodiklius ir juos lyginti, t.y. įvertinti poveikį, todėl galime teigti, kad finansiniai santykiniai rodikliai suteikia daugiau informacijos nei absoliutūs dydžiai, nes tiksliau yra vertinami įmonės veiklos rezultatai. Pagrindinis jų privalumas yra ganėtinai nesudėtingas skaičiavimas: reikalingi duomenys yra įmonės balanse, pelno/nuostolio ataskaitoje. Be to, kad šie rodikliai būtų itin informatyvūs, reikalinga juos palyginti su konkurentų rezultatais (Šakienė ir Puleikienė, 2009). Tai ypač sudėtinga nagrinėjant ekonominės veiklos rezultatus. Nepaisant finansinių santykinųjų rodiklių trūkumų, jie sėkmingai naudojami, siekiant įvertinti *restruktūrizavimo rezultatus*. Rodiklius, pasak J. Mackevičiaus (2008), reiktų skaičiuoti ne mažiau kaip 3 metams, kad būtų galima palyginti reikšmes ir nustatyti pokyčius. Įvertinus autorių pateiktus siūlymus rodiklių vertinimo klausimais, moksliniame darbe RUAB „Žemda“ ekonominiai situacijai ištirti bus pasitelkiami veiklos ekonominiai rodikliai, kurie bus aptariami detaliau.

1.4 pav. Įmonės veiklą įvertinančių ekonominių rodiklių grupės

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Lakštutienė, A. ir Stankevičienė, J. (2012); Šakienė, H., Puleikienė, K. (2009); Stankevičienė, J. (2012); Gronskas, V.(2008); Urniežius, R. (2004).

Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai parodo, kaip efektyviai įmonė sugeba panaudoti turtą, kad uždirbtų pelną. Prie šios grupės be 1.4 paveikslo rodiklių galima būtų priskirti tai, kad V. Gronskas (2008) siūlo skaičiuoti ilgalaikio ir trumpalaikio turto apyvartumo rodiklius, išlaidų lygio rodiklius, L. Juozaitienė (2008) – pardavimų sąnaudas, tenkančias 1 pardavimo piniginiam vienetui, bendrąsias ir administracines sąnaudas, tenkančias vienam pardavimo piniginiam vienetui, bei prekių gamybos ir pardavimo sąnaudų santykį su pardavimo pajamomis, V. Aleknevičienė (2011) – mokėtinų sumų apyvartumą, nuosavo kapitalo apyvartumą, savikainos santykį su pardavimų pajamomis, G. Kancerevyčius (2009) – atsargų, pirkėjų įsiskolinimo, skolų tiekėjams apyvartumo, grynojo turto, ilgalaikio ir viso turto apyvartumo rodikliu.

Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai, jų formulės bei reikšmės

Rodiklis	Formulė	Reikšmė
Atsargų apyvartumas (kartai)	Pardavimo pajamos / Vidutinės metinės atsargos	Parodo, kiek per metus atsargos padaro apyvartą.
Gautinų sumų apyvartumas (kartai)	Pardavimo pajamos / Vid. per vienerius metus gautinos sumos	Parodo, kiek gautinos sumos padaro apyvartų per metus. <i>Kuo rodiklis didesnis tuo geriau.</i>
Gr. apyvartinio kapitalo apyvartumas	Pardavimo pajamos / Vid. grynasis apyvartinis kapitalas	Parodo, kiek šis kapitalas per metus padaro apyvartų. Mažėjantis rodiklis rodo artėjantį apyvartinių lėšų stygių.
Viso turto apyvartumas (kartai)	Pardavimo pajamos / Visas turtas	Parodo, kiek vienas turto litas uždirba pajamų. Kuo rodiklis didesnis, tuo geriau. Palankus rodiklis turi būti >1.
Trumpalaikio turto apyvartumas (kartai)	Pardavimo pajamos / Trumpalaikis turtas	Parodo, kiek trumpalaikis turtas per metus padaro apyvartų.
Ilgalaikio turto apyvartumas (kartai)	Pardavimo pajamos / Ilgalaikis turtas	Parodo, kiek ilgalaikis turtas per metus padaro apyvartų. Normalu, jei šis rodiklis yra <1.
Nuosavo kapitalo apyvartumas (kartai)	Pardavimo pajamos / Nuosavas kapitalas	Parodo, kiek kartų per metus nuosavas kapitalas padaro apyvartų. Reikšmę svaru palyginti su grynojo pelno norma. Jeigu pelno norma nedidelė, rodiklis didelis, tokia įmonė gali uždirbti daugiau pelno, nei įmonė su didele pelno norma, bet labai mažu apyvartumu.
Mokėtinų sumų apyvartumas (dienos)	Mokėtinų sumų laikotarpio pab. / per dieną parduotų prekių savikaina	Parodo, per kiek dienų apmokamos išrašytos sąskaitas. Kuo rodiklis didesnis, tuo įmonei lieka daugiau lėšų.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronskas, V. (2008); Kancerevyčius, G. (2009); Aleknavičienė, V. (2011).

Likvidumo rodikliai tapatinami su trumpalaikio mokumo rodikliais, tačiau reikia akcentuoti, kad likvidumas ir mokumas yra glaudžiai susiję: jei įmonė pajėgia savo turtą lengvai paversti pinigais, tai žinoma ji pajėgs įvykdyti ir savo įsipareigojimus. Mokumo arba likvidumo rodikliai apibūdina finansinį patikimumą, todėl analizuojant svarbų tirti rodiklių kitimo priežastis. Pasak S. Grigaravičiaus dažniausiai aptariamos nemokumo priežastis yra finansinės t.y. per dideli įsiskolinimai, nepakankamas kapitalas, nuostolinga veikla ir pan. Tuo tarpu ekonominės priežastys tokios kaip pramoninis, konkurencinis silpnumas, veiklos neefektyvumas ir kita rečiau įtakoja įmonės nemokumą.

Likvidumo rodikliai, jų formulės bei reikšmės

Rodiklis	Formulė	Reikšmė
Bendrojo likvidumo koeficientas (kartai)	Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Parodo įmonės gebėjimą įvykdyti trumpalaikius įsipareigojimus, panaudojant turimą trumpalaikį turtą. Rekomenduojama, kad šis rodiklis svyruotų nuo 1,2 iki 2.
Skubaus padengimo koeficientas (kartai)	Trumpalaikis turtas – Atsargos / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Parodo atsargų dalį trumpalaikiame turte. Kuo atsargų dalis didesnė, tuo mokumas prastėja. Rekomenduojama rodiklio reikšmė svyruotų nuo 0,5 iki 1.
Grynasis apyvartinis kapitalas (Lt)	Trumpalaikis turtas – Trumpalaikiai įsipareigojimai	Parodo įmonės likvidumo būklę. Kuo rodiklis didesnis, to geriau.
Absoliutaus likvidumo rodiklis (kartai)	Pinigai ir jų ekvivalentai / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Parodo, kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų galima įvykdyti iš karto. Rekomenduojama šio rodiklio kitimo riba 0,2-0,25

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronskas, V. (2008); Kancerevyčius, G. (2009); Aleknavičienė, V. (2011).

Pelningumo rodikliai informatyvūs tada, kai reikia įvertinti veiklą laisvosios rinkos sąlygomis, nes tik tada atsiranda galimybė palyginti įmonės rezultatus su konkurentų rezultatais, nes analizuojant vien tik absoliučią pelno sumą, tai padaryti tampa sunku. Pasak G. Kancerevyčiaus (2009), pelningumo rodiklių analizė atskleidžia kaip efektyviai uždirbamas pelnas, ar įmonė priima tinkamus investicinius ir finansinius sprendimus.

1.5 lentelė

Pelningumo rodikliai, jų formulės bei reikšmės

Rodiklis	Formulė	Reikšmė
Bendrasis pelningumas (proc.)	Bendrasis pelnas / Pardavimo pajamos x 100	Parodo įmonės gebėjimą uždirbti pelną iš pagrindinės veiklos. Kuo didesnis rodiklis, tuo veikla efektyvesnė.
Grynasis pelningumas (proc.)	Grynasis pelnas / Pardavimo pajamos x 100	Parodo, kuri vieno pardavimų lito dalis yra grynasis pelnas. Kuo rodiklis didesnis, tuo didesnis įmonės pelningumas.
Veiklos pelningumas (EBIT)	Pardavimų pajamos – Savikaina – Veiklos sąnaudos	Parodo įmonės sugebėjimą gauti pelną neatsižvelgiant į jos finansavimo būdus.
Turto grąža (proc.)(ROA)	Grynasis pelnas / Turtas x 100	Parodo, ar įmonė efektyviai naudoja savo turtą. Rekomenduojama šio rodiklio reikšmė apie 20 proc.
Nuosavo kapitalo grąža (proc.) (ROE)	Grynasis pelnas / Nuosavas kapitalas x 100	Parodo grynąjį pelną, tenkantį vienam nuosavo kapitalo vertės vienetui. Kuo rodiklis didesnis, tuo labiau garantuojama įmonės akcininkams gauti dividendus.
Grynasis veiklos pelnas (EBITDA)	Veiklos pelnas prieš palūkanas ir mokesčius + nusidėvėjimas ir amortizacija	Parodo pinigų srautą, kurį kompanija uždirba iš įprastinės veiklos.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronskas, V. (2008); Kancerevyčius, G. (2009); Aleknavičienė, V. (2011).

Kapitalo struktūros ir skolų valdymo rodikliai yra naudojami, siekiant įvertinti stabilumą, tai yra kiek savo veiklos įmonė finansuoja iš nuosavo kapitalo ir kiek iš skolinto. Įmonės stabilumui atvirkščiai proporcingas yra jos įsiskolinimo lygis.

1.6 lentelė

Kapitalo struktūros ir skolų valdymo rodikliai, jų formulės bei reikšmės

Rodiklis	Formulė	Reikšmė
Bendrasis skolos koeficientas (kartai)	Skolintas kapitalas / Turtas	Parodo, kokia įmonės turto dalis įgyta už skolintas lėšas. Gerai apie 30 proc., kritinė riba 70 proc.
Skolos-nuosavybės rodiklis (kartai)	Skolintas kapitalas / Nuosavas kapitalas	Parodo įsipareigojimų ir nuosavybės santykį. Nuo 0,5 iki 1,0
Nuosavybės multiplikatorius (kartai)	Turtas / Nuosavas kapitalas	Parodo, kiek turto tenka vienam nuosavybės litui. Kuo didesnis rodiklis, tuo mažesnis įmonės stabilumas.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronskas, V. (2008); Kancerevyčius, G. (2009); Aleknavičienė, V. (2011).

Išlaidų analizės rodikliai dažnai literatūroje įvardijami kaip sąnaudų rodikliai, apskaičiuojami remiantis pelno ir nuostolių ataskaitos duomenis: kaštų dalis, sunaudota gamyboje, nepriklausomai nuo baigtumo lygio ir pardavimo; turto sumažėjimas per ataskaitinį laikotarpį; išleisti pinigai materialiam ir nematerialiam turtui įsigyti (Bagdžiūnienė, 2011; Juozaitienė, 2008;). Pasak V. Gronsko (2008) ir

V. Bagdžiūnienės (2011) išlaidos skirstomos atsižvelgiant į veiklos apimtį t.y. pastoviasias ir kintamąsias, kas yra svarbu nustatant išlaidų, veikos apimties ir pelno santykį.

1.7 lentelė

Sąnaudų lygio rodikliai, jų formulės bei reikšmės

Rodiklis	Formulė	Reikšmė
Pardavimo savikainos lygis	Pardavimo savikaina / Pardavimo pajamos	Parodo, kokia įmonės sąnaudų dalis tenka vienam pardavimo pajamų litui. Rekomenduojama, kad tektų nuo 50 iki 90 proc. vienam pardavimo pajamų litui.
Veiklos sąnaudos vienam pardavimo pajamų litui	Veiklos sąnaudos / Pardavimo pajamos	Parodo kiek tenka veiklos sąnaudų vienam pardavimo pajamų litui. Rekomenduojama, kad tektų nuo 17 iki proc.
Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudos vienam pardavimo pajamų litui	Finansinės investicinės veiklos sąnaudos / Pardavimo pajamos	Parodo kiek tenka finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų vienam pardavimo pajamų litui.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronskas, V. (2008); Bagdžiūnienė, V. (2011).

Darbo našumo ir užmokesčio analizės rodikliai atskleidžia, ar racionaliai naudojami darbo ištekliai. Ypač svarbus yra darbo našumo rodiklis, nuo kurio priklauso kiti rodikliai t.y. pardavimo savikaina, pelno dydis. D. Beržinskienės ir S. Raziulytės (2012) atliktas tyrimas atskleidžia, kad yra tiesioginis ryšys tarp darbo našumo ir darbo užmokesčio, nes augantis darbo užmokestis padidina darbo našumą. Todėl tikslinga atliekant darbo našumo analizę įvertinti visas išlaidas, susijusias su darbo užmokesčiu.

1.8 lentelė

Darbo našumo ir darbo užmokesčio rodikliai, jų formulės bei reikšmės

Rodiklis	Formulė	Reikšmė
Darbo našumas	Pardavimo pajamos / Bendras darbuotojų skaičius	Atskleidžia, kiek įmonės pardavimų tenka vienam darbuotojui ir kuo rodiklis aukštesnis tuo našumas didesnis.
Vidutinis darbo užmokestis tenkanti vienam darbuotojui	Metinis DU/Darbuotojų skaičius	Parodo vidutinį darbo užmokestį tenkantį vienam darbuotojui
Santykinis darbo užmokesčio fondo pasikeitimas	Metinis DU – praėjusių metų DU x pardavimo pajamų pasikeitimo koeficientas)	Parodo, darbo užmokesčio fondo panaudojimo efektyvumą, kuris yra susietas su pardavimų pajamų pokyčiu.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Gronskas, V. (2008); Bagdžiūnienė, V. (2011).

Kiek ir kokius ekonominius rodiklius skaičiuoti, siekiant įvertinti įmonės veiklą, priklauso nuo to, koku tikslu atliekama analizė ir kam ji teikiama. I. Mavlutova (2011), analizuodama įmonės *restruktūrizavimą* kaip būdą pagerinti įmonės finansinę būklę, siūlo skaičiuoti šiuos finansinius rodiklius: nuosavo kapitalo pelningumą (ROE), pardavimų grąžą (ROS), akcijų apyvartumą, skolų ir kapitalo santykį, padengimo, skubaus padengimo ir padengimo grynais pinigais koeficientus, palūkanų padengimo koeficientą, pirkėjų įsiskolinimo dienomis apyvartumo rodiklį, ilgalaikių investicijų apyvartumo koeficientą.

Siekiant įvertinti restruktūrizavimo poveikio rezultatus be tradicinių finansinių santykinių rodiklių gali būti skaičiuojami modernesni rodikliai, kurie labiau atitinka šiandienos dinamiškas verslo

sąlygas ir naudojami įmonės vertei nustatyti. Jie skirstomi į dvi grupes: pinigų srautais grįsti metodai, bei įmonės vertės nustatymu grįsti metodai (žr. 1.4 pav.). Pirmajai grupei – pinigų srautais grįsti metodai – priskirtini diskontuotų pinigų srautų (DCF), diskontuotų dividendų (DDM) ir diskontuotų laisvųjų pinigų srautų rodikliai (FCF). Diskontuotų pinigų srautų metodas yra paremtas ateities pinigų srautų dabartinės vertės nustatymu. Diskontuotų dividendų metodas remiasi diskontuotų ateities dividendų dabartinės vertės skaičiavimu. Nors šie metodai yra tobulesni nei tradiciniai finansiniai rodikliai, tačiau jie taip pat turi trūkumų. J. Stankevičienė (2012) įvardija šiuos pagrindinius trūkumus:

1) kuo ilgesnis prognozavimo laikotarpis, tuo sudėtingesnis skaičiavimas ir mažiau tiksliai gaunamas rezultatas, kadangi prielaidos daromos atsižvelgiant į laukiamus rezultatus;

2) diskontuotų dividendų metodas gali būti taikomas tik įmonei mokant dividendus bei galint tiksliau prognozuoti jų mokėjimą ateityje;

3) ganėtinai sunku nusistatyti diskonto normą;

4) reikalinga sudėtinga ir išsami analizė;

5) gali būti pritaikomo tik esant tam tikroms sąlygoms;

6) reikalinga vidinė įmonės informacija, siekiant kuo tiksliau nustatyti galimą įmonės vertę.

Vadinasi, pinigų srautais grįsti metodai yra stochastiniai, kadangi jie yra paremti atitinkamų prielaidų, kurios laikui bėgant gali kardinaliai keistis, priėmimu.

Restruktūrizavimo rezultatams nustatyti gali būti naudojami vertės nustatymu grįsti metodai. Populiariausias ir dažniausiai analizuojamas metodas iš visų minėtų yra EVA. Skaičiuojant EVA laikomasi ne buhalterinio, bet ekonominio požiūrio, todėl įvertinamos tiek apskaitinės, tiek numanomosios išlaidos. V. Boguslauskas ir G. Jagelavičius (2002) ekonominį pelną apibrėžia kaip vertę, sukuriama įmonei gaunant pajamas didesnes nei patiriant ekonominius kaštus. Svarbu akcentuoti, kad ekonominiai kaštai apima ne tik sąnaudas, atspindėtas pelno/nuostolių ataskaitoje, bet ir kapitalo kaštus. EVA naudinga akcininkams ir vadovams, nes kaip rodo tyrimai, veiklos rezultatai įmonėse, kuriose buvo įdiegta EVA, žymiai pagerėjo (Christauskas, Kazlauskienė, 2009). Žinoma, EVA taip pat turi savų privalumų ir trūkumų. Iš trūkumų paminėtina tai, kad nevertinami pinigų srautai, rodo tik atitinkamo laikotarpio rezultatą, reikalinga sukaupti ne tik įmonės vidinę informaciją, bet ir išorinę. Kita vertus, EVA yra ganėtinai nesudėtinga apskaičiuoti, įvertinami tiek dabartiniai, tiek ateities kaštai, skolų lygis, akcinis kapitalas, galima pritaikyti bet kuriai įmonei, leidžia efektyviau prižiūrėti ir kontroliuoti investicinio kapitalo panaudojimą (Stankevičienė, 2012).

Apibendrinus mokslinę ekonominę literatūrą, galime teigti, kad stebint ir analizuojant ekonominių rodiklių dinamiką ir juos įtakojančius veiksnius, galima atskleisti nepakankamai gerai valdomas įmonės veiklos sritis: finansiniai rodikliai padės įvertinti įmonės finansinės veiklos rezultatus, nefinansiniai įmonės veiklos rodikliai padės nustatyti veiklos organizavimo veiksnių įtaką įmonės finansiniams rodikliams. Taip pat galime konstatuoti, kad prieš pasirenkant kuriuos rodiklius

skaičiuoti atliekant įmonės restruktūrizavimą, reikia įvertinti tiek įmonės veiklos pobūdį, tiek siekiamus rezultatus, tiek analizuojamų rodiklių trūkumus ir privalumus.

1.5. Bankroto tikimybės diagnozavimas

Ūkio subjektai neretai susiduria su įvairių rūšių rizika, kur dėl netinkamai priimtų sprendimų net ir gerai dirbanti įmonė gali atsidurti ties riba, kai reikia apsispręsti ar likviduoti, ar reorganizuoti įmonę. Įmonės veiklos perspektyvos domina ne tik įmonės vadovus, bet ir akcininkus, bankus, pirkėjus ir tiekėjus. Todėl pasak J. Mackevičiaus, A. Rakštelienės (2005) labai svarbu, kad kiekviena įmonė turėtų savo veiklos stabilumo ir tęstinumo vertinimo modelį, kuris padėtų ne tik iš anksto nustatyti bankroto tikimybę, kitus įmonei gresiančius pavojus ir įvairių rūšių riziką, bet ir imtis strateginių veiksmų įmonės veiklai gerinti.

Bankroto prognozavimo metodikas nagrinėjo daugelis mokslininkų (žr. 2 priedas). J. Mackevičius ir S. Silvanavičiūtė (2006) dažniausiai literatūroje analizuojamus modelius suskirstė į dvi grupes : klasikiniai statistiniai – Altman, Springate, Taffler ir Tisshaw, Zavgren, Cheser modeliai ir dirbtinio intelekto – Frydman ir Alyuda Forecaster modeliai. Klasikiniai statistiniai modeliai bankroto tikimybei prognozuoti naudoja tik finansinius santykinius rodiklius, todėl įmonėms yra patogiau juos naudoti savo veiklos vertinime. Dirbtinio intelekto modeliai yra sudėtingi, duomenys analizuojami pasitelkiant kompiuterines atrankos programas. Remiantis J. Mackevičiaus ir S. Silvanavičiūtės (2006) atliktu tyrimu dėl bankroto prognozavimo modelių tinkamumo Lietuvos įmonių bankroto tikimybei diagnozuoti, buvo atskleista, kad tiksliausiai tikimybė buvo prognozuojama remiantis Altman, Springate, Taffler ir Tisshaw modeliais.

RUAB „Žemda“ veiklos rezultatai bus įvertinami remiantis J. Mackevičiaus ir S. Silvanavičiūtės (2006) teigimu Lietuvos įmonėms tiksliausiai bankroto tikimybę atskleidžiančiais metodais: E. Altman ir Taffler ir Tisshaw modeliais (žr. 2 priedas), bus naudojamas I. A. Blanko sunkiai realizuotinių aktyvų modeliu, nes šis modelis vertina įmonės bankroto tikimybę kitu aspektu – įvertinamas įmonės turto panaudojimo efektyvumas t.y. palyginamas ilgalaikis materialus turtas ir atsargos su nuosavu kapitalu ir įsipareigojimais:

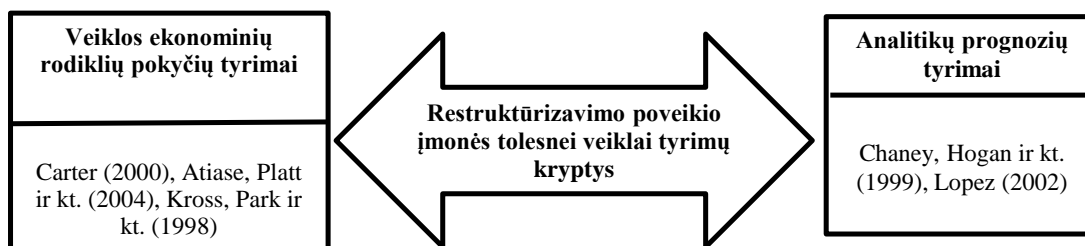
- $\text{nelikvidūs aktyvai} + \text{atsargos} < \text{nuosavas kapitalas}$, tai bankroto tikimybė labai maža,(1.1.)
- $\text{nelikvidūs aktyvai} + \text{atsargos} < \text{nuosavas kapitalas} + \text{ilgalaikės banko paskolos}$, tai bankroto tikimybė galima, (1.2.)
- $\text{nelikvidūs aktyvai} + \text{atsargos} < \text{nuosavas kapitalas} + \text{ilgalaikės banko paskolos} + \text{trumpalaikės banko paskolos}$, tai bankroto tikimybė didelė, (1.3.)
- $\text{nelikvidūs aktyvai} + \text{atsargos} > \text{nuosavas kapitalas} + \text{ilgalaikės banko paskolos} + \text{trumpalaikės banko paskolos}$, tai bankroto tikimybė labai didelė.(1.4.)

K. Garškaitės (2013) nuomone – didžioji dalis klasikinių statistinių modelių bankrotui prognozuoti yra pirminio t.y. Altmano modelio modifikacijos. Taip pat daugelis mokslininkų, išanalizavę, kaip taikomas šis modelis, pripažino, kad iki šiol nėra sukurta geresnio modelio, bet jį reikia tobulinti įvertinant šalies ekonomikos ypatybes ir kitus aspektus (Boguslauskas, Stundžienė, 2006). Įmonei susidūrus su nemokumu siūloma atlikti ir išsamią pelningumo analizę įvertinant: bendrąjį pardavimų pelningumą, nuosavo kapitalo pelningumą, bendrąjį turto pelningumą ir taip pat ištirti mokumo galimybes apskaičiuojant rodiklius: bendrojo trumpalaikio mokumo, greitojo trumpalaikio mokumo, bendrąjį skolos padengimo, finansinio svėro rodiklius, nes įmonė gali būti pelninga, bet nemoki ir atvirkščiai, tokiu atveju reikia keisti veiklos strategiją ar kryptį, tačiau jei įmonė nemoki ir nepelninga - veiklos tęstinumas yra sudėtingas.

Siekiant išvengti įmonės bankroto yra svarbus savalaikis priežasčių nustatymas. Įmonių bankroto tikimybės diagnozavimui plačiausiai yra taikomi klasikiniai statistiniai bankroto prognozavimo modeliai, kurie remiasi finansinių santykinių rodiklių analize. Prognozavimo patikimumui padidinti, moksliniuose straipsniuose įmonės situacijos analizavimui, siūloma pasirinkti kelis modelius ir jų gautus rezultatus dar palyginti su mokumo ir pelningumo rodikliais.

1.6. Restruktūrizavimo poveikio įmonės veiklos ekonominiams rodikliams empirinių tyrimų apibendrinimas

Moksliniuose tyrimuose, siekiančiuose išsiaiškinti *restruktūrizavimo poveikį įmonės rezultatams*, paprastai vyrauja dvi kryptys: vieni mokslininkai nagrinėja ekonominius rodiklius, kiti - analitikų prognozes, pasirodančias įmonei paskelbus apie restruktūrizavimą (žr. 1.5 pav.). Pažymėtina, kad tyrimų rezultatai labai skirtingi ir vieningos nuomonės mokslininkai neturi. W. J. Kross ir kt. (1998) atliktas tyrimas parodė, kad restruktūrizuotų įmonių turto gražos rodiklis mažėjo tiek trejus metus prieš restruktūrizavimą, tiek trejus metus po jo. Kita vertus, M. E. Carter (2000) gavo šiek tiek kitokius rezultatus: tyrimas parodė, kad restruktūrizuotų įmonių turto gražos rodiklis neženkliai padidėjo tik praėjus keturiems metams po įmonės restruktūrizavimo. Panašius rezultatus, kaip pastarojo tyrimo, gavo R. K. Atiase ir kt. (2004), t.y. jie lygino restruktūrizuotų ir nerestruktūrizuotų įmonių nuosavo kapitalo gražos rodiklius ir pelno maržas. Tyrimo rezultatai parodė, kad restruktūrizuotų įmonių minėti veiklos ekonominiai rodikliai pagerėjo.

1.5 pav. Restruktūrizavimo poveikio įmonei praktinių tyrimų kryptys

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Holder-Webb, L., Lopez, T. J., Regier, P. R. The performance consequences of operational restructurings. 2005. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=29&sid=72f0f14a-c8c8-4345-b192-fc26c49355ca%40sessionmgr111&hid=12>>

K. John ir E. Ofek (1995) tyrinėjo veiklos ekonominių rodiklių (ROA, veiklos pelningumo ir kt.) pokyčius, norėdami įsitikinti ar aktyvų išpardavimas, t.y veiklos išgryninimas, padidina likusių įmonės aktyvų pelningumą. Kadangi rezultatai patvirtino jų hipotezę, tai mokslininkai padarė išvadą, kad pagerėjęs įmonės pelningumas yra susijęs su geresne įmonės vadyba. Eliminavus tam tikras veiklas ir susikoncentravus į pagrindines, pagerėja įmonės efektyvumas, geriau paskirstomas vadybininkų laikas ir kiti turimi įmonės ištekliai. L. Holder - Webb ir kt. (2005), išanalizavę ankstesnių tyrimų trūkumus, atliko tyrimą, kuriame analizavo nuosavo kapitalo grąžos ir veiklos pelningumo rodiklių pokyčius po restruktūrizavimo. Skirtingai nei ankstesni tyrimai, analizės laikotarpis apėmė 5 metus. Mokslininkai sudarė daugialypę regresinį lygtį. Lygties duomenys buvo paimti iš 290 įmonių, o galutinių stebinių skaičius siekė 499. Tyrimo rezultatai parodė, kad restruktūrizavimas neįtakojė nuosavo kapitalo grąžos ir veiklos pelningumo rodiklių, todėl mokslininkai padarė išvadą, kad jei restruktūrizavimas ir yra naudingas, tai nauda negali būti matuojama analizuojant per finansinius rodiklius. Vieniems mokslininkams savo tyrimuose koncentruojantis į *ekonominės rodiklius*, kuriuos galima apskaičiuoti remiantis įmonės balansu, kiti mokslininkai dėmesį skyrė įmonės vertės akcininkams padidinimui. Mokslininkai tyrinėjo įmones, kurių akcijos kotiruojamos biržose ir bandė vertinti, kaip rinkos reaguoja į restruktūrizavimo paskelbimą. Netgi šiuose tyrimuose požiūriai išsiskyrė: vieni mokslininkai palaiko „efektyvaus aktyvų panaudojimo hipotezę“, kiti - „aktyvų finansavimo hipotezę“. Pirmoji teigia, kad išpardavus dalį aktyvų, padidinamas efektyvumas ir taip gaunama nauda. Be to, įmonės vadovybė turi išsaugoti tik tuos aktyvus, kurie sukuria konkurencinį pranašumą, ir parduoti juos kuo greičiau, kai konkurentai taip pat įgyja šį pranašumą. Tokiu atveju galiausiai akcininkai gauna pelną. Tačiau su šiuo požiūriu nesutinka P. K. Chaney, Ch. Hogan, D. Jeter (1999). Pastarieji palaiko aktyvų finansavimo hipotezę, teigiančią, kad pagrindinė aktyvų išpardavimo priežastis yra papildomų lėšų pritraukimas kai kiti finansavimo būdai yra tiesiog per brangūs. Jų atliktas empirinis tyrimas patvirtino būtent aktyvų finansavimo hipotezę, o ne efektyvaus aktyvų panaudojimo hipotezę. Tyrimas atskleidė, kad įprastai įmonės, atliekančios restruktūrizavimą išparduodant aktyvus yra itin

įsiskolinusios ir negeneruojančios pelno, todėl joms yra būtinos pajamos norint sureguliuoti pinigų srautus. Be to, minėti mokslininkai parodė, kad tuo atveju, kai pajamos iš aktyvų yra panaudojamos skoloms apmokėti, akcijų kaina biržoje pakyla (Abdel Kader, Mentzeniot, 2007). Kadangi mokslininkų tyrimų rezultatai skiriasi, svarbu išsiaiškinti kodėl taip sudėtinga įvertinti galimą *restruktūrizavimo poveikį* įmonės ekonominiams veiklos rodikliams. Viena iš pagrindinių priežasčių galėtų būti tyrimo laikotarpis. Paprastai tyrimai apima trijų metų laikotarpį, o tai yra ganėtinai trumpas laiko tarpas, kadangi vien restruktūrizavimo etapas gali apimti nuo vienerių iki ketverių metų. Tyrimų rezultatų įvairovė galėjo atsirasti ir dėl pačių tyrimų metodologijos. Dažniausiai mokslininkai atlieka empirinius tyrimus naudodami didelį duomenų skaičių, aprašomąją statistiką ir sudarydami ekonometrines lygtis, į kurias ne visada galima įtraukti faktorius, kurie galėtų turėti įtakos galutiniams rezultatams. Pavyzdžiui, įmonės dar prieš pradėdamos restruktūrizavimą galėjo imtis veiksmų ar kitokios veiklos, kurie įtakoją veiklos ekonominius rodiklius, analizuojamus jau atlikus restruktūrizavimą.

Kita tyrimų, analizuojančių restruktūrizavimo poveikį įmonei, kryptis apima analitikų prognozių analizę, kuri pasirodo įmonei paskelbus apie restruktūrizavimą. Žinoma, šie tyrimai tiesiogiai neparodo, kokią įtaką restruktūrizavimas padarė įmonės veiklos rezultatams, tačiau jie parodo, kaip analitikai keičia savo prognozes apie tolesnę įmonės veiklą ją restruktūrizavus. Tokiu būdu galima išsiaiškinti kaip profesionalių žmonių grupė vertina įmonės restruktūrizavimą. Kol kas tokių tyrimų yra atlikta nedaug ir jų rezultatai panašūs. Pavyzdžiui, P. K. Chaney ir kt. (1999) konstatuoja, kad analitikai peržiūri vienų ar dviejų metų veiklos prognozes paskelbus restruktūrizavimą, jas blogindami. Be to, jie nekeičia pelningumo rodiklių prognozių nei trijų, nei penkių metų laikotarpiui. Taip pat T. Lopez (2000) teigia, kad analitikai, sužinoję apie įmonės restruktūrizavimą, blogina jos veiklos prognozę vienų metų laikotarpiui ir numato, kad pelningumo rodikliai priartės prie nulio mažiausiai praėjus keturiems metams po restruktūrizavimo. Taigi, remiantis šiais tyrimais galime daryti išvadą, kad įmonei paskelbus apie restruktūrizavimą, analitikai linkę prognozuoti apie pelningumo sumažėjimą trumpuoju laikotarpiu ir jokie pelno pasiekimo ilguoju laikotarpiu (Holder-Webb ir kt., 2005).

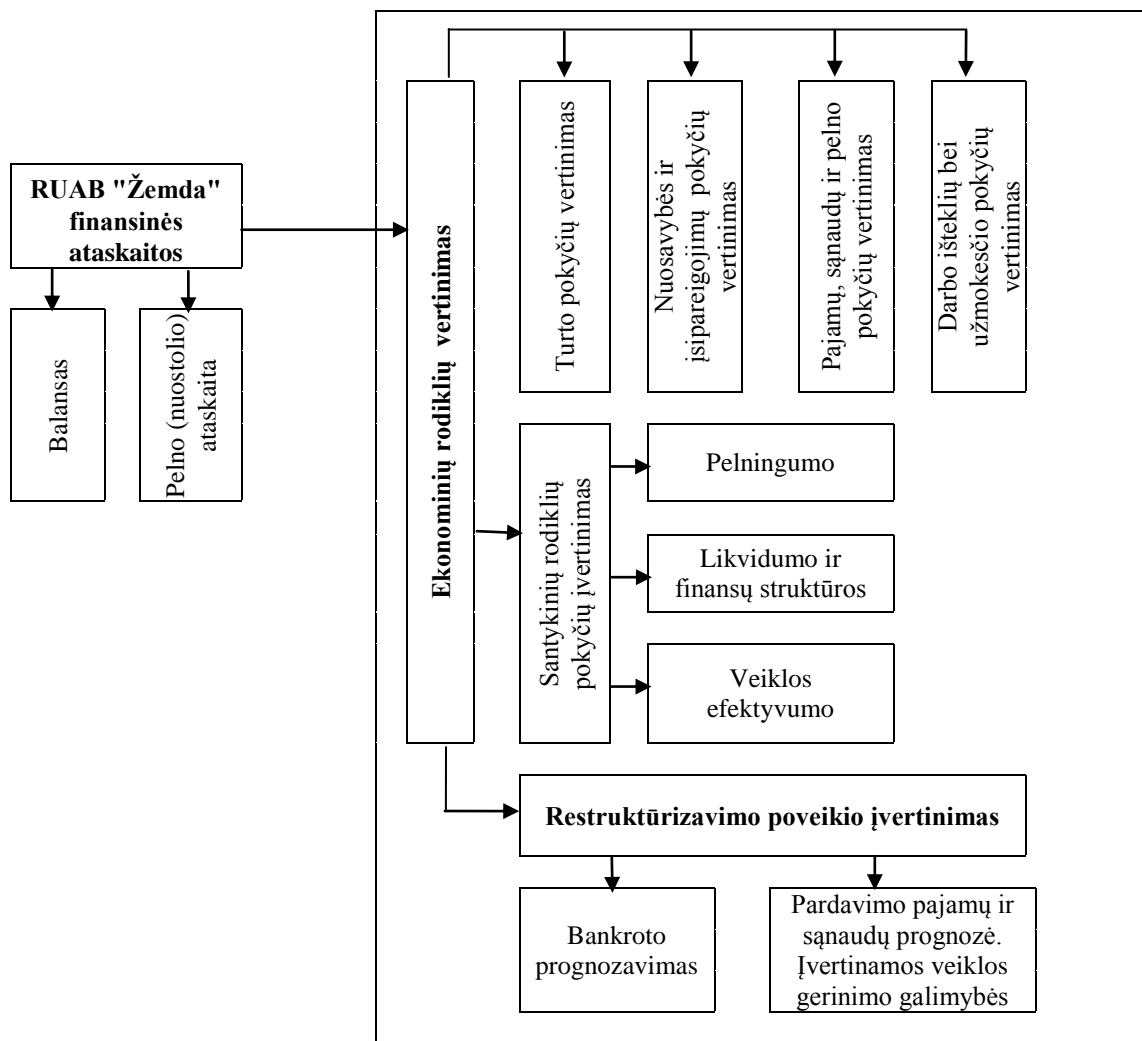
Išanalizavus mokslininkų empirinius tyrimus apie restruktūrizavimo poveikį įmonės veiklos ekonominiams rodikliams, galime konstatuoti, kad mokslininkų požiūriai ir jų atliktų tyrimų rezultatai ženkliai skiriasi. Vieni restruktūrizavimą mato kaip galimybę pagerinti įmonės veiklos rezultatus, tačiau kiti neįžvelgia restruktūrizavimo naudos. Tokie skirtingi požiūriai galėjo susiformuoti dėl skirtingos tyrimų metodologijos, kadangi neįmanoma įtraukti visų faktorių, galinčių įtakoti galutinius restruktūrizavimo rezultatus.

Apibendrinant konceptualią magistro darbo dalį galima teigti, kad mokslinėje literatūroje vyrauja restruktūrizavimo sąvokų ir požiūrių įvairovė. Dauguma autorių restruktūrizavimą įvardija kaip visuma veiksmų, padedančių didinti veiklos efektyvumą, konkurencinę galią, tačiau tai yra sudėtingas daug išteklių ir laiko reikalaujantis procesas. Todėl vieni autoriai restruktūrizavimą vertina kaip galimybę pagerinti veiklos rezultatus, o kiti neįžvelgia šio proceso naudos. Tačiau autoriai vieningai teigia, kad prieš pasirenkant restruktūrizavimo ar bankroto alternatyvas, reikia atlikti išsamią įmonės analizę, įvertinti tiek įmonės veiklos pobūdį, tiek siekiamus rezultatus. Tik tada restruktūrizavimas duos naudos ir nebus tik procesas, atidedantis neišvengiamą bankroto procedūrą.

2. RESTRUKTŪRIZAVIMO POVEIKIO RUAB „ŽEMDA“ EKONOMINIAMS RODIKLIAMS VERTINIMAS

2.1. Restruktūrizavimo poveikio įmonės ekonominiams rodikliams vertinimo metodika

Empirinėje magistro darbo dalyje atliekama RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių vertinimas iki ir po restruktūrizavimo plano patvirtinimo. Analizuojamos bendrovės restruktūrizavimo poveikiui veiklos rezultatams įvertinti sudaryta kompleksinė ekonominės veiklos vertinimo metodika, kuri pateikta 2.1 paveiksle.

2.1 pav. Ekonominės veiklos vertinimo metodika

Šaltinis: sudaryta darbo autorės.

RUAB „Žemda“ veiklos ekonominių rodiklių vertinimas iki ir po restruktūrizavimo atliekamas remiantis V. Bagdžiūnienės (2011) ekonominės analizės rodiklių vertinimo rekomendacija: analizuojami *veiklos ekonominiai rodikliai* - pardavimų pajamos, sąnaudos, pelnas, žmogiškieji ištekliai bei darbo užmokestis ir *finansų analizės rodikliai* – pelningumo rodikliai (grynas, bendras, veiklos pelningumai, turto ir kapitalo pelningumai), likvidumo (mokumo) ir finansų struktūros

rodikliai (bendrojo likvidumo, skubaus padengimo, kritinio likvidumo koeficientai, skolos, skolos nuosavybės koeficientai, nuosavybės multiplikatorius), veiklos efektyvumo rodikliai (turto apyvartumas, trumpalaikio ir ilgalaikio turto apyvartumas, debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas, atsargų apyvartumas). Analizė atliekama vertinant 2007 – 2013 m. laikotarpio RUAB „Žemda“ finansinių ataskaitų duomenis (2007 – 2011 m. iki restruktūrizavimo; 2012 – 2013 m. vykdomas restruktūrizavimas). Atliekama balanso turto ir nuosavybės ir įsipareigojimų straipsnių dinamikos ir struktūros analizė retrospektyvos požiūriu. Absoliutinis pokytis skaičiuojamas, siekiant parodyti reikšmės pokytį absoliutine verte, o padidėjimo (sumažėjimo) tempas – reikšmės pokytį procentine išraiška (Mackevičius, 2008):

1. Absoliutus rodiklio pokytis: $\Delta A = A_1 - A_0$;

2. Procentinis rodiklio pokytis: $\Delta A_{proc.} = (A_1 - A_0) / A_0 \times 100$;

kur A_1 – ataskaitinio laikotarpio duomenys, A_0 – praėjusio laikotarpio duomenys.

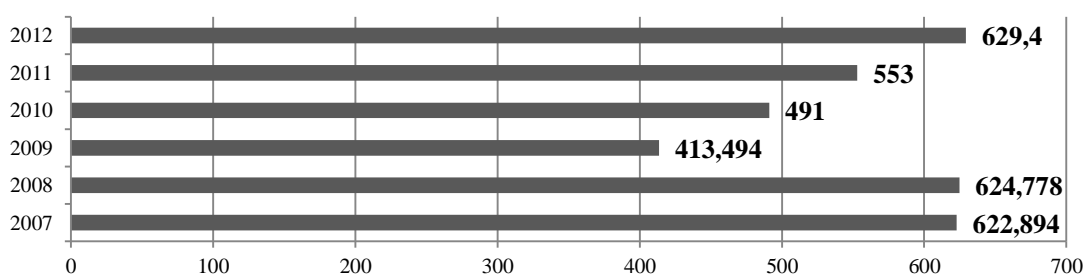
Įvertinamas restruktūrizavimo poveikis ekonominiams rodikliams. Trečiajame darbo etape siekiama įvertinti RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių poveikį restruktūrizavimo rezultatams. Atliekama bankroto tikimybės analizė iki restruktūrizavimo ir įvertinama bankroto tikimybė restruktūrizavimo periodu. Bankroto tikimybės analizė atliekama E. Altman ir Taffler ir Tisshaw modeliais, taip pat pasinaudota I. A. Blank sunkiai realizuotinių aktyvų modeliu. Remiantis statistiniais metodais (trends funkcija ir dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodu pagal vidutinį absoliutų padidėjimą), atliekama pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos sąnaudų prognozinė analizė 2014 – 2015 m., įvertinant gautą rezultatą bendrąjį pelną ar nuostolį. Įvertinus 2012 – 2013 m. pokyčius, pateikiami siūlymai RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių gerinimui.

2.2. RUAB „Žemda“ veiklos apžvalga

1960 m. įkurta statybos įmonė UAB „Žemda“, priklausanti vandentiekio ir nuotekų statybos sektoriaus įmonių grupei. Įmonė specializavosi atliekant statybinius žemės darbus, daugiausiai įrenginėjant pamatus. RUAB „Žemda“ buvo privatizuota 1994 m., o 2001 m. kontrolinį akcijų paketą įsigijo kelių statybos ir inžinerinių sprendimų įmonė UAB „Šiaulių plentas“. Nuo 2001 m. RUAB „ŽEMDA“ pastoviai vykdė vis daugiau stambesnių statybos projektų, investavo į techniką, priėmė naujus darbuotojus. 2011 m. bendrovė vykdydama stambius projektus, tokius kaip vandentiekio ir nuotekų tinklų statyba, pasiekė 25,5 mln. litų apyvartą Šiaulių mieste. RUAB „ŽEMDA“ dukterinių įmonių neturi. 2012 m. RUAB „Žemda“ turėjo 5 proc. įmonės OOO „GrundolitaBel“, veikiančios aplinkosaugos infrastruktūros projektų statybos sektoriuje Baltarusijoje, akcijų. RUAB „Žemda“ tvarkydama finansinę apskaitą ir atskaitomybę vadovaujasi LR buhalterinės apskaitos įstatymu, LR įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu, Verslo apskaitos standartais bei kitais teisiniais bei

norminiais dokumentais. Įmonėje taikomas tiesiogiai proporcingas ilgalaikio materialiojo turto nusidėvėjimo skaičiavimo metodas

Įmonės aplinkos įvertinimas. 2009 m. ekonominė krizė Lietuvoje palietė statybos, bei ypatingai vandentiekio ir nuotekų tinklų sektoriaus bendroves. Remiantis STD duomenimis per 2011 m. statybos darbų atlikta 22,6 proc. daugiau negu 2010 m.. Inžinerinių statinių augimas per 2005 – 2011 m. padaugėjo 22,7 proc. , kai iš viso statybos darbų sumažėjo 10,2 proc.. ES mastu, nepaisant žemo statybos darbų lygio, per 2011 - 2012 metus statybos darbų lygis padidėjo tik 2,8 proc., o Lietuvoje – 16,4 proc. Inžinerinių statinių statybos dalis bendroje visų rūšių statybos dalyje sudarė 54,5 proc. visų atliktų darbų. 2.2 paveiksle matyti, kad 2009 m. vandentiekio ir nuotekų rinka patyrusi didelį nuosmukį lėtai atsigauna, kas leidžia tikėtis RUAB „Žemda“ naujų rangos sutarčių sudarymo.

2.2 pav. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rinka, mln. Lt.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Statistikos departamento prie LR duomenimis

Vandentiekio ir nuotekų tinklų statybos rinkoje dominuoja ES struktūrinių fondų finansuojami projektai. Baigiantis 2007 – 2013 metų finansavimo perspektyvai yra ruošiamą 2014 – 2020 metų ES finansavimo programa, kur aplinkosaugos finansavimas išlieka vienas iš svarbiausių prioritetų 2014 – 2020 metų finansavimo perspektyvoje. Nors RUAB „Žemda“ negalės dalyvauti su ES lėšų skirstymu siejamuose viešuosiuose pirkimuose, nes dėl restruktūrizavimo yra nuostata, kad įmonės neatitinka minimalių tokiems konkursams keliamų reikalavimų, tačiau bendros rinkos tendencijos ir įmonės patirtis vandentiekio ir nuotekų tinklų statybos sektoriuje leidžia planuoti, kad bus pasirašytos subrangos sutartys ir tokiu būdu RUAB „Žemda“ galės atstatyti savo finansinius srautus.

Įmonės veiklos apžvalga. Iki įmonės restruktūrizavimo geriausiai UAB „Žemda“ veiklą atspindintys rodikliai yra pateikti 2.1 lentelėje.

2.1 lentelė

Pagrindiniai UAB „Žemda“ veiklą atspindintys rodikliai ir jų pokyčiai

Rodikliai	2007 m.	2008 m.	Pokytis, proc.	2009 m.	Pokytis, proc.	2010 m.	Pokytis, proc.	2011 m.	Pokytis, proc.
Pardavimų pajamos, Lt.	15589192	21426409	37,44	11035631	-48,50	17107707	55,02	25529475	49,23
Bendrasis pelnas, Lt.	5225158	6141608	17,54	2084040	-66,07	479220	-77,01	12042805	-2613,00
Pelningumas, proc.	33,52	28,66	-14,48	18,88	-34,12	2,8	-85,17	-47,17	-1784,00
Grynasis pelnas (nuostolis)	1826242	2692222	47,42	155342	-94,23	-2073897	-1435,05	12211769	488,83
Darbuotojų skaičius, vnt.	99	121	22,22	89	-26,45	116	30,34	138	18,97

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.1 lentelės duomenų matyti, kad iki 2008 m. UAB „Žemda“ pardavimų pajamos, bendrasis pelnas padidėjo, didėjo ir darbuotojų skaičius. Tačiau 2009 m. ekonominei krizei palietus statybų sektorių pardavimų pajamos sumažėjo 48,5 proc., bendrasis pelnas sumažėjo 66,07 proc., nes statybų įkainiai mažėjo sparčiau ir nebuvo pagrįsti atitinkamų statybų sąnaudų sumažėjimu. Dėl problemų statybos sektoriuje, iškilusių laikinų sunkumų ir susidariusių neproporcingų įsiskolinimų tiekėjams: 2012 m. pradžiai jie sudarė 19488 tūkst. Lt., RUAB „ŽEMDA“ kreditorių sutikimu 2012 m. pr. pagal patvirtintą restruktūrizavimo planą pradėjo vykdyti ūkinę veiklą, kurioje numatyti tikslai: atstatyti įmonės mokumą, atsisakyti nepelningos veiklos, išspręsti laikinas finansines problemas ir išvengti bankroto. Numatoma restruktūrizavimo proceso trukmė – ketveri metai nuo restruktūrizavimo plano patvirtinimo. Siekiant sklandžiai įgyvendinti restruktūrizavimo procesą, įmonė analizavo veiklos scenarijus, derėjosi su kreditoriais dėl mokėjimų atidėjimų siekiant, kad bendrovė turėtų galimybę atstatyti mokumą ir, pilnai atsiskaičiusi su kreditoriais, tęsti savo veiklą. Bendrovės verslo planas restruktūrizavimo laikotarpiu buvo grindžiamas šiomis pagrindinėmis prielaidomis: Lietuvos ūkio atsigavimu; bendrovės uždirbamomis pajamomis iš statybinės veiklos ir turto nuomos; galimybėmis atisakyti dalies ilgalaikio turto ir tokiu būdu gauti lėšų kreditorinių įsiskolinimų tenkinimui; galimybėmis atgauti kai kurias gautinas sumas; dalies kreditorių skolų atsisakymų ir/ar skolų kapitalizavimu.

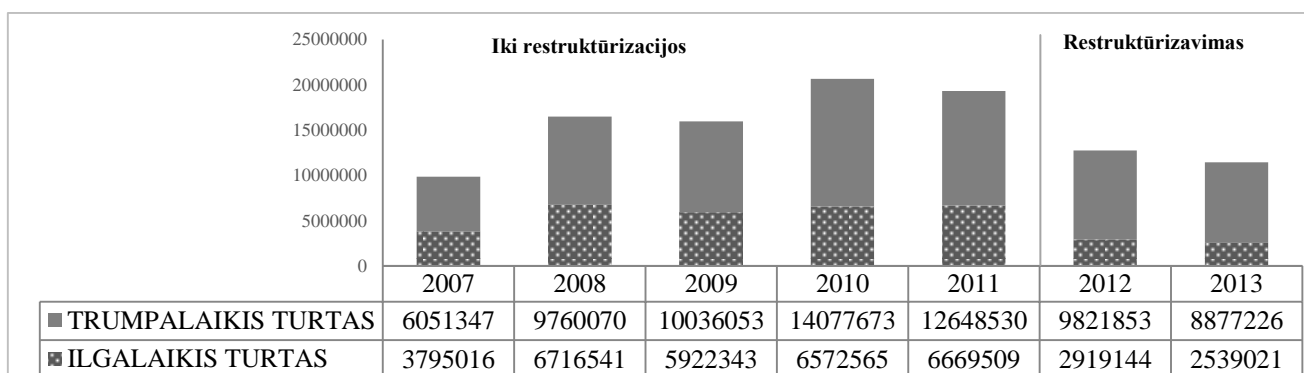
Pagal numatytą veiklos pertvarkymo ir optimizavimo planą, RUAB „Žemda“ pajamas restruktūrizavimo periodu planuoja gauti iš dviejų pagrindinių veiklų: statybos sutarčių valdymo ir projektų valdymo ir technikos nuomos. Siekdama pertvarkyti savo veiklą įmonė neplanuoja toliau vykdyti stambių projektų savo jėgomis, savarankiškai dalyvauti viešuosiuose pirkimuose. Siekdama optimizuoti savo veiklą restruktūrizavimo periodu planuojama parduoti dalį technikos, kuri dėl prastos techninės būklės yra nebenaudojama, arba jos atstatymo kaštai viršytu iš remonto gautiną naudą. Restruktūrizavimo laikotarpiu RUAB „Žemda“ planuoja toliau vykdyti tą pačią veiklą, t.y. vykdyti lauko inžinerinių tinklų (vandentiekio ir nuotekų tinklų) statybos ir sąvartynų uždarymo projektus. Naujų sutarčių pasirašymo ir didžiausio augimo tikimasi nuo 2014 m., kai startuos naujos ES 2014 – 2020 metų programos projektai. RUAB „Žemda“ tikisi tinkamai išnaudoti savo turimą patirtį ir resursus bei tokiu būdu atstatyti įmonės mokumą bei įmonės veiklą.

2.3. RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių pokyčių vertinimas

2.3.1. Turto ir nuosavybės bei įsipareigojimų pokyčių vertinimas

Analizuojant RUAB „Žemda“ turto ir nuosavybės bei įsipareigojimų balanso straipsnių pokyčius 2007 – 2013 m., siekiama išsiaiškinti kaip kito finansinių ataskaitų rodikliai ir kokie veiksniai labiausiai lėmė rodiklių pasikeitimus (žr. 3, 4, 5, 6 priedus). Iš 3 priede pateiktų duomenų nustatyta,

kad per 2007 – 2013 m. RUAB „Žemda“ turtas kito netolygiai. Iki restruktūrizacijos (2007 – 2011 m.) turtas padidėjo 96,19 proc. (2 kartus). Didžiausias turto absoliutus pokytis nustatytas 2008 m., kai turtas padidėjo 6,6 mln. Lt. (67,34 proc.). 2012 m. pradėjus restruktūrizavimo procesą RUAB „Žemda“ dalį turto pardavė, liko reikalingiausi įrengimai pagrindinės veiklos vystymui. Siekdama optimizuoti veiklą RUAB „Žemda“ restruktūrizavimo periodu planuoja išparduoti dalį nenaudojamų mašinų ir įrengimų bei padengti dalį įsipareigojimų kreditoriams. Siekiant išsiaiškinti, kurių turto dalių pokyčiai labiausiai lėmė RUAB „Žemda“ viso turto pokytį, sudarytas 2.3 pav., kuriame pateikta RUAB „Žemda“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto dinamika 2007 – 2013 m. (iki ir po restruktūrizacijos).

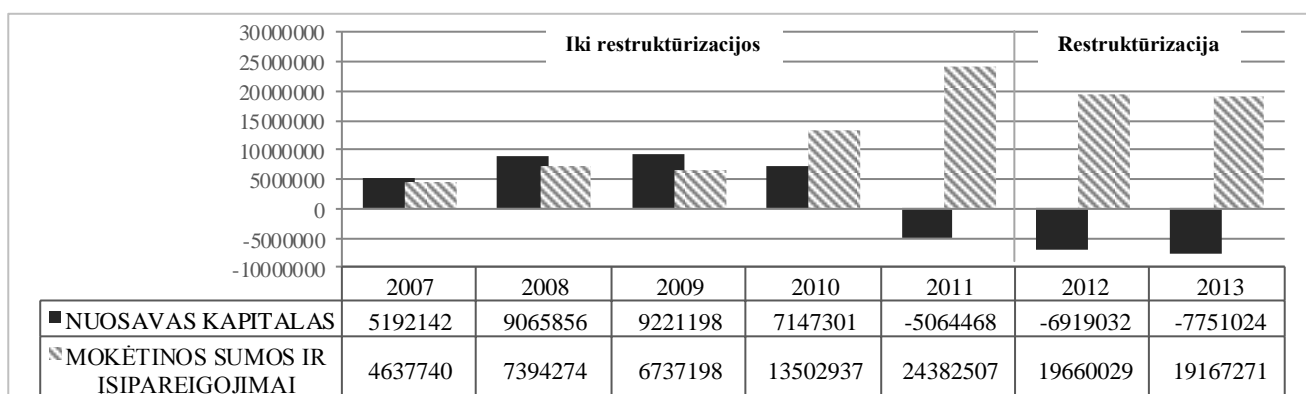
2.3 pav. RUAB „Žemda“ turto lyginamųjų svorių dinamika 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.3. paveikslo matyti, kad tiek iki restruktūrizacijos (2007 – 2011 m.) tiek ir pradėjus restruktūrizaciją (nuo 2012 m.) RUAB „Žemda“ ilgalaikio ir trumpalaikio turto apimtys kito netolygiai, t.y. iki restruktūrizavimo ilgalaikis turtas (2011 m.) sudarė 34,52 proc., trumpalaikis – 65,48 proc. (žr. 5 priedą): ilgalaikį materialųjį turtą sudarė – pastatai, statiniai (22,28 proc.), mašinos ir įrengimai (33,7 proc.), transporto priemonės (13,37 proc.), kita įranga (1,7 proc.) ilgalaikio turto (žr. 7 priedą). Didžiausias ilgalaikio turto padidėjimas nustatytas 2008 m. (76,98 proc.), nes RUAB „Žemda“ praplėtė gamybinę bazę ir pradėjo vystyti ir plėsti atliekamų statybinių darbų spektrą – pradėjo vykdyti specialiuosius statybos darbus (užtvankos, siurblių hidrotechnikos statiniai, vandens pralaidos, vandenviečių statiniai, tvenkiniai) ir netranšėjinių inžinerinių komunikacijų tiesimą. Analizuojant trumpalaikio turto dinamiką nustatyta, kad per 2007 – 2011 m. trumpalaikis turtas padidėjo 109 proc. (2,1 karto), jį sudarė atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys ir pinigai banke ir sąskaitose, didžiausią jo dalį sudarė pirkėjų įsiskolinimai ir suteiktos paskolos. Dėl įmonės vykdomos veiklos specifikos (ilgas vykdomų darbų periodas, laiku nepabaigti projektai) iki restruktūrizacijos, t.y. 2007 – 2009 m. pirkėjų įsiskolinimai sudarė daugiau kaip 85 proc. trumpalaikio turto, 2010 m. pirkėjų įsiskolinimą sumažino 25,6 proc., jis sudarė 45,6 proc. trumpalaikio turto. 2010 m. RUAB „Žemda“, būdama UAB „Grundolita“ akcininkė, suteikė minimai bendrovei trumpalaikę 2,8 mln. Lt paskolą, kuri sudarė apie 20 proc. viso trumpalaikio turto. 2011 m. pabaigoje pirkėjų skolos sudarė 47,4 proc. trumpalaikio

turto, jas įmonė sumažino 6,5 proc. Per visą laikotarpį įmonė kitų gautinų sumų eilutėje apskaitė abejotinas pirkėjų skolas (debitorių, iškėlusių bankroto ir restruktūrizavimo bylas), 2011 m. jos išaugo daugiau kaip 23 kartus ir sudarė 9 proc. trumpalaikio turto (žr. 8 priedą). Pradėjus restruktūrizavimo procesą, nuo 2012 m bendrovė ilgalaikį turtą mažino, dalį įrengimų ir automobilių kurie dėl savo būklės įmonės veikloje nebedalyvavo, pardavė. Tai lėmė, kad ilgalaikis turtas per 2011 – 2013 m. sumažėjo 61,93 proc.: pastatus, turimus statinius pardavė, mašinos ir įrengimai sudarė 15,6 proc., transporto priemonės 7,3 proc., kt. įranga sudarė 1,2 proc. ilgalaikio turto (žr. 7 priedą). Trumpalaikis turtas pradėjus restruktūrizacijos procesą mažėjo lėčiau (sumažėjo 29,8 proc.): gryniesi pinigai kasoje ir sąskaitose sudarė 5,48 proc., atsargos ir nebaigtos vykdyti sutartys – 5,73 proc., per vienerius metus gautinos sumos – 88,79 proc., iš jų pirkėjų skolos išaugo ir sudarė 53,7 proc. viso trumpalaikio turto (žr. 8 priedą).

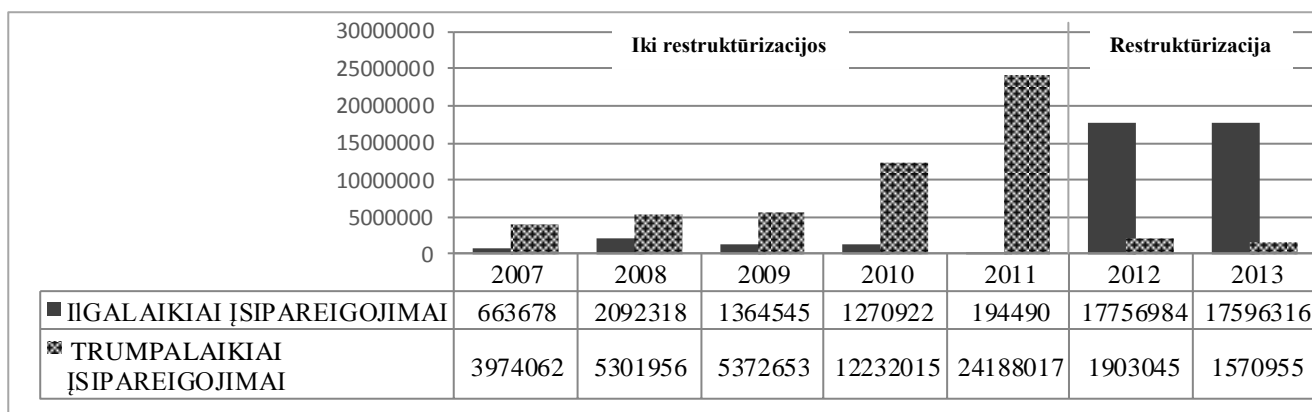
2.4 paveiksle pateikti RUAB „Žemda“ skolinto ir nuosavo kapitalo pokyčiai 2007 – 2013 m. (iki ir pradėjus restruktūrizaciją). Nustatyta, kad iki restruktūrizacijos, t.y. 2007 – 2011 m. savininkų nuosavybė bei įsipareigojimai padidėjo 2 kartus, nes buvo žymiai padidėjęs skolintas kapitalas 19,75 mln. Lt (79,1 punkto), kadangi nuosavas kapitalas buvo sumažėjęs 10,3 mln. Lt (78,9 punkto).

2.4 pav. RUAB „Žemda“ nuosavybės ir įsipareigojimų pokyčiai 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.4 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad RUAB „Žemda“ nuosavas kapitalas mažėjo nuo 2010 m. Iki restruktūrizavimo (2007 – 2011 m.) nuosavas kapitalas buvo sumažėjęs 10,3 mln. Lt (-197,54 proc.) dėl mažėjančio grynojo pelno, kuris buvo sumažėjęs 14,03 mln. Lt (568,68 proc.) tai ir lėmė nuosavo kapitalo pokytį. Restruktūrizavimo laikotarpiu t.y. 2012 – 2013 m. nuostolis toliau didėjo dėl mažėjančių pardavimo pajamų ir išaugusių sąnaudų, padidėjo 27,2 proc., tai lėmė 12,8 mln. Lt (-53 proc.) nuosavo kapitalo sumažėjimą. Vertinant įmonės įsipareigojimus galima teigti, kad iki restruktūrizavimo, t.y. iki 2011 m. įmonės įsipareigojimai didėjo (žr. 2.5 pav.).

2.5 pav. RUAB „Žemda“ įsipareigojimų pokyčiai 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal UAB „Žemda“ pateiktus duomenis

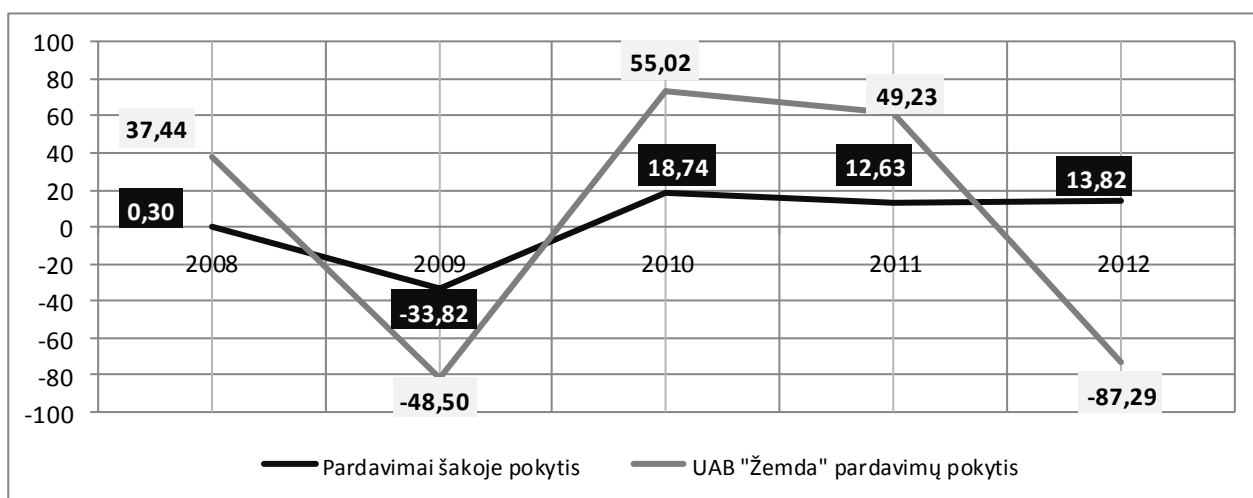
Iš 2.5 paveikslo matyti, kad finansiniai įsipareigojimai 2007 – 2011 m. (iki restruktūrizacijos) buvo trumpalaikiai ir ilgalaikiai. RUAB „Žemda“ ilgalaikius įsipareigojimus sudarė: atidėjimai, atidėtieji mokesčiai ir didžiausią lyginamąjį svorį turėjo finansinės skolos. Tai galima pagrįsti tuo, kad buvo plėsta gamybinė bazė, t.y. buvo įsigyti nauji mechanizmai, įrengimai (vandens purvo siurblys Flex Drive; gruntinio vandens pažeminimo sistema Hudig HC), pastatai ir statiniai (4 vnt. konteinerinių namelių), tai buvo finansuojama lizingu ir ilgalaikėmis paskolomis. Taigi, iki restruktūrizacijos proceso (2007 – 2010 m.) ilgalaikės finansinės skolos buvo padidėjusios 2,3 karto (nuo 476,3 tūkst. Lt iki 1,1 mln. Lt). Restruktūrizavimo laikotarpiu, t.y. 2012 – 2013 m. susidarė ilgalaikės skolos tiekėjams (gauta paskola), dėl kurių ilgalaikiai įsipareigojimai padidėjo net 90 kartų. Ilgalaikes skolas tiekėjams sudarė gautos ilgalaikės paskolos trumpalaikiams finansiniams įsipareigojimams padengti. Iki 2011 m. (iki restruktūrizavimo) didžiąją skolinto kapitalo dalį sudarė trumpalaikiai įsipareigojimai, kurie per 2007 – 2011 m. buvo padidėję beveik 6 kartus bendroje skolinto kapitalo sudėtyje, nes didelę trumpalaikių įsipareigojimų dalį sudarė ilgalaikių skolų einamoji metų dalis, kuri buvo padidėjusi dėl ilgalaikių finansinių įsipareigojimų. Per 2007 – 2011 m. ilgalaikių skolų einamoji metų dalis padidėjo 3,2 karto ir bendroje trumpalaikių įsipareigojimų dalyje 2011 m. sudarė 2,3 proc. Trumpalaikės skolos tiekėjams, daugiausiai įmonės subrangovams, 2011 m. buvo padidėjusios 18 punktų dėl baiginėjant statybos projektus (vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Žaliūkių kvartaluose) apyvartinių lėšų stygiaus ir padidėjusių debitorinių įsiskolinimų. Įmonės turto finansavimas iš trumpalaikių įsipareigojimų yra rizikingas ir turi neigiamos įtakos veiklos stabilumui. Tačiau restruktūrizavimo periodu, t.y. 2012 – 2013 m. trumpalaikių skolų lyginamasis svoris bendrame skolintame kapitale sumažėjo, įmonė turta finansavo iš ilgalaikių įsiskolinimų.

Taigi turto ir kapitalo ir įsipareigojimų duomenys rodo, kad įmonė analizuojamu laikotarpiu turėjo tiek ilgalaikio, tiek trumpalaikio turto. Ilgalaikis materialus turtas 2007 – 2011 m. (iki restruktūrizavimo) padidėjo 28,3 proc., o trumpalaikis – 109 proc. Turto didėjimas buvo susijęs su augančia pardavimų apimtimi ir didesniu poreikiu gamybiniams pajėgumams didinti.

Restruktūrizavimo laikotarpiu dėl mažėjančių pardavimo apimčių, įmonė turtą mažino - ilgalaikis materialus turtas sumažėjo 61,93 proc., o trumpalaikis turtas - 29,8 proc. Iš atliktos balanso struktūrinės analizės galima teigti, kad įmonės skolintas kapitalas prieš restruktūrizavimą, t.y. nuo 2011 m. ir vykdant restruktūrizavimo procesą, t.y. 2012 – 2013 m. didėjo ir dėl įmonės patiriamų nuostolių jo lyginamasis svoris nuosavybėje viršijo 100 proc. Apibendrinant gautus rezultatus, galima teigti, kad situacija įmonėje prastėjo nuo 2011 m. (prieš restruktūrizavimą), tačiau restruktūrizavimo periodu ji yra pavojinga, nes visas turtas yra finansuojamas tik iš skolinto kapitalo, kuris 2012 – 2013 m. padidėjo 13 kartų dėl gautų ilgalaikių paskolų trumpalaikiam turtui įsigyti. Taip pat reiktų atkreipti dėmesį į toliau didėjančias abejotinų gautinų įsiskolinimų sumas ir lėtai mažinamas pirkėjų skolas.

2.3.2. Pajamų, sąnaudų ir pelno pokyčių vertinimas

Kaip jau minėta teorinėje magistro darbo dalyje, veiklos restruktūrizavimas veikia įmonės ekonominius rodiklius, t.y. pelningumo, išlaidų ir pajamų, likvidumo (mokumo), veiklos efektyvumo, darbo išteklių bei užmokesčio rodiklius. Siekiant įvertinti RUAB „Žemda“ pardavimų lygį, buvo palyginti įmonės ir šakos pardavimų pokyčiai (žr. 2.6 pav.).

2.6 pav. Šakos ir RUAB „Žemda“ pardavimų pajamų pokyčių dinamika 2007 m. – 2012 m., proc.

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.6 paveikslo matyti, kad pardavimai šakoje kito netolygiai, tačiau jų svyravimai neviršijo 34 proc., tačiau RUAB „Žemda“ pardavimų svyravimai buvo didesni - analizuojant iki restruktūrizacinį periodą nustatyta, kad bendrovės pardavimų apimtys iki 2008 m. padidėjo 37,4 proc., 2008 – 2009 m. pardavimai sumažėjo 48,5 proc., o šakos - sumažėjo 33,8 proc. t.y. analizuojamos įmonės pardavimų apimtys sumažėjo 14,7 procentinio punkto daugiau. 2010 m. RUAB „Žemda“ pardavimų apimtys padidėjo 55 proc., šakos - tik 18,7 proc. (analizuojamos įmonės pardavimų apimtys padidėjo 36,3 procentinio punkto daugiau). Nustatyta, kad įmonės pardavimų pajamų didėjimą lėmė

atsigaunanti ekonomika, investicijų didėjimas ir rinkos augimas ir RUAB „Žemda“ pardavimų pajamoms turėjo didesnę poveikį, nei šakos pardavimų pajamų svyravimui. Restruktūrizavimo periodu RUAB „Žemda“ pardavimų apimtys sumažėjo 87,3 proc. 2.2 lentelėje pateikta pardavimo pajamų detalizavimas ir pokyčiai.

2.2 lentelė

RUAB „Žemda“ pajamų rodikliai ir jų pokyčiai 2007 – 2013 m.

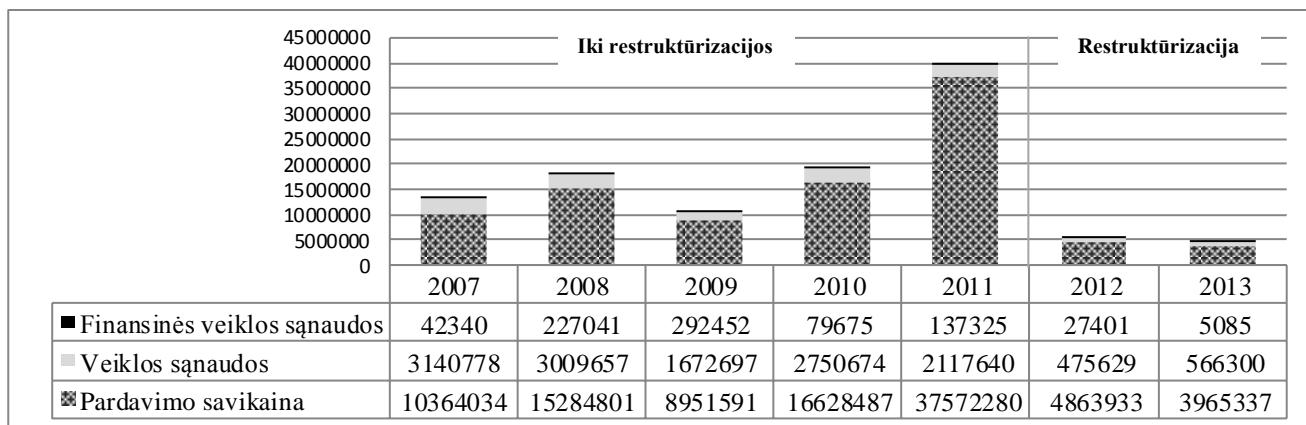
Pajamos	Iki restruktūrizavimo pradžios					Pokytis, proc. 2007 – 2011 m.	Restruktūrizavimas		
	2007 m.	2008 m.	2009 m.	2010 m.	2011 m.		2012 m.	2013 m.	Pokytis, proc. 2011 – 2013 m.
Pardavimų pajamos, Lt	15589192	21426409	11035631	17107707	25529475	63,76	4365357	3245579	-87,28
Statybos darbų pajamos, Lt	15239309	21072877	10892474	16193354	24255270	59,16	3949852	2995694	-87,65
Pardavimų pajamos, Lt	25952	140947	25982	572901	460185	1673,2	282995	77544	-83,15
Pajamos už nuomą, Lt	323931	212585	117175	341452	814020	151,3	132510	172341	-78,83

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.2 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad pagrindinės veiklos pajamos yra gaunamos iš statybos darbų, pardavimų ir sandėlių, transporto priemonių bei įrangos nuomos. RUAB „Žemda“ pajamos iš statybos projektų, medžiagų bei įrangos pardavimų iki restruktūrizacijos kito netolygiai, tačiau per 2007 – 2011 m. padidėjo 63,76 proc., nes įmonės pardavimų apimtys didėjo vykdant vis daugiau ir stambesnių statybos projektų (vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra, sąvartyno uždarymo projektas). Blogiausia situacija iki restruktūrizavimo fiksuojama 2009 m., kai įmonės pardavimų pajamos sumažėjo 48,5 proc., kas gali būti paaiškinama finansine – ekonomine krize, nes tais metais fiksuojamas ir visos šakos pardavimų apimčių mažėjimas (-33,8 proc.) Tačiau iki restruktūrizavimo proceso, 2010 m. RUAB „Žemda“ pardavimo pajamos padidėjo 55,02 proc., tačiau įmonė nepasiekė 2008 m. pardavimo pajamų lygio, jos buvo mažesnės 20,2 proc., šiuos pokyčius lėmė tai, kad 2010 m. bendrovė dėl sumažėjusių darbų apimties pardavė nenaudojamą įrangą, įrenginius, mechanizmus, tai padidino pardavimų pajamas. RUAB „Žemda“ aktyviai vykdė mechanizmų ir transporto priemonių nuomos veiklą, todėl pajamos iš nuomos padidėjo 191,4 proc. Paskutiniaisiais metais iki restruktūrizacijos pradžios (2011 m.) įmonės pajamos už nuomą padidėjo 138,39 proc., taip pat padidėjo pajamos iš statybos darbų 49,8 proc. (pradėtas vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtos projektas Kelmės raj., pabaigti sąvartyno uždarymo ir nuotekų tinklų plėtra Žaliūkių kvartale projektai), kas ir lėmė, kad bendrosios pardavimų pajamos padidėjo 49,43 proc. Pradėjus restruktūrizavimo procesą, 2012 - 2013 m. sumažėjo statybos darbų apimtys, nes 2011 m. buvo pabaigti ir priduoti pagrindiniai vykdomi projektai (sąvartyno uždarymo ir vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtos Žaliūkių kvartale projektai), o

kituose, finansuojamuose ES lėšomis projektuose nedalyvavo dėl įmonės restruktūrizavimo paskelbimo, tai lėmė, kad pardavimų pajamos iš statybos darbų sumažėjo 87,67 proc., taip pat sumažėjo nuomos pajamos – 78,83 proc. ir įrengimų pardavimų pajamos – 83,15 proc., kas lėmė pardavimų pajamų sumažėjimą 87,28 proc.

Įvertinus gaunamas pajamas buvo atlikta RUAB „Žemda“ sąnaudų dinamikos ir jos sudedamųjų dalių: pardavimų savikainos, veiklos, finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų analizė 2007 – 2013 m. 2.7 paveiksle pateikta sąnaudų struktūros dinamika 2007 – 2013 m.

2.7 pav. RUAB „Žemda“ sąnaudų struktūros dinamika 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

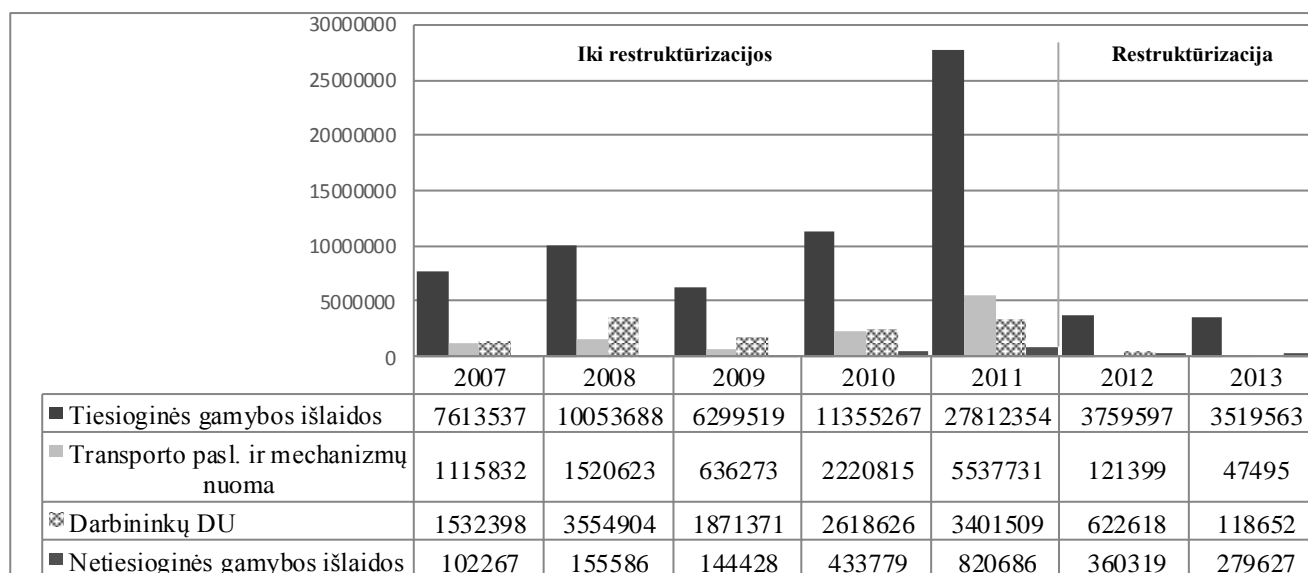
Iš 2.7 paveikslo matyti, kad RUAB „Žemda“ sąnaudos kito netolygiai, iki restruktūrizacijos didžiausios veiklos sąnaudos buvo 2010 m., jų lyginamasis svoris pardavimuose sudarė 16,1 proc. ir buvo didžiausias per analizuojamą laikotarpį, finansinės veiklos sąnaudos didžiausios buvo 2009 m. (sudarė beveik 3 proc. pardavimo pajamų). RUAB „Žemda“ pagrindinė sąnaudų sudedamoji dalis yra pardavimų savikainos sąnaudos. Remiantis atlikta horizontalia ir vertikalio pelno – nuostolio analizėmis (žr. 9, 10 priedus), nustatyta, kad pardavimų savikainos sąnaudos padidėjo 2011 m., jos didėjo iki 37,6 mln. Lt. ir viršijo pardavimo pajamas 47,17 proc. (žr. 2.3 lent.). Restruktūrizavimo laikotarpiu sumažėjus pardavimų apimtims 87,28 proc. - įmonės sąnaudos sumažėjo 88,6 proc. 2012 – 2013 m. didžiąją sąnaudų dalį sudarė pardavimų savikainos sąnaudos, jų lyginamasis svoris pardavimuose sudarė 122,18 proc. ir viršijo pardavimų pajamas 22,18 proc., dėl ko įmonės bendrojo pelno rezultatas buvo neigiamas. Kas lėmė pardavimo sąnaudų didėjimą 2011 m. (iki restruktūrizavimo) ir 2012 – 2013 m. (restruktūrizavimo periodu) įvertinta, nustačius pardavimo sąnaudų lygio ir detalizuotų pardavimo sąnaudų pokyčius (žr. 2.3 lent. ir 2 8 pav.).

RUAB „Žemda“ pardavimo sąnaudų lygio rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.

Pajamos	Iki restruktūrizavimo pradžios					Pokytis, 2007 m. - 2011 m., %	Restruktūrizavimas		
	2007	2008	2009	2010	2011		2012	2013	Pokytis, 2011 m. - 2013 m., %
Pardavimo pajamos (Lt)	15589192	21426409	11035631	17107707	25529475	63,76	4365357	3245579	-87,28
Pardavimo savikaina (Lt)	10364034	15284801	8951591	16628487	37572280	262,53	4863933	3965337	-89,45
Pardavimų savikainos 1 pardavimo litui (Lt)	0,66	0,71	0,81	0,97	1,47	121,37	1,11	1,22	-17,01
Pardavimo sąnaudų lygis, proc.	66,48	71,34	81,12	97,20	147,17	121,37	111,42	122,18	-17,01

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.3 lentelės duomenų matyti, kad RUAB „Žemda“ pardavimo savikainos lygis tendencingai didėjo iki 2011 m. (išskyrus 2009 m., kai pardavimo pajamos dėl pasaulinės ekonominės krizės buvo sumažėjusios). 2007 - 2011 m. savikaina vienam pardavimo litui padidėjo 0,81 Lt (kito nuo 0,66 – 1,47 Lt) ir ji sudarė nuo 66,5 proc. iki 147,2 proc. pardavimo pajamų, o tai rodo, kad įmonėje buvo prastai valdomos pagrindinės išlaidos. Restruktūrizavimo laikotarpiu pardavimo savikainos rodiklis sumažėjo iki 1,22 Lt (25,72 proc.), tačiau savikaina vis dar viršijo pardavimo pajamas 22,18 proc., todėl įmonės bendrasis pelnas buvo neigiamas (-719 tūkst. Lt). 2.8 paveiksle pateikti pardavimų savikainos pokyčius lėmę veiksniai 2007 – 2013 m.

2.8 pav. RUAB „Žemda“ detalizuotos pardavimų savikainos sąnaudų pokyčiai 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.8 paveiksle pateiktų duomenų matyti, kad pardavimų savikainos sąnaudas daugiausiai sudaro tiesioginės gamybos išlaidos, kurios ypatingai padidėjo 2011 m. (viršijo pardavimo pajamas 8,2 proc.), lyginant su 2010 m. padidėjo 144,9 proc. 2011 m. padidėjo darbo užmokesčio sąnaudos (29,9 proc.) ir netiesioginės gamybos išlaidos (89,12 proc.), o transporto paslaugos ir mechanizmų nuoma

padidėjo 149,3 proc. 2011 m. sąnaudų rodiklio didėjimui įtakos turėjo laiku neužbaigti projektai, tai lėmė padidėjusias netiesioginės gamybos išlaidos (89,2 proc.) ir transporto paslaugų ir mechanizmų nuomos sąnaudas (149,4 proc.). Tiesioginės gamybos išlaidos taip pat didėjo (144,9 proc.) dėl nenumatytų projekto darbų, kuriems užbaigti buvo reikalingos papildomos medžiagos ir darbai. Padidėjusias darbininkų darbo užmokesčio sąnaudas (29,9 proc.) lėmė pratęsti darbai, kurių užbaigimui buvo priimti papildomi darbuotojai, tai lėmė, kad darbo užmokesčio sąnaudos didėjo. Restruktūrizavimo periodu t.y. 2012 – 2013 m. pardavimo savikainos sąnaudos sumažėjo 89,45 proc., finansinės veiklos sąnaudos - 81,44 proc., tačiau įmonės veiklos sąnaudos padidėjo (19 proc.) (žr. 2.8 pav.). Pardavimų savikaina vis dar viršijo pardavimų pajamas: 2012 m. viršijo 11,42 proc. 2013 m. viršijo 22,18 proc., o tai rodo, kad įmonė vis dar nesusitvarkė su pagrindinėmis išlaidomis, įmonės vadovai turėtų peržiūrėti tiesioginių gamybos sąnaudų dalį, kurias pagrinde sudaro žaliavų ir subrangos sąnaudos, atkreipti dėmesį į darbo užmokesčio sąnaudas, galbūt reikalingas efektyvesnis darbo organizavimas.

Kita didelė sąnaudų grupė, kuri sudaro RUAB „Žemda“ sąnaudų struktūrą, yra veiklos sąnaudos. Remiantis finansų analitikų rekomendacijomis veiklos sąnaudos neturėtų viršyti 15 – 17 proc. pardavimų apimties. Iš 2.8 paveikslo matyti, kad įmonėje veiklos sąnaudos iki 2009 m. mažėjo, tačiau 2010 m. jos padidėjo 64,4 proc. ir buvo didžiausios per visą analizuojamą laikotarpį. Kas lėmė veiklos sąnaudų didėjimą 2010 m. (iki restruktūrizavimo) ir 2012 – 2013 m. (restruktūrizavimo periodu) įvertinta, nustačius veiklos sąnaudų lygio ir detalizuotų veiklos sąnaudų pokyčius (žr. 2.4 ir 2.5 lent.).

2.4 lentelė

RUAB „Žemda“ veiklos sąnaudų lygio rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.

Rodiklis	Iki restruktūrizavimo pradžios						Restruktūrizavimas		
	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis, 2007 m. - 2011 m. %	2012	2013	Pokytis, 2013 m. - 2011 m. %
Pardavimo pajamos, Lt	15589192	21426409	11035631	17107707	25529475	63,76	4365357	3245579	-87,28
Veiklos sąnaudos, Lt	3140778	3009657	1672697	2750674	2117640	-32,58	475629	566300	-73,26
Veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui, Lt	0,20	0,14	0,15	0,16	0,08	-58,83	0,11	0,17	112,5
Veiklos sąnaudų lygis, proc.	20,15	14,05	15,16	16,08	8,29	-58,83	10,90	17,45	110,45

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.4 lentelės matyti, kad veiklos sąnaudų lygis 2008 – 2011 m. sistemingai mažėjo, veiklos sąnaudos sudarė nuo 14,1 – 8,3 proc. pardavimo pajamų, nes prieš restruktūrizavimo plano svarstymą, siekdama atkurti mokumą, įmonė pradėjo taikyti administracinių sąnaudų mažinimo politiką. Iš 2.4 lentelės duomenų matyti, kad veiklos sąnaudų lygis per 2007 - 2011 m. sumažėjo 0,12 Lt arba 58,8

proc. 2012 m. – 2013 m. veiklos sąnaudos padidėjo 0,09 Lt arba 112,5 proc. Reiktų detalizuoti kas lėmė veiklos sąnaudų pokyčius (žr. 2.5 lent.).

2.5 lentelė

RUAB „Žemda“ detalizuotų veiklos sąnaudų pokyčiai 2007 – 2013 m.

Rodiklis	Iki restruktūrizavimo pradžios						Restruktūrizavimas		
	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis, 2007 m. - 2011 m.,%	2012	2013	Pokytis, 2011 m. - 2013 m.,%
Bendrosios administracinės sąnaudos, Lt	1352263	331409	116173	795526	984404	-27,20	22885	260496	-73,53
Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos, Lt	601703	1207349	824447	791019	122079	-79,71	42421	17302	-85,83
Atlyginimų sąnaudos, Lt	876924	884504	615492	606088	850083	-3,06	249902	214473	-74,77
Mokesčių sąnaudos (Lt)	67215	83323	91030	91627	85906	27,81	15621	27163	-68,38
Turto priežiūros ir remonto sąnaudos, Lt	242673	503072	25555	466414	75168	-69,02	24299	8262	-89,01
Nurašomas nudėvėtas turtas, Lt							120501	38604	100

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Kaip matyti iš 2.5 lentelės, didžiąją veiklos sąnaudų dalį (apie 58 proc.) sudarė darbo užmokesčio sąnaudos ir bendrosios administracinės sąnaudos (apie 46,5 proc.). Nors įmonės veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui iki 2011 m. mažėjo (iki restruktūrizavimo) (žr. 2.4 lent.), tačiau darbo užmokesčio sąnaudos proporcingai nemažėjo dėl 2010 – 2011 m. darbuotojų skaičiaus didėjimo (padidėjo apie 19 proc.), dėl darbų užbaigimui priimtų papildomų darbuotojų, darbo užmokesčio sąnaudos didėjo 40,3 proc. (jos sudarė 3,3 proc. pardavimo pajamų). Pradėjus restruktūrizaciją 2012 – 2013 m. pardavimų pajamos sumažėjo 87,28 proc., atlyginimų sąnaudos taip pat sumažėjo (74,8 proc.) dėl darbuotojų skaičiaus mažėjimo, tačiau jų lyginamoji dalis pardavimuose padidėjo, 2013 m. atlyginimų sąnaudos sudarė 6,6 proc. pardavimų pajamų dėl sumažėjusių pardavimų pajamų (buvo vykdomas projektas, pradėtas 2011 m.). Iki restruktūrizacijos bendrosios ir administracinės sąnaudos didžiausios buvo 2007 m. ir sudarė 8,7 proc. pardavimo pajamų, tačiau 2008 – 2010 m. kito netolygiai, o 2011 m. jos padidėjo ir sudarė 3,9 proc. pardavimo pajamų. Iš 2.4 lentelės matyti, kad 2007 – 2011 m. (iki restruktūrizacijos) jų lyginamasis svoris pardavimų pajamose sumažėjo 4,8 proc. punkto. Pradėjus restruktūrizacijos procesą, 2012 – 2013 m. bendrosios administracinės sąnaudos didėjo, 2013 m. jos buvo padidėjusios 11,4 kartų, padidėjimą lėmė didėjančios patalpų nuomos, komunalinių mokesčių sąnaudos, kuro sąnaudų ir prisiimti veiklos nuomos įsipareigojimai. Ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir turto priežiūros ir remonto sąnaudos iki restruktūrizavimo buvo didžiausios 2008 m., kai bendrovė aktyviai vykdė veiklą ir pardavimų pajamos buvo didžiausios, šios

sąnaudos sudarė apie 8 proc. pardavimo pajamų. Iki 2011 m. ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir turto priežiūros ir remonto sąnaudos sumažėjo 76,6 proc., ir sudarė 0,8 proc. pardavimo pajamų. Pradėjus restruktūrizacijos procesą, 2012 – 2013 m. patiriamos ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir turto priežiūros ir remonto sąnaudos mažėjo, jos sumažėjo 87 proc. ir sudarė 0,8 proc. pardavimo pajamų. Šios sąnaudos mažėjo dėl turto pardavimo, nusidėvėjimo ir nurašymo. Restruktūrizavimo laikotarpiu ilgalaikis turtas sumažėjo 61,93 proc.

Bendrai pažvelgus įmonės veiklos sąnaudų rodiklius iki restruktūrizavimo paskelbimo (veiklos sąnaudų lygis buvo 8,29 proc.), galima teigti, kad bendrovė buvo pasirinkusi teisingą išlaidų mažinimo politiką ir sėkmingai ją vykdė. Pradėjus restruktūrizavimo procesą, 2012 – 2013 m. RUAB „Žemda“ veiklos sąnaudos sumažėjo (-73,26 proc.), tačiau nepakankamai, nes sudarė 17,5 proc. pardavimo pajamų (iki restruktūrizacijos sudarė 8,3 proc. pardavimo pajamų) t.y. veiklos sąnaudų lygis padidėjo 9,2 procentinio punkto. Iš atliktos analizės matyti, kad padidėjusiam veiklos sąnaudų lygiui įtakos turėjo bendrosios administracinės (sudarė 8 proc. pardavimo pajamų) ir atlyginimų sąnaudos (sudarė 6,6 proc. pardavimo pajamų). Dėl šios priežasties RUAB „Žemda“ vadovai turėtų atkreipti dėmesį į augančias bendrąsias ir administracines sąnaudas, kurias pagrindė sudarė nuomos, draudimų, konsultacijų, kuro ir kitų paslaugų sąnaudos.

Finansinės ir investicinės veiklos sąnaudų analizė parodė, kad šias sąnaudas sudarė paskolų palūkanų ir delspinigių sąnaudos. Iki restruktūrizavimo proceso pradžios, t.y. 2007 - 2011 m. finansinės sąnaudos padidėjo 72,4 proc. (nors 2010 m. buvo sumažėjusios) dėl kylančių palūkanų už gautus trumpalaikius avansus, gauti trumpalaikiai avansai padidėjo 74,4 proc. Pradėjus restruktūrizaciją, 2012 – 2013 m. įmonė ilgalaikių skolų ir lizingo sutarčių nebeturėjo, palūkanos buvo mokamos tik už trumpalaikius gautus avansus, todėl per 2012 – 2013 m. įmonės finansinės ir investicinės sąnaudos sumažėjo 96,3 proc.

Atlikus RUAB „Žemda“ pardavimų ir įmonės patiriamų sąnaudų analizę, įvertintos grynojo pelno pokyčius įtakojančios priežastys. Remiantis pelno (nuostolio) ataskaitomis (9 priedas) ir įmonės pateiktomis detalizuotomis ataskaitomis (11 priedas) sudaryta veiksmų įtakos RUAB „Žemda“ grynojo pelno pokyčiui 2007 – 2013 m. analizės lentelė (žr. 12 priedas) ir pateiktas 2.9 paveikslas.

Restruktūrizavimo periodu, t.y. 2012 - 2013 m. RUAB „Žemda“ uždirbamos pardavimo pajamos nepadengė patiriamų sąnaudų, tačiau įmonė patiriamą nuostolį sumažino 106,8 proc., nes per tiriamąjį laikotarpį buvo sumažintos pardavimo savikainos sąnaudos dėl kurių įmonės nuostolis buvo sumažintas 33,6 mln. Lt, dėl veiklos sąnaudų pokyčio – 1,55 mln. Lt. 2013 m. nuostolio mažėjimą (132,2 tūkst Lt) lėmė dėl įmonės suteiktos paskolos gaunamų palūkanų padidėjusios finansinės ir investicinės veiklos pajamos. Tačiau dėl nepakankamų pardavimo pajamų įmonės grynojo pelno neuždirbo.

Iš atliktos analizės matyti, kad visu analizuojamu periodu RUAB „Žemda“ pardavimų pajamos jautriau reagavo į išorinius ekonominius reiškinius nei šakos pardavimų apimtys. Pažvelgus į bendrovės patiriamas sąnaudas matyti, kad iki restruktūrizavimo RUAB „Žemda“ pardavimo savikainos sąnaudų lygis didėjo (121,37 proc.), o veiklos sąnaudų lygis mažėjo (-58,83 proc.), vykdant restruktūrizaciją, nustatyta, kad įmonė pardavimų savikainos sąnaudas sumažino (pardavimų savikainos sąnaudų lygis sumažėjo -17,01 proc.), o veiklos sąnaudų lygis padidėjo (110,45 proc.). Iš atliktos veiksmų įtakos analizės galima teigti, kad restruktūrizaciniu periodu RUAB „Žemda“ uždirbamų pajamų neužteko padengti pagrindinių sąnaudų, kurios didėjo dėl neįvykdytų sutarčių, kurių pašalinimui įmonė naudojo papildomas lėšas, buvo neefektyviai naudojamos medžiagos, įrengimai ir darbo išteklių, o tai didino pagrindines sąnaudas, todėl galutinis įmonės veiklos rezultatas restruktūrizavimo periodu buvo nuostolis.

2.3.3. Pelningumo rodiklių pokyčių vertinimas

Pagrindinis įmonės veiklos variklis – pelno siekimas, kurio reikia įmonės plėtojimui, nuolatiniam finansavimui ir verslo pajėgumui palaikyti, todėl galima teigti, kad pelnas yra vienas svarbiausių įmonės veiklos rodiklių. Tačiau absoliutus pelno rodiklis ne visada atspindi įmonės veiklos efektyvumą, todėl norint įvertinti tikrąją įmonės padėtį yra skaičiuojami įvairūs pelningumo rodikliai.

Remiantis RUAB „Žemda“ finansinėmis ataskaitomis už 2007 – 2013 m. atlikta įmonės pardavimų pelningumo analizė (žr. 2.6 lent.)

2.6 lentelė

RUAB „Žemda“ pelningumo rodiklių pokytis 2007 - 2013 m.

Pelningumo rodikliai	Iki restruktūrizavimo						Restruktūrizacija		
	2007	2008	2009	2010	2011	pokytis, proc. 2007 - 2011 m.	2012	2013	pokytis proc. 2011 - 2013 m.
Bendrasis pelningumas, proc.	33,52	28,66	18,88	2,80	-47,17	-240,74	-11,42	-22,18	-52,99
Veiklos pelningumas, proc.	13,37	14,62	3,73	-13,27	-55,47	-514,84	-22,32	-39,63	-28,56
Grynasis pelningumas, proc.	11,71	12,56	1,41	-12,12	-47,83	-508,32	-42,48	-25,64	-46,41

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.6 lentelės matyti, kad iki restruktūrizavimo, per 2007 – 2011 m. bendrasis pelningumas sumažėjo 240,74 proc., restruktūrizavimo laikotarpiu rodiklis taip pat buvo neigiamas, tačiau neigiamas pokytis mažėjo 52,99 proc., kas rodo, kad įmonės patiriamas nuostolis sumažėjo. Neigiamas bendrojo pelningumo rodiklis atskleidžia, kad RUAB „Žemda“ pardavimo savikainos sąnaudos buvo didesnės už pardavimo pajamas dėl patiriamų papildomų sąnaudų vykdant projektus. Siekiant išsiaiškinti pagrindines priežastis, nulėmusias bendrojo pelningumo rodiklio pokyčius (2011 m. įmonė patyrė nuostolį ir svarbu nustatyti kokie veiksniai įtakojo šį pasikeitimą), atlikta veiksnių įtakos analizė nagrinėjamam rodikliui. Pritaikius grandininių pakeitimų būdą galima matyti kokią įtaką 2010 – 2011 m. (iki restruktūrizavimo) bendrajam pardavimo pelningumui turėjo bendrojo pelno ir pardavimo savikainos pokyčiai. Tai atskleidžiama 2.7 lentelėje, kurioje įvertinti bendrojo pelno pokyčius nulėmę veiksniai.

2.7 lentelė

RUAB „Žemda“ bendrojo pelningumo pokyčius įtakoiantys veiksniai 2010 – 2011 m.

Keitimo Nr.	Pardavimo pajamos, Lt	Pardavimo savikaina, Lt.	Bendrasis pelnas, Lt.	Veiksnių pasikeitimo įtaka, Lt.	Bendrasis pelningumas, proc.	Veiksnių pasikeitimo įtaka, proc.
	17107707	16628487	479220		2,80	
1	25529475	16628487	8900988	8421768	34,87	32,06
2	25529475	37572280	-12042805	-20943793	-47,17	-82,04
				-12522025		-49,97

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Atlikus veiksnių įtakos analizę (žr. 2.7 lent.) matyti, kad bendrojo pelno sumažėjimą (apie 12,5 mln. Lt) iki restruktūrizacijos, t.y. 2011 m. lėmė pardavimo savikainos padidėjimas 20,94 ml. Lt (82,04 proc.) dėl padidėjusių tiesioginių gamybos išlaidų ir darbininkų darbo užmokesčio sąnaudų didėjimo (dėl darbuotojų skaičiaus didėjimo, siekiant laiku užbaigti darbus). Tačiau dėl išaugusių pardavimo pajamų, nuostolį pavyko sumažinti 32,06 proc. (pradėtas vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtros projektas Kelmės raj., pabaigti sąvartyno uždarymo ir nuotekų tinklų plėtra Žaliūkių kvartale projektai). Apibendrinant galima teigti, kad bendrojo pelningumo rodiklio mažėjimui 2010 – 2011 m. didžiausią įtaką padarė pardavimo savikainos didėjimas.

Restruktūrizavimo laikotarpiu, 2012 - 2013 m. RUAB „Žemda“ toliau dirbo nuostolingai, iš 2.6 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad bendrojo pelningumo rodiklis analizuojamu laikotarpiu buvo neigiamas, tačiau rodiklis sumažėjo 52,99 proc., kas rodo, kad įmonės patiriamas bendrasis nuostolis sumažėjo. Siekiant įvertinti priežastis, nulėmusias bendrojo pelningumo rodiklio pokyčius 2012 – 2013 m., atlikta veiksnių įtakos analizė nagrinėjamam rodikliui. Pritaikius grandininių pakeitimų būdą galima matyti kokią įtaką 2012 – 2013 m. (restruktūrizavimo periodu) bendrajam pardavimo

pelningumui turėjo bendrojo pelno ir pardavimo savikainos pokyčiai. Tai atskleidžiama 2.8 lentelėje, kurioje įvertinti bendrojo pelno pokyčius nulėmę veiksniai.

2.8 lentelė

RUAB „Žemda“ bendrojo pelningumo pokyčius įtakojantys veiksniai 2012 – 2013 m.

Keitimo Nr.	Pardavimo pajamos, Lt	Pardavimo savikaina, Lt.	Bendrasis pelnas, Lt.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, Lt.	Bendrasis pelningumas, proc.	Veiksnio pasikeitimo įtaka, proc.
	4365357	4863933	-498576		-11,42	
1	3245579	4863933	-1618354	-1119778	-49,86	-38,44
2	3245579	3965337	-719758	898596	-22,18	27,69
				-221182		-10,76

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.8 lentelės matyti, kad restruktūrizavimo laikotarpiu mažėjančiam bendrojo pelningumo rodikliui įtakos turėjo sumažėjusios pardavimų pajamos, dėl to nuostolis padidėjo 38,44 proc., tačiau sumažėjusių savikainos sąnaudų, nuostolį įmonė sumažino 27,69 proc. Todėl galima teigti, kad norėdama uždirbti pelną restruktūrizavimo laikotarpiu, RUAB „Žemda“ visų pirma turėtų padidinti pardavimų pajamas t.y. peržiūrėti savo kainodarą, įvertinti kaip galima sumažinti pardavimo savikainos sąnaudas ir ieškoti naujų rinkų, kad didinti pardavimo apimtis.

Pelnas prieš palūkanas ir mokesčius yra vienas svarbiausių veiklos efektyvumo rodiklių. Veiklos pelningumo rodiklis atspindi kaip kontroliuojamos veiklos sąnaudos. Analizuojant RUAB „Žemda“ veiklos pelningumo rodiklius iki restruktūrizavimo (žr. 2.6 lent.), matyti, kad šis rodiklis mažėjo, 2010 - 2011 m. įmonės veiklos pelningumo rodiklis buvo neigiamas dėl didėjančių pardavimo ir veiklos sąnaudų 2010 – 2011 m. Nors 2010 m. įmonės bendrasis pelnas siekė 2,8 proc., tačiau padidėjus veiklos sąnaudoms 64,5 proc. veiklos pelningumo rodiklis sumažėjo apie 199 proc. 2011 m. bendrojo pelningumo rodikliui sumažėjus 240,74 proc., veiklos pelningumo rodiklis tapo vienu mažiausiu per analizuojamą laikotarpį ir tam įtakos turėjo sumažėjusios pardavimų pajamos, kurios nulėmė bendrojo pelningumo mažėjimą, todėl 2011 m. veiklos pelningumo rodiklis siekė -55,47 proc. Restruktūrizavimo laikotarpiu, 2012 – 2013 m. veiklos pelningumo rodiklis buvo neigiamas, tačiau neigiamą rezultatą bendrovė sumažino 28,6 proc. (siekė -39,62 proc.). Kadangi veiklos pelningumo rodiklis padeda vertinti ir kontroliuoti veiklos sąnaudas, todėl remiantis atlikta analize galima teigti, kad veiklos sąnaudas, restruktūrizavimo laikotarpiu, RUAB „Žemda“ turėtų toliau mažinti.

Grynojo pelningumo rodiklis atskleidžia bendrovės pardavimų pelningumą įvertinus visas pajamas ir išlaidas t.y. kokia grynojo pelno suma teko vienam pardavimo litui. Iš 2.6 lentelės duomenų matyti, kad iki restruktūrizavimo pradžios rodiklio reikšmės nėra aukštos, o nuo 2010 m. pardavimų pelningumo rodiklis yra neigiamas, t.y. RUAB „Žemda“ 2010 – 2011 m. patyrė grynąjį ataskaitinių metų nuostolį dėl per mažų pardavimo pajamų ir padidėjusių pardavimo savikainos

sąnaudų. Restruktūrizavimo laikotarpiu, 2012 – 2013 m. grynasis pelningumo rodiklis išliko neigiamas, tačiau jis sumažėjo 46,41 proc., kas rodo, kad įmonės patiriamas ataskaitinių metų nuostolis sumažėjo. Kas turėjo įtakos grynojo pelno (nuostolio) pokyčiui buvo išanalizuota 2.4.1 skyriuje atlikus veiksmų įtakos grynojo pelno pokyčiui analizę (žr.12 priedą). Iš 12 priede pateiktos analizės, matyti, kad iki restruktūrizavimo t.y. 2007 – 2011 m. grynojo pelno mažėjimui įtakos turėjo padidėjusios pardavimų savikainos sąnaudos (262,52 proc.), kas ir lėmė, kad grynasis pelningumas sumažėjo 508,32 proc. Restruktūrizavimo laikotarpiu grynojo pelno pokytį lėmė nepakankamos pardavimų pajamos (sumažėjo 87,28 proc.) ir didėjantis veiklos sąnaudų lygis (56,93 proc.), dėl to grynasis pelningumas sumažėjo 46,41 proc.

Remiantis RUAB „Žemda“ finansinėmis ataskaitomis už 2007 – 2013 m., apskaičiuoti turto ir kapitalo pelningumo rodikliai, dar vadinami turto ir nuosavybės grąžos rodikliais (žr. 2.9 lent.).

2.9 lentelė

RUAB „Žemda“ turto ir nuosavybės grąžos rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.

Pelningumo rodikliai	Iki restruktūrizavimo						Restruktūrizacija		
	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis, proc. 2007 - 2011 m.	2012	2013	Pokytis proc. 2011 - 2013 m.
Turto grąža (ROA), proc.	18,55	16,34	0,97	-10,04	-63,21	-440,83	-14,56	-7,29	-88,46
Nuosavo kapitalo grąža (ROE), proc.	35,17	29,70	1,68	-29,02	-241,13	585,54	-26,80	-10,73	-95,55

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Iš 2.9. lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad tiek turto, tiek nuosavybės grąžos rodikliai mažėjo per visą analizuojamą laikotarpį, t.y. 2007 – 2013 m. analizuojami rodikliai mažėjo dėl mažėjančio grynojo pelno, o tai atskleidžia, kad turtas buvo naudojamas neefektyviai, investicijos buvo nepelningos. Blogiausi rezultatai buvo fiksuojami 2011 m. (iki restruktūrizavimo), ROA buvo – 63,21 proc. (sumažėjo 53,17 proc. punkto), ROE buvo – 241,13 proc. (sumažėjo 212,11 proc. punkto), tai sąlygojo išaugęs nuostolis iki 12,2 mln. Lt. Restruktūrizavimo laikotarpiu įmonė toliau dirbo nuostolingai, todėl turto ir nuosavybės grąžos rodikliai buvo neigiami, tačiau neigiamą rezultatą bendrovė sumažino (ROA sumažino 88,46 proc., ROE sumažino 95,55 proc.), kas atskleidžia, kad rezultatai nežymiai gerėjo.

Apibendrinant galima teigti, kad RUAB „Žemda“ pelningumo (bendrojo, veiklos, grynojo pelningumo) rodikliai iki restruktūrizavimo paskelbimo tolygiai mažėjo dėl didėjančių pardavimo sąnaudų. Restruktūrizavimo metu pelningumo rodikliai neženkliai pagerėjo (neigiamas pokytis sumažėjo), tačiau rodikliai vis dar buvo neigiami, kas rodo, kad dėl mažėjančių pardavimo pajamų, įmonė pelno restruktūrizavimo laikotarpiu nepatyrė. Restruktūrizavimo laikotarpiu turto ir nuosavybės grąžos rodikliai išliko neigiami (neigiamą rezultatą sumažino - ROA sumažino 88,46 proc., ROE

sumažino 95,55 proc.), tai sąlygojo sumažėjusi turto vertė (-40,9 proc.), bei 2012 – 2013 m. patirtas nuostolis.

2.3.4. Likvidumo (mokumo) ir finansų struktūros rodiklių pokyčių vertinimas

Analizuojant RUAB „Žemda“ likvidumo (mokumo) rodiklius siekiama nustatyti įmonės gebėjimą laiku padengti įsipareigojimus, gebėjimą savo turtą paversti grynaisiais pinigais. Tai atskleidžiama 2.10 lentelėje, kurioje įvertinti likvidumo rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.

2.10 lentelė

RUAB „Žemda“ likvidumo (mokumo) rodiklių pokytis 2007 – 2013 m.

Likvidumo rodikliai	Iki restruktūrizavimo					pokytis, proc. 2007 - 2011 m.	Restruktūrizacija		
	2007	2008	2009	2010	2011		2012	2013	pokytis, proc. 2011 - 2013 m.
Grynasis apyvartinis kapitalas, Lt	2077285	4458114	4663400	1845658	-11539487	-655,51	7918808	7306271	-163,31
Bendrojo likvidumo koeficientas	1,52	1,84	1,87	1,15	0,52	-65,79	5,16	5,65	986,53
Skubaus padengimo koeficientas	1,41	1,67	1,72	1,07	0,48	-65,96	4,89	5,65	1077,08
Absolūtus likvidumo koeficientas	0,01	0,02	0,10	0,12	0,01	0	0,32	0,31	3000

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Tiriant RUAB „Žemda“ bendrojo likvidumo koeficientą iki restruktūrizavimo nustatyta, kad rodiklis turėjo tendenciją didėti iki 2009 m., t.y. 2009 m. vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui teko 1,87 Lt trumpalaikio turto. Tačiau 2010 - 2011 m. bendrojo likvidumo koeficientas sumažėjo, jis atsidūrė kritinėje būklėje (pasak specialistų, jei rodiklio reikšmė yra žemiau 0,5, įmonė negali atsakyti už savo įsipareigojimus), nes vienam trumpalaikių įsipareigojimų litui teko 0,52 Lt trumpalaikio turto dėl trumpalaikių įsipareigojimų didėjimo (97,74 proc.) ir trumpalaikio turto mažėjimo (-10,15 proc.). Restruktūrizavimo laikotarpiu bendrojo likvidumo koeficientas išaugo ir viršijo rekomenduojamą 2,0 ribą beveik 3 kartus dėl sumažėjusių trumpalaikių įsipareigojimų (-93,5 proc.), kurie mažėjo dėl ilgalaikių finansinių skolų padengimo ir einamosios metų dalies sumažėjimo. Tai rodo, kad įmonė sukaupe apyvartinių lėšų trumpalaikiams įsipareigojimams padengti, tačiau turtas nebuvo efektyviai panaudojamas.

Bendrasis likvidumo koeficientas neparodo, ar greitai įmonė gali atsiskaityti už trumpalaikius įsipareigojimus. Dėl to skaičiuojamas skubaus padengimo koeficientas, atskleidžiantis įmonės finansinę būklę, parodydamas galimybes vykdyti įsipareigojimus ir plėsti savo veiklą. Rekomenduojama, kad šio rodiklio reikšmė nebūtų mažesnė už 0,5. Iki restruktūrizavimo t.y.

2007 – 2010 m. šis rodiklis svyravo nuo 1,41 iki 1,07, viršijo rekomenduojamą normą, o tai rodo, kad įmonė turėjo pakankamai mobilaus turto ir greitai galėjo padengti trumpalaikius įsipareigojimus. 2011 m. šis rodiklis nukrito iki kritinės ribos, t.y. kiekvienam trumpalaikių įsiskolinimų litui padengti įmonė turėjo likvidaus trumpalaikio turto už 0,48 Lt, todėl galima teigti, kad įmonė buvo susidūrusi su mokumo problema. Rodiklio sumažėjimą 0,59 punkto lėmė trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų pokyčiai, t.y. ypatingai padidėję trumpalaikiai įsipareigojimai (97,74 proc.) dėl padidėjusių įmonės skolų tiekėjams, kurios 2011 m. padidėjo 4,8 karto (baiginėjant statybos projektus (vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra Žaliūkių kvartaluose) apyvartinių lėšų stygiaus dėl padidėjusių debitorinių įsiskolinimų). Restruktūrizavimo laikotarpiu skubaus padengimo koeficientas buvo aukštas, t.y. 2012 – 2013 m. įmonė turėjo 5,65 Lt trumpalaikio likvidaus turto vienam trumpalaikiam skolos litui. Skubaus padengimo koeficientas per analizuojamą laikotarpį padidėjo 91,5 proc., lėmė trumpalaikio turto, atsargų, ir trumpalaikių įsipareigojimų pokyčiai (atsargos mažėjo 71,6 proc., trumpalaikis turtas mažėjo 29,8 proc., trumpalaikiai įsipareigojimai mažėjo 93,5proc.), kadangi greitai realizuotino turto mažėjimo tempai buvo lėtesni, nei trumpalaikių įsipareigojimų tempai, todėl rodiklis didėjo.

Vertinant absoliutaus likvidumo koeficientą, kuris atskleidžia kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų RUAB „Žemda“ galėjo nedelsiant padengti grynaisiais pinigais, iš 2.10 lentelėje pateiktų duomenų, nustatyta, kad iki restruktūrizavimo absoliutaus likvidumo koeficientas svyravo nuo 0,01 iki 0,1 ir šis rodiklis buvo žemas (pasak specialistų rodiklio reikšmė neturėtų būti žemiau 0,2), kadangi įmonė nesiekė turėti aukštą rodiklio reikšmę, nes pinigines lėšas panaudodavo atsargoms įsigyti. Tačiau restruktūrizavimo laikotarpiu, 2012 – 2013 m. įmonė viršijo rekomenduojamą rodiklio kitimo ribą, t.y. įmonė turėjo sukaupusi grynujų pinigų tiek, kad galėjo padengti skubius trumpalaikius įsipareigojimus.

Grynasis apyvartinio kapitalo rodiklis rodo įmonės trumpalaikio turto absoliutą likvidumą, t.y. kokia suma mokėjimo priemonės didesnės už trumpalaikius įsipareigojimus. Būtina pažymėti, kad šio rodiklio reikšmė turi būti teigiama, kad įmonė galėtų įvykdyti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Analizuojant situaciją iki restruktūrizavimo, matyti, kad grynasis apyvartinis kapitalas didėjo iki 2009 m., tačiau nuo 2010 m. jis mažėjo. 2011 m. rodiklis buvo neigiamas, nes įmonės skolos viršijo turimą trumpalaikį turtą, t.y. įmonė neturėjo apyvartinių lėšų, kad galėtų vykdyti prisiimtus įsipareigojimus. Šiam pokyčiui įtakos turėjo trumpalaikių įsipareigojimų didėjimas, 2011 m. jis padidėjo 97,74 proc. dėl išaugusių įsiskolinimų tiekėjams (baiginėjant statybos projektus apyvartinių lėšų stygius dėl padidėjusių debitorinių įsiskolinimų) ir nepakankamo trumpalaikio turto augimo, kas ir lėmė apyvartinio kapitalo sumažėjimą. Restruktūrizavimo laikotarpiu, 2012 – 2013 m. grynasis apyvartinis kapitalas padidėjo ir svyravo nuo 7,9 mln. Lt iki 7,3 mln. Lt, nes trumpalaikiai

įsipareigojimai sumažėjo ženkliau (97,74 proc.), (dėl ilgalaikių skolų einamųjų metų dalių sumažėjimo) nei trumpalaikis turtas (29,8 proc.).

Įvertinus mokumo rodiklius iki restruktūrizavimo, matyti, kad bendrovėje situacija prastėjo nuo 2010 m., tačiau su mokumo problema RUAB „Žemda“ susidūrė 2011 m., nes grynasis apyvartinis kapitalas buvo neigiamas, kadangi įmonės skolos viršijo turimą trumpalaikį turtą t.y. įmonė neturėjo apyvartinių lėšų, kad galėtų vykdyti priimtus įsipareigojimus. Vertinant RUAB „Žemda“ trumpalaikio mokumo rodiklių pokyčius restruktūrizavimo periodu nustatyta, kad mokumo rodikliai pagerėjo, įmonė turėjo pakankamai greitai realizuojamo turto ir galėjo greitai padengti savo trumpalaikius įsipareigojimus, tai sąlygojo sumažėję trumpalaikiai įsipareigojimai dėl mažėjančių trumpalaikių skolų tiekėjams, kadangi restruktūrizavimo laikotarpiu trumpalaikis turtas daugiau buvo finansuojamas iš ilgalaikių įsipareigojimų.

Kadangi įmonės plėtra orientuota į ilgalaikį veiklos periodą, todėl norint įvertinti įmonės sugebėjimą valdyti ilgalaikius įsipareigojimus, gebėjimą plėtoti veiklą reikia įvertinti finansų struktūros rodiklius (žr. 2.11 lent.).

2.11 lentelė

RUAB „Žemda“ finansų struktūros rodiklių pokytis 2007 -2013 m.

Finansų struktūros rodikliai	Iki restruktūrizavimo						Restruktūrizacija		
	2007	2008	2009	2010	2011	pokytis, proc. 2007 - 2011 m.	2012	2013	pokytis, proc. 2011-2013 m.
Skolos koeficientas	0,47	0,45	0,42	0,65	1,26	168,09	1,54	1,68	33,33
Skolos nuosavybės koeficientas	0,9	0,82	0,73	1,89	-4,81	-634,4	-2,84	-2,47	-48,65
Nuosavybės multiplikatorius	1,90	1,82	1,73	2,89	-3,81	-300,52	-1,84	-1,47	-61,42

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Įvertintas skolos koeficientas atskleidžia, kokia skolinto kapitalo dalis buvo panaudojama formuojant RUAB „Žemda“ turtą. Vertinant situaciją iki restruktūrizavimo, iš 2.11 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad 2007 – 2010 m. vienam turto litui vidutiniškai teko apie 0,49 Lt skolų, t.y. apie 49 proc. turto buvo įsigyta iš skolintų lėšų – situacija įmonėje buvo gera, nes specialistų nuomone kritinė riba yra, kai apie 70 proc. turto yra finansuojama skolintu kapitalu. Restruktūrizavimo laikotarpiu t.y. per 2012 – 2013 m. skolos koeficientas padidėjo 33,3 proc., dėl gautos ilgalaikės paskolos iš tiekėjų (paskola buvo panaudota trumpalaikiam turtui įsigyti). Didėjantis skolos koeficientas rodo, kad visas turtas yra finansuojamas tik iš skolinto kapitalo, įmonė tapo finansiškai nestabili, nes iš pateiktų finansinių ataskaitų matyti, kad nuosavo kapitalo rodiklis yra neigiamas dėl patiriamų ataskaitinių metų nuostolių.

Kad RUAB „Žemda“ tampa labiau priklausoma nuo skolintojų atskleidžia ir apskaičiuotas skolos nuosavybės koeficientas, kuris padeda įvertinti kapitalo struktūrą ir atsiradusią veiklos riziką, kuri didėja rodikliui didėjant. Iš 2.11 lentelės matyti, kad bendrovė iki restruktūrizavimo viename nuosavo kapitalo litui per 2007 – 2009 m. turėjo 0,9 - 0,73 Lt ilgalaikių skolų (skolintos lėšos sudarė vidutiniškai 82 proc.), kas rodo, kad analizuojamu periodu įmonė turėjo nuosavo kapitalo ilgalaikiams įsipareigojimams padengti. Tačiau nuo 2011 m., dėl išaugusių nuostolių, kuriuos lėmė sumažėjusios pardavimų pajamos ir padidėjusios pardavimo savikainos sąnaudos, nuosavo kapitalo įmonė nebeturėjo, skolintas kapitalas padidėjo 80,6 proc. todėl galima teigti, kad įmonė pasižymėjo didele finansine rizika. Restruktūrizavimo laikotarpiu, 2012 – 2013 m. RUAB „Žemda“ skolos koeficientas išliko neigiamas dėl patiriamo nuostolio, kuri lėmė nepakankamos pardavimų pajamos (sumažėjo 87,28 proc.) ir didėjantis veiklos sąnaudų lygis (56,93 proc.), kas atskleidžia, kad įmonės visą kapitalo dalį sudaro skolintas kapitalas.

Kiek įmonės turto tenka viename nuosavo kapitalo litui atskleidžia nuosavybės multiplikatorius. Rodiklis dar kartą patvirtina, kad nuo 2011 m. iki 2013 m. t.y. iki restruktūrizavimo ir restruktūrizavimo periodu situacija nepakito, įmonė savo veiklą finansavo skolintomis lėšomis ir buvo priklausoma nuo kreditorių.

Įvertinus finansinės struktūros rodiklius iki restruktūrizavimo, nustatyta, kad situacija įmonėje prastėjo nuo 2010 m., įmonė tapo priklausoma nuo kreditorių, nes nuosavo kapitalo neturėjo, visas turtas buvo dengiamas skolintu kapitalu. Vertinant finansų struktūros rodiklių pokytį restruktūrizavimo periodu galima teigti, kad rodikliai prastėjo, nes restruktūrizavimo periodu didėjo ilgalaikės skolos dėl ilgalaikės paskolos, kuri buvo nukreipta trumpalaikiams įsipareigojimams dengti, o tai reiškia, kad įmonė dirbo rizikingomis sąlygomis, kadangi visas turtas priklausė skolintojams.

2.3.5. Veiklos efektyvumo rodiklių pokyčių vertinimas

Siekiant įvertinti ar efektyviai įmonėje yra panaudojamas turtas, sudaryta 2.12 lentelė, kurioje pateikti RUAB „Žemda“ veiklos efektyvumo rodikliai ir jų pokyčiai 2007 – 2013 metais.

2.12 lentelė

RUAB „Žemda“ veiklos efektyvumo rodiklių pokyčiai 2007 -2013 m.

Turto panaudojimo efektyvumo rodikliai	Iki restruktūrizavimo						Restruktūrizacija		
	2007	2008	2009	2010	2011	pokytis, proc. 2007 - 2011 m.	2012	2013	pokytis, proc. 2011 - 2013 m.
Turto apyvartumas (kartais)	1,58	1,30	0,69	0,83	1,32	-16,53	0,34	0,28	-78,49
Trumpalaikio turto apyvartumas (kartai)	2,58	2,20	1,10	1,22	2,02	-21,7	0,44	0,37	-81,68
Ilgalaikio turto apyvartumas (kartai)	4,11	3,19	1,86	2,60	3,83	-6,81	1,50	1,28	-66,58
Debitorinių įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	123,70	145,27	285,07	230,31	143,73	16,19	688,00	886,44	516,74
Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas (kartais)	2,95	2,51	1,28	1,58	2,54	13,89	0,53	0,41	83,85
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis)	93,05	90,32	177,70	260,98	345,82	271,64	159,12	176,67	-48,91
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (kartai)	3,92	4,04	2,05	1,40	1,06	-72,95	2,29	2,07	95,28
Atsargų apyvartumas (dienomis)	16,06	21,37	32,88	21,82	9,62	-40,1	38,57	25,81	168,29

Šaltinis: sudaryta darbo autorės pagal RUAB „Žemda“ pateiktus duomenis

Turto efektyvumas atskleidžia, kaip efektyviai įmonė panaudoja turimą turtą realizacijos procesui garantuoti. Kaip matyti iš 2.12 lentelės iki restruktūrizavimo RUAB „Žemda“ viso turto apyvartumas (2007, 2008 ir 2011 m.) buvo daugiau nei 1 kartas per metus, t.y. tais metais įmonė efektyviausiai panaudojo savo turtą pajamoms uždirbti, t.y. 1 turto litas vidutiniškai sukūrė 1,40 Lt pardavimo pajamų. Restruktūrizavimo laikotarpiu turto apyvartumo rodiklis sumažėjo 78,49 proc., siekiant išsiaiškinti pagrindines priežastis, nulėmusias turto apyvartumo pokyčius, atlikta veiksmų įtakos analizė nagrinėjamam rodikliui. Pritaikius grandininį pakeitimų būdą galima matyti kokią įtaką restruktūrizavimo periodu turto apyvartumo pokyčiui turėjo pardavimų pajamų ir turto apimties pokyčiai. Tai atskleidžiama 2.13 lentelėje, kurioje įvertinti turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai.

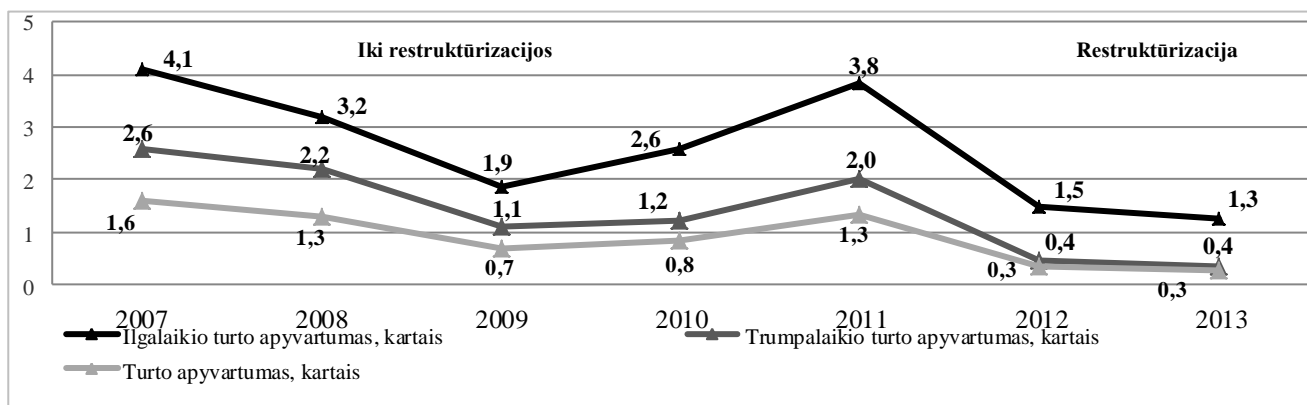
2.13 lentelė

RUAB „Žemda“ turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai 2011 – 2013 m.

Rodikliai	2011 m.	2013 m.	Pokytis	Turto apyvartumo pokytis dėl pardavimų pajamų pokyčio	Turto apyvartumo pokytis dėl turto apimties pokyčio
Pardavimo pajamos, Lt.	25529475	3245579	-22283896		
Turtas, Lt.	19318039	11416247	-7901792		
Turto apyvartumas (kartai)	1,32	0,28	-1,04	-1,6	0,12

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.13 lentelėje pateiktų duomenų galima teigti, kad sumažėjusiam viso turto apyvartumo pokyčiui restruktūrizavimo laikotarpiu įtakos turėjo sumažėjusios pardavimų pajamos, dėl kurių sumažėjimo turto apyvartumas sumažėjo 1,6 karto, dėl sumažėjusio turto – turto apyvartumas padidėjo 0,12 karto, šie pokyčiai lėmė, kad turto apyvartumas sumažėjo 1,04 karto. Norint išsiaiškinti dėl ko sulėtėjo lėšų apyvartumas, reikia apskaičiuoti ir kitus apyvartumo rodiklius (žr. 2.10 pav.).

2.10 pav. RUAB „Žemda“ trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto apyvartumo rodiklių kitimas (kartais) 2007 – 2013 m.
Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.10 paveikslo matyti, kad iki restruktūrizavimo trumpalaikio, ilgalaikio ir viso turto apyvartumo pokytis buvo tolygus, t.y. tiek trumpalaikio, tiek ilgalaikio, tiek viso turto mažiausias panaudojimo efektyvumas buvo 2009 m., o didžiausias 2007 m. ir 2011 m., kas siejama su ženkliai augusiais pardavimais. Restruktūrizavimo laikotarpiu turto panaudojimo efektyvumas sumažėjo 78,49 proc., trumpalaikio turto apyvartumas sumažėjo 81,7 proc., o ilgalaikio turto apyvartumas - 66,6 proc., kas įtakojo tokį pokytį galima matyti iš 2.14 ir 2.15 lentelių.

2.14 lentelė
RUAB „Žemda“ trumpalaikio turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai 2011 – 2013 m.

Rodikliai	2011 m.	2013 m.	Pokytis	Turto apyvartumo pokytis dėl pardavimų pajamų pokyčio	Turto apyvartumo pokytis dėl trumpalaikio turto apimties pokyčio
Pardavimo pajamos, Lt.	25529475	3245579	-22283896		
Trumpalaikis turtas, Lt.	12648530	8877226	-3771304		
Trumpalaikio turto apyvartumas, kartais	2,02	0,37	-1,65	-1,76	0,11

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.14 lentelės matyti, kad trumpalaikio turto apyvartumo pokyčiui restruktūrizavimo periodu įtakos turėjo pardavimų pajamų pokytis ir trumpalaikio turto apimties pokytis. Dėl sumažėjusių pardavimų apimties, trumpalaikio turto apyvartumas sumažėjo 1,76 karto, o dėl sumažėjusio trumpalaikio turto apimties - padidėjo 0,11 karto. Galime teigti, kad dėl sumažėjusių pardavimo

pajamų trumpalaikio turto efektyvumas restruktūrizavimo laikotarpiu sumažėjo 1,65 punkto, kas atskleidžia, kad įmonei reiktų didinti pardavimų pajamas.

2.15 lentelė
RUAB „Žemda“ ilgalaikio turto apyvartumo pokyčius nulėmę veiksniai 2011 – 2013 m.

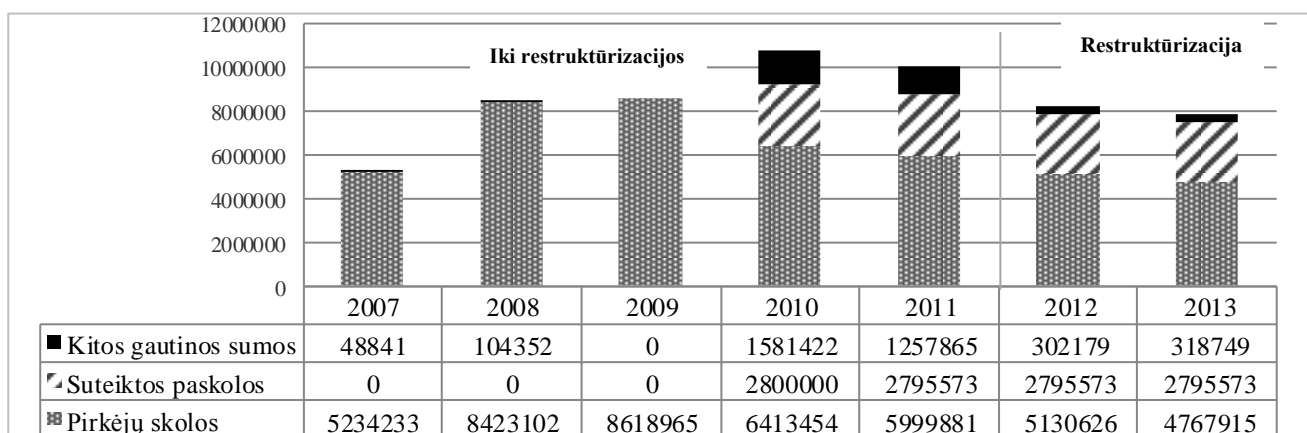
Rodikliai	2011 m.	2013 m.	Pokytis	Ilgalaikio turto apyvartumo pokytis dėl pardavimų pajamų pokyčio	Turto apyvartumo pokytis dėl turto apimties pokyčio
Pardavimo pajamos, Lt.	25529475	3245579	-22283896		
Ilgalaikis turtas, Lt.	6669509	2539021	-4130488		
Ilgalaikio turto apyvartumas, kartai	3,83	1,28	-2,55	-3,34	0,79

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Įvertinus 2.15 lentelėje pateiktus duomenis, galima teigti, kad ilgalaikio turto apyvartumo pokyčiui didesnės įtakos turėjo sumažėjusios pardavimų pajamos, dėl jų sumažėjimo ilgalaikio turto apyvartumas sumažėjo 3,34 karto. Dėl sumažėjusio ilgalaikio turto restruktūrizavimo laikotarpiu, turto apyvartumas padidėjo 0,79 karto, o tai atskleidžia, jei pardavimo pajamos nebus didinamos, ilgalaikio turto apyvartumas mažės.

Įvertinus turto apyvartumo rodiklių pokytį, galima teigti, kad restruktūrizavimo periodu sumažėjus pardavimo pajamoms sumažėjo ir viso turto, trumpalaikio ir ilgalaikio turto apyvartumas, tokia kitimo tendencija rodo, kad įmonės veiklos efektyvumas mažėjo.

Vertinant RUAB „Žemda“ debitorinį įsiskolinimą pasitelkti debitorinio įsiskolinimo apmokėjimo periodo rodikliai, kurie atskleidžia vidutinį laiką, per kurį pirkėjai padengia savo įsiskolinimą ir debitorinio įsiskolinimo apyvartumo rodikliai, kurie parodo kiek kartų per metus įsiskolinimai yra paverčiami pinigais. 2.11 paveiksle pateikti RUAB „Žemda“ debitorinis įsiskolinimo struktūra 2007 – 2013 m., Lt.

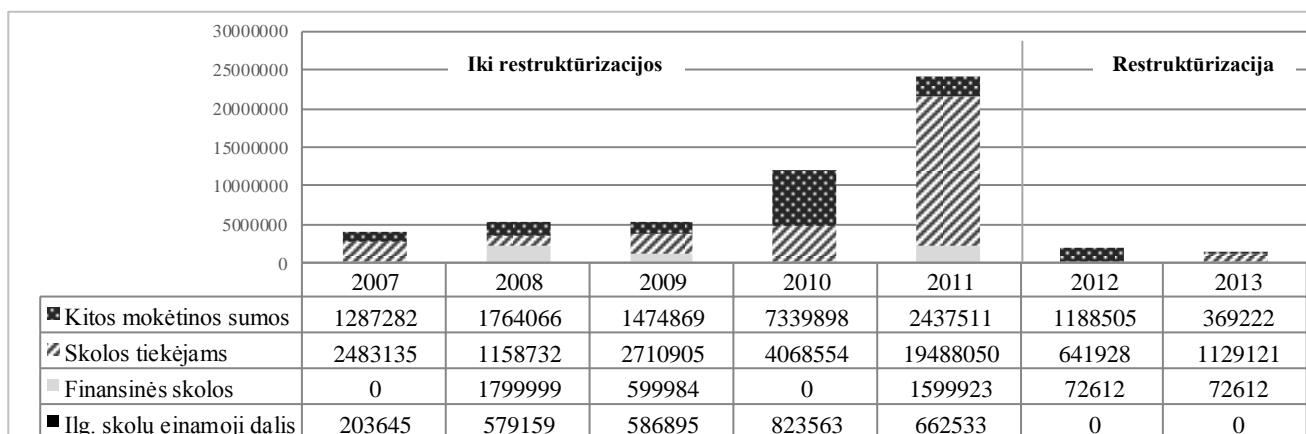

2.11 pav. RUAB „Žemda“ debitorinio įsiskolinimo struktūra 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.11 paveikslo duomenų galima teigti, kad debitorinis įsiskolinimas iki restruktūrizavimo buvo mažiausias 2007 m. 2010 m. debitorinis įsiskolinimas padidėjo 104,3 proc. ir siekė 10,8 mln. Lt, kai tuo tarpu pardavimų apimtys 2010 m. padidėjo tik 9,74 proc. (lyginant su 2007 m.), nes RUAB „Žemda“, būdama UAB „Grundolita“ akcininkė, suteikė minimai bendrovei trumpalaikę 2,8 mln. Lt paskolą, kuri sudarė apie 20 proc. viso trumpalaikio turto. Iš 2.12 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad debitorinio įsiskolinimo periodas 2009 – 2010 m. buvo daugiau kaip 7 mėnesiai. 2011 m. atsiskaitymo periodas sutrumpėjo beveik dvigubai (buvo 143,7 d.), tačiau debitorinių įsiskolinimų apyvartumas išaugo iki 2,54 karto per metus (dėl nedengiamos suuteiktos trumpalaikės paskolos) Restruktūrizavimo periodu debitorinių įsiskolinimų periodas padidėjo 516,7 proc., kadangi padidėjo įmonės suteiktų paskolų suma: RUAB „Žemda“ suteikė paskolą, kurios grąžinimas buvo sustabdytas, dėl RUAB „Žemda“ skolos tai pačiai bendrovei, kadangi įmonė nuosavo kapitalo neturėjo, todėl ji patyrė papildomas išlaidas debitoriniams įsiskolinimams aptarnauti.

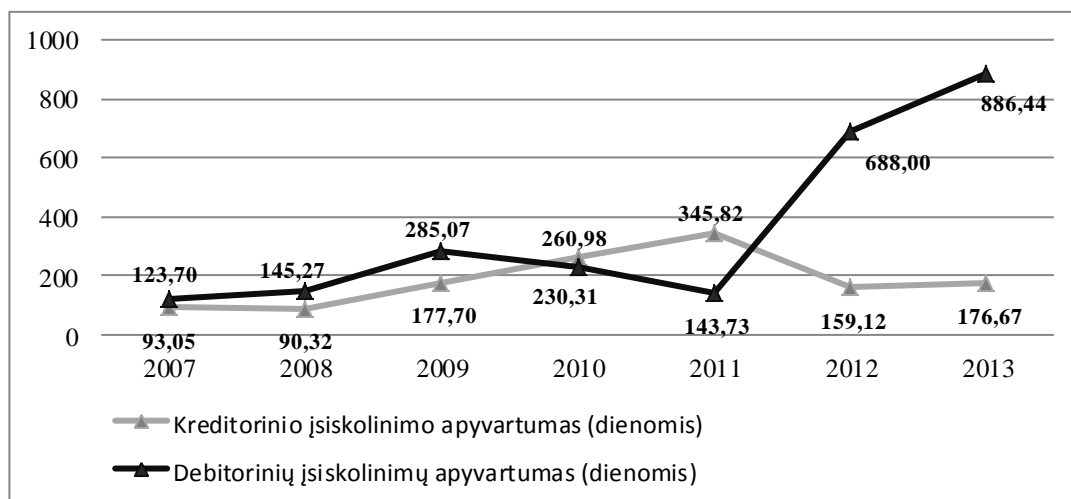
Įmonei svarbu kontroliuoti kreditorinių įsiskolinimų apyvartumą. Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo kartais rodiklis parodo, kiek kartų per metus įmonė atsiskaito su kreditoriais, o kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis - po kiek laiko įmonė atsiskaito su kreditoriais.

2.12 pav. RUAB „Žemda“ kreditorinio įsiskolinimo struktūra 2007 – 2013 m., Lt

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.12 paveikslo matyti, kad įmonės kreditoriniai įsiskolinimai iki restruktūrizacijos didėjo, ypatingai jie padidėjo 2011 m. dėl didėjančių skolų tiekėjams (reikalingos lėšos projektų užbaigimui). Remiantis 2.12 lentelėje atliktais skaičiavimais galima teigti, kad kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis ilgėjo, 2011 m. jis siekė beveik 1 metus. Restruktūrizavimo periodu kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas sumažėjo beveik per pusę. Tikslinga palyginti debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo apyvartumo rodiklių dinamiką, kad įvertinti, kiek dienų įmonė turi finansuoti įsiskolinimus savo lėšomis ir kaip tai atsiliepia kreditorinių įsiskolinimų dengimui (žr. 2.13 pav.)

2.13 pav. RUAB „Žemda“ debitorinių ir kreditorinių įsiskolinimų apyvartumo dienomis rodiklių dinamika 2007 – 2013 m., dienomis

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.13 paveikslo matyti, kad RUAB „Žemda“ iki restruktūrizavimo, t.y. 2007 – 2009 m. debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis viršijo kreditorinį įsiskolinimą, tačiau per 2010 – 2011 m. debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis viršijo kreditorinį įsiskolinimą dvigubai. Restruktūrizavimo laikotarpiu debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis viršijo kreditorinį įsiskolinimą 709,77 d., kaip ir buvo prieš tai minėta, situacija keitėsi dėl suteiktos paskolos, kurios grąžinimas buvo sustabdytas, dėl analizuojamos bendrovės skolos tai pačiai bendrovei, kuriai suteikta paskola. Matyti, kad RUAB „Žemda“ greičiau padengdavo savo įsiskolinimus tiek iki restruktūrizavimo (išskyrus 2010 – 2011 m.). tiek pradėjus restruktūrizavimą, nei debitoriai atsiskaitydavo su įmone. Tai patvirtina, kad dėl nedengiamos paskolos, debitorinių įsiskolinimų atsiskaitymo procesas yra sulėtėjęs.

Remiantis V.Gronsku (2006) įmonei svarbu kontroliuoti įsigijamų atsargų kiekį tam, kad būtų galima be trukdžių plėtoti savo veiklą ir papildomos lėšos nebūtų išaldytos atsargose. Atsargų apyvartumo periodas parodo, kuriam laikui užtenka įmonės turimų atsargų. Iš 2.12 lentelės matyti, kad iki restruktūrizavimo įmonė savo atsargas atnaujindavo kartą į mėnesį, tačiau 2011 m. atsargų apyvartumas dienomis sudarė 9,62 dienas, kas rodytų, kad įmonė galėjo jų trūkti. Restruktūrizavimo laikotarpiu atsargų apyvartumas dienomis padidėjo 16,2 d., tai rodo, kad atsargų apyvartumas stabilizavosi, vėl įmonė atsargas atnaujindavo vieną kartą į mėnesį.

Pagal apskaičiuotus atsargų apyvartumo, debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo rodiklius galima įvertinti RUAB „Žemda“ pinigų apyvartos ciklą: atsargų apyvartumas dienomis + debitorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis - kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas dienomis, kuris atskleidžia kiek laiko reikėjo paversti pinigais atsargomis, gamyba ir vėl gauti pinigus (Gronskas, 2006) (žr. 2.16 lent.).

RUAB „Žemda“ pinigų apyvartos ciklas 2007 – 2013 m.

	Iki restruktūrizavimo					pokytis,% 2007 - 2011 m.	Restruktūrizacija		pokytis,% 2007 - 2011 m.
	2007	2008	2009	2010	2011		2012	2013	
Atsargų apyvartumas (dienomis) +	16,06	21,37	32,88	21,82	9,62	-40,1	38,57	25,81	168,30
Debitorinių įsiskolinimų apyvartumas (dienomis) -	123,70	145,27	285,07	230,31	143,73	16,19	688,00	886,44	516,74
Kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas (dienomis) =	93,05	90,32	177,70	260,98	345,82	271,65	159,12	176,67	-48,91
Pinigų apyvartos ciklas (dienomis)	46,71	76,32	140,25	-8,84	-192,46	-512,03	567,45	735,59	-243,66

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.16 lentelės duomenų matyti, kad iki restruktūrizavimo, 2007 – 2008 m. įmonė vidutiniškai turėjo finansuoti savo lėšomis 61 dieną. 2009 m. (kriziniu laikotarpiu) pinigų apyvartos ciklas buvo padidėjęs iki 140,25 d. (pailgėjo iki 140 dienų) dėl debitorinių ir kreditorinių įsiskolinimo periodų pailgėjimo. , lyginant 2007 m. su 2011 m. kreditorinių atsisakymų periodas padidėjo beveik 4 kartus, tai rodo, kad įmonėje buvo sutrikę atsikaitymai su tiekėjais. Pinigų apyvartos ciklas restruktūrizavimo periodu padidėjo iki 735,59 dienos (daugiau kaip 5 kartus), o tai yra vertinama neigiamai, nes didinamas apyvartinio kapitalo poreikis dėl atsargų apyvartumo, debitorinio ir kreditorinio apyvartumo laikotarpių nesutapimo įmonei reikia papildomų lėšų t.y. apyvartinio kapitalo.

Įvertinus apyvartumo rodiklių pokytį, galima teigti, kad restruktūrizavimo periodu pagerėjus mokumo rodikliams, atsargų apyvartumo rodikliai taip pat gerėjo (įmonė atsargas atnaujindavo per 26 d., gamybinei įmonei rodiklis yra geras), tačiau debitorinių įsiskolinimų padengimas sulėtėjo, tai rodo, kad įmonės nesugebėjo padidinti atsiskaitymų efektyvumo, o tai yra vertinama neigiamai, nes didinamas apyvartinio kapitalo poreikis.

2.3.6. Darbo išteklių bei užmokesčio pokyčių įvertinimas

Žmogiškasis kapitalas vertingiausias turtas, todėl svarbų vaidmenį veikloje lemia efektyvus darbo išteklių valdymas. Norint iširti veiklos efektyvumą reikia įvertinti, ar RUAB „Žemda“ darbo išteklius valdo efektyviai. Todėl yra pateikiama darbo išteklių našumo lentelė (žr. 2.17 lent.).

RUAB „Žemda“ darbo našumo rodikliai 2007 – 2013 m.

Rodikliai	Iki restruktūrizavimo						Restruktūrizacija		
	2007	2008	2009	2010	2011	pokytis, % 2007 - 2011 m.	2012	2013	pokytis, % 2011 - 2013 m.
Pardavimo pajamos, Lt	15589192	21426409	11035631	17107707	25529475	63,76	4365357	3245579	-87,28
Darbuotojų skaičius, vnt.	99	121	89	116	138	39,39	36	26	-81,15
Darbo našumas, Lt	157466,59	177077,76	123995,85	147480,23	184996,20	17,48	121259,92	124829,96	-32,52

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.17 lentelės matyti, kad 2007 – 2011 m. (iki restruktūrizacijos) darbo našumas kito netolygiai. Didžiausias darbo našumas pastebimas 2011 m. – 184,99 tūkst. Lt, tai lėmė padidėjusias pardavimo pajamas, jos sudarė 25,5 mln. Lt (padidėjo 63,76 proc.) dėl užbaigtų ir priduotų projektų (sąvartyno uždarymo projektas ir vandens ir nuotekų tinklų plėtros projektas Žaliūkių raj.). Kad laiku būtų užbaigti šie projektai - buvo priimti papildomi darbuotojai, todėl 2011 m. buvo didžiausias darbuotojų skaičius – 138 žmonės, padidėjo 39,39 proc. Kadangi pardavimo pajamų augimo tempas buvo 1,6 karto didesnis, nei darbuotojų skaičiaus, todėl darbo našumas padidėjo 17,48 proc., kas rodo, kad gamyba buvo vykdoma efektyviai. Restruktūrizavimo laikotarpiu (2012 – 2013 m.) RUAB „Žemda“, siekdama veiklos optimizavimo, t.y. sumažėjus vykdomų objektų skaičiui, darbuotojų skaičių sumažino. Iš 2.17 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad restruktūrizavimo periodu, sumažėjus įmonės pardavimų pajamoms (-87,2 proc.) ir darbuotojų skaičiui (-81,2 proc.), darbo našumas taip pat sumažėjo iki 124,8 tūkst. Lt (-32,5 proc.), kas byloja apie įmonės veiklos efektyvumo mažėjimą. Svarbu nustatyti kaip RUAB „Žemda“ kito darbo užmokesčio fondas, kintant pajamoms ir darbuotojų skaičiui. Taip pat svarbu nustatyti darbo užmokesčio fondo pareikvojimą (+) arba ekonomiją (-) bei tai nulėmusius veiksnius (žr. 2.18 lent.).

RUAB „Žemda“ darbo užmokesčio fondo pasikeitimai 2007 – 2013 m.

Rodikliai	Iki restruktūrizavimo					Restruktūrizacija	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Pardavimo pajamos, Lt	15589192	21426409	11035631	17107707	25529475	4365357	3245579
Darbuotojų skaičius, vnt.	99	121	89	116	138	36	26
Metinis darbo užmokesčio fondas, Lt	2409322	4439408	2486863	3224714	4251592	872520	333125
Vidutinis metinis 1 darbuotojo darbo užmokeskis, Lt	24336,59	36689,32	27942,28	27799,26	30808,64	24236,67	12812,5
Darbo užmokesčio nukrypimai, +/-		2030086	-1952545	737851	1026878	-3379072	-539395
Darbo užmokesčio nukrypimai, %		84,26	-43,98	29,67	31,84	-79,48	-61,82

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 2.18 lentelės matyti, kad darbo užmokesčio absoliutinis padidėjimas (pereikvojimas) iki restruktūrizacijos (2007 – 2011 m.) buvo visais metais, išskyrus 2009 m., kai įmonė patyrė darbo užmokesčio ekonomiją 1952,5 tūkst. Lt, tam įtakos turėjo sumažintas darbuotojų skaičius ir sumažintas vidutinis darbo užmokestis vienam darbuotojui dėl ekonominės krizės Lietuvoje. Restruktūrizavimo periodu (2012 – 2013 m.) darbo užmokesčio fondas sumažėjo 539,39 tūkst. Lt (-61,82 proc.), todėl įmonė patyrė 539,39 tūkst. Lt darbo užmokesčio ekonomiją. RUAB „Žemda“ darbo užmokesčiui, per analizuojamą periodą vidutiniškai skyrė 15,12 proc. pardavimo pajamų, kai tuo tarpu iki restruktūrizavimo RUAB „Žemda“ darbo užmokesčiui skyrė 18,53 proc. pardavimo pajamų. Todėl, restruktūrizavimo periodu, darbo užmokesčio sąnaudų lyginamasis svoris pardavimų pajamose sumažėjo 18,4 proc., t.y. įmonė sumažino darbo užmokesčio sąnaudas 18.4 proc., pardavimams sumažėjus 87,28 proc.

Atlikus RUAB „Žemda“ darbo našumo ir darbo užmokesčio pokyčių vertinimą nustatyta, kad iki restruktūrizavimo (2007 – 2011 m.) darbo užmokestis ir darbo našumas didėjo, išskyrus 2009 m., esant krizinei situacijai Lietuvoje, buvo sumažintas darbuotojų skaičių (-26,4 proc.) ir darbo užmokesčio fondas (-43,98 proc.). Tačiau iki restruktūrizavimo (2011 m.) sugebėjo darbo našumą padidinti 17,48 proc. Padidėjęs darbo užmokesčio fondas (31,84 proc.) dėl papildomų išmokų, susijusių su darbuotojų skaičiaus mažinimu, padidino pardavimų savikainą 29,9 proc. Nustatyta, kad pradėjus restruktūrizavimą dėl sumažėjusių pardavimo pajamų, siekiant optimizuoti darbo užmokesčio išlaidas, darbuotojų skaičius buvo sumažintas, tačiau sumažėjo ir darbo našumas (-32,5 proc.) Sumažintas darbo užmokestis lėmė pardavimo savikainos (-96,5 proc.) ir veiklos sąnaudų (-74,8 proc.) mažėjimą.

2.3.7. Restruktūrizavimo poveikis RUAB „Žemda“ ekonominei veiklai

Remiantis ankstesniuose skyriuose atliktu ekonominių rodiklių vertinimu sudaryta 2.19 lentelė, kurioje įvertintas rodiklių pokytis praėjus 2 metams nuo restruktūrizavimo paskelbimo t.y. nustatytas restruktūrizavimo poveikis įmonės vykdomai veiklai 2013 m. pabaigai.

2.19 lentelė

RUAB „Žemda“ ekonominių rodiklių pokytis

Rodikliai	Iki restruktūrizavimo	Vykdamas restruktūrizavimą	Pokytis, %
	2011 m. pab.	2013 m. pab.	
Pelningumo rodikliai			
Bendrasis pelningumas, %	-47,17	-25,64	-45,64
Veiklos pelningumas,	-55,47	-39,63	-28,56
Grynasis pelningumas,	-47,83	-25,64	-46,41
Turto grąža,	-63,21	-7,29	88,46
Nuosavo kapitalo grąža,	-241,13	-10,73	95,55

2.19 lentelės tęsinys

Rodikliai	Iki restruktūrizavimo	Vykdamas restruktūrizavimą	Pokytis,%
	2011 m. pab.	2013 m. pab.	
Likvidumo rodikliai			
Bendrojo likvidumo koeficientas	0,52	5,65	986,53
Skubaus padengimo koeficientas	0,48	5,65	1077,08
Absolūtus likvidumo koeficientas	0,01	0,31	3000
Grynasis apyvartinis kapitalas, Lt	-11539487	7306271	-163,31
Finansų struktūros rodikliai			
Skolos koeficientas	1,26	1,68	33,33
Skolos nuosavybės koeficientas	-4,81	-2,47	-48,65
Nuosavybės multiplikatorius	-3,81	-1,47	-61,42
Veiklos efektyvumo rodikliai			
Kreditorinių įsiskolinimo apyvartumas, d	271,64	176,67	-48,91
Debitorinių įsiskolinimo apyvartumas, d.	143,73	886,44	516,74
Darbuotojų skaičius	138	26	-81,16
Darbo užmokesčio fondas, Lt	4251592	333125	-92,16
Vidutinis darbo užmokestis, Lt	30808,64	12812,5	-58,41
Pardavimo pajamos, Lt	25529475	3245579	-87,29
Darbo našumas, Lt	184996,2	124829,96	-32,52

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Analizuojant RUAB „Žemda“ rodiklių pokyčius praėjus nuo restruktūrizavimo pradžios 2 metams, nustatyta, kad neigiami pelningumo rodikliai mažėjo – bendrojo pelningumo - 45,64 proc., veiklos pelningumo - 28,56 proc., grynojo pelningumo - 46,41 proc. t.y. mažesnė nuostolio suma teko 1 pardavimo litui, nes rodikliai vis dar išliko neigiami dėl per didelių pardavimo savikainos sąnaudų (1,22 Lt 1 pardavimo Lt), kurių didžiąją dalį sudarė subrangos (60,83 proc.) ir veiklos (0,17 Lt 1 pardavimo Lt) sąnaudos. Panaši situacija matyti turto grąžos ir nuosavo kapitalo grąžos kitime – turto ir nuosavo kapitalo grąžos neigiamos reikšmės sumažėjo, tačiau rodikliai vis dar buvo neigiami, kas rodo, kad įmonė dirbo nuostolingai. Stebint bendrovės likvidumo rodiklių pokyčius, matyti, kad trumpalaikio mokumo situacija gerėjo, nes restruktūrizavimo laikotarpiu bendrojo likvidumo, skubaus padengimo ir absoliutaus likvidumo koeficientai didėjo, todėl galima teigti, kad RUAB „Žemda“ mokumas pagerėjo. Kad bendrovė galėjo padengti prisiimtus trumpalaikius įsipareigojimus galima spręsti ir iš apyvartinio kapitalo padidėjimo 163,31 proc., kas rodo, kad įmonė turėjo pakankamai greitai realizuojamo turto ir galėjo greitai padengti savo trumpalaikius įsipareigojimus. Tačiau vertinat skolos koeficientą, skolos nuosavybės koeficientą matyti, kad bendrovė dirbo labai rizikingomis sąlygomis, išliko priklausoma nuo išorinių finansavimo šaltinių, nebuvo finansiškai stabili ir tai sąlygojo padidėjusios ilgalaikės skolos (gauta paskola iš UAB „Grundolita“). Restruktūrizavimo laikotarpiu ilgalaikiams įsipareigojimams padidėjus 13 kartų, trumpalaikiams įsipareigojimams sumažėjus 93,5 proc., kreditorinio įsiskolinimo apyvartumas sutrumpėjo iki 176,67 d. (48,91 proc.), kas rodo, kad įmonė mažino savo įsiskolinimus. Analizuojamu laikotarpiu gautinų sumų straipsniui sumažėjus 21,6 proc., debitorinio įsiskolinimo periodas padidėjo iki 886,4 d. (6 kartais). Tam įtakos turėjo sumažėjusi pardavimų apyvartą ir padidėjusi įmonės suteiktų paskolų suma, kurios grąžinimas

yra sustabdytas dėl RUAB „Žemda“ skolos tai pačiai bendrovei nedengimo, todėl įmonė patyrė papildomas išlaidas debitoriniams įsiskolinimams aptarnauti. Restruktūrizavimo laikotarpiu RUAB „Žemda“ darbuotojų skaičių sumažino 81,26 proc. Sumažėjus įmonės pardavimų pajamos (-87,29 proc.) ir darbuotojų skaičiui (81,26 proc.), darbo našumas taip pat sumažėjo iki 124,8 tūkst. Lt (-32,5 proc.), kas bylojo apie įmonės veiklos efektyvumo mažėjimą.

Įvertinus restruktūrizavimo laikotarpiu ekonominių rodiklių pokyčius, nustatyta, kad restruktūrizavimo laikotarpiu įmonė toliau dirbo nuostolingai ir neturėjo nuosavo kapitalo, veiklą vykdė skolintomis lėšomis, apyvartinių lėšų trūkumą dengė ilgalaikėmis skolintomis lėšomis, todėl ilgalaikiai įsipareigojimai padidėjo 13 kartų. Kadangi įmonė pasižymėjo dideliu ilgalaikiu įsiskolinimu, kuris restruktūrizavimo periodu dar padidėjo, o tai ypatingai kėlė grėsmę jos finansiniam stabilumui, todėl galima teigti, kad jei per likusį restruktūrizavimo periodą (2014 – 2015 m.) RUAB „Žemda“ nepadidins pardavimo pajamų, kuriomis nesugebės padengti pagrindinių sąnaudų ir galutinis įmonės veiklos rezultatas toliau bus nuostolis – bankroto tikimybė bus neišvengiama.

3. RUAB „ŽEMDA“ RESTRUKTŪRIZAVIMO POVEIKIO ĮVERTINIMAS, EKONOMINIŲ RODIKLIŲ GERINIMO GALIMYBĖS

3.1. RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės įvertinimas

Iš 2 skyriuje atliktos ekonominės veiklos analizės matyti, kad RUAB „Žemda“ situacija restruktūrizavimo laikotarpiu buvo sudėtinga. Todėl siekiant objektyviai įvertinti situaciją atliktas RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės diagnozavimas. RUAB „Žemda“ bankroto tikimybė buvo įvertinta remiantis E. Altmano penkių rodiklių modeliu, skirtu įmonėms, kurių akcijos nekotiruojamos vertybinių popierių biržoje, Taffler ir Tisshaw ir A. I. Blank sunkiai realizuotinių aktyvų metodais.

3.1 lentelė

RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės įvertinimas remiantis E. Altman modeliu

Rodikliai	Iki restruktūrizavimo					Restruktūrizacija	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
X1	0,21	0,27	0,29	0,09	-0,60	0,62	0,64
X2	0,15	0,25	0,27	0,11	-0,51	-0,92	-1,09
X3	0,23	0,19	0,01	-0,12	-0,71	-0,15	-0,07
X4	1,12	1,22	1,37	0,53	-0,21	-0,35	-0,40
X5	1,58	1,30	0,69	0,83	1,32	0,34	0,28
Z	3,03	2,81	1,74	0,85	-1,85	-0,59	-0,58
Z Reikšmė	Z>2,90	1,23<=Z<=2,9	1,23<=Z<=2,9	Z<1,23	Z<1,23	Z<1,23	Z<1,23
Tikimybė	Labai maža	Yra įmanomas	Yra įmanomas	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 3.1 lentelėje pateiktų rodiklių matyti, kad bankroto tikimybė paskutiniaisiais metais prieš restruktūrizavimo paskelbimą (2010 - 2011 m.) buvo labai didelė. Tam įtakos turėjo padidėjusi ilgalaikio mokumo rizika (X4), kurią įtakojo išaugęs skolintas kapitalas, kuris (iki restruktūrizacijos) 2010 m. viršijo nuosavą kapitalą 1,9 karto, o 2011 m. net 4,8 karto. Padidėjusiai bankroto tikimybei įtakos turėjo pelningumo rodiklių pokytis (X2 ir X3), nes 2010 - 2011 m. padidėjo įmonės nuostolis, kuris 2011 m. siekė apie 9826 tūkst. Lt. Padidėjusiai bankroto tikimybei įtakos turėjo trumpalaikio mokumo rizika (X1) dėl padidėjusių trumpalaikių įsipareigojimų, kurie 2011 m. siekė apie 24188 tūkst. Lt. Iš 3.1 lentelės matyti, kad restruktūrizavimo laikotarpiu Z indeksas yra mažesnis už 1,23 – bankroto tikimybė išlieka labai didelė dėl įmonės priklausomybės nuo skolinto kapitalo. RUAB „Žemda“ finansinė būklė yra vertinama Taffler ir Tisshaw bankroto diagnozavimo modeliu (žr. 3.2 lent.).

3.2 lentelė

RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės įvertinimas remiantis Taffler ir Tisshaw modeliu

Rodikliai	Iki restruktūrizavimo					Restruktūrizacija	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
K1	0,57	0,59	0,04	-0,20	-0,57	-0,97	-0,53
K2	1,30	1,32	1,49	1,04	0,52	0,50	0,46
K3	2,91	2,19	2,15	7,63	-1,10	1,24	1,22
K4	1,58	1,30	0,69	0,83	1,32	0,34	0,28
Z	1,25	1,09	0,71	1,54	-0,22	-0,17	0,04
Tikimybė	Maža	Maža	Maža	Maža	Didelė	Didelė	Didelė
Z Reikšmė	Z>0,3	Z>0,3	Z>0,3	Z>0,3	Z<0,2	Z<0,2	Z<0,2

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 3.2 lentelės duomenų matyti, kad įmonei iki restruktūrizavimo, t.y. 2007 – 2010 m. bankroto tikimybė buvo nedidelė, tačiau paskutiniaisiais metais iki restruktūrizacijos, 2011 m. reikšmė peržengė 0,2 ribą, kuri rodo didelę bankroto tikimybę. 2011 m. įtakos galutinei Z reikšmei turėjo pelno prieš apmokestinimą (EBT) santykis su trumpalaikiais įsipareigojimais (K1) t.y. 2011 m. gautas EBT nuostolis, dėl sumažėjusių pardavimo pajamų ir padidėjusių pardavimo savikainos sąnaudų, taip pat dėl trumpalaikio turto santykio su aktyvais (K3) t.y. kaip ir pagal Altman modelio prognozę, didelė bankroto tikimybė 2011 m. lėmė skolinto kapitalo dydis. Restruktūrizavimo periodu Z rodiklis yra mažesnis už 0,2, tačiau jis sumažėjo 118,2 proc., tačiau bankroto tikimybė išlieka labai didelė, tam įtakos turėjo gautas EBT nuostolis, dėl sumažėjusių pardavimo pajamų ir padidėjusių pardavimo savikainos sąnaudų.

RUAB „Žemda“ bankroto tikimybės diagnozavimui pasirinktas A. I. Blank modelis, kuris įvertins įmonės turto panaudojimo efektyvumą iki ir restruktūrizavimo periodu (žr. 3.3 lent.).

3.3 lentelė

RUAB „Žemda“ bankroto diagnozavimas pagal I. A. Blank modelį

Rodikliai	Tikimybė	Iki restruktūrizavimo					Restruktūrizacija	
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Na + A < NK	Labai maža	4148173<	7604438<	6707534<	7228581>	5728796>	1504366>	890755>
		5192142	9065856	9221198	7147301	-5064468	-6919032	-7751024
Na + A < NK + Bi	Galima	4148173<	7604438<	6707534<	7228581<	5728796>	1504366>	890755>
		5192142	10865855	9821182	7147301	-3464545	-6846420	-7678412
Na + A < NK + Bi + Bt	Didelė	4148173<	7604438<	6707534<	7228581>	5728796>	1504366>	890755>
		5668440	12633537	10991867	8223733	-3464545	-6846420	-7678412
Na + A > NK + Bi + Bt	Labai didelė	4148173<	7604438<	6707534<	7228581>	5728796>	1504366>	890755>
		5668440	12633537	10991867	8223733	-3464545	-6846420	-7678412
Bankroto tikimybė		<i>Labai maža</i>	<i>Labai maža</i>	<i>Labai maža</i>	<i>Labai didelė</i>	<i>Labai didelė</i>	<i>Labai didelė</i>	<i>Labai didelė</i>

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš pateiktos 3.3 lentelės matyti, kad iki restruktūrizavimo įmonės nelikvidžių aktyvų ir atsargų suma tik 2007 – 2009 m. yra mažesnė už nuosavą kapitalą, todėl galima teigti, kad tik tais metais

įmonės bankroto tikimybė buvo labai maža. 2010 – 2011 m. (iki restruktūrizavimo) nelikvidžių aktyvų ir atsargų suma yra didesnė už nuosavą kapitalą, o taip pat didesnė už nuosavą kapitalą ir ilgalaikes ir trumpalaikes banko paskolas, todėl galime teigti, kad įmonei šiuo periodu grėsė bankrotas. Restruktūrizavimo periodu situacija nepasikeitė – įmonė susiduria su didele bankroto tikimybe, kadangi nelikvidžių aktyvų ir atsargų suma yra didesnė už nuosavą kapitalą, taip pat įvertinus ilgalaikius įsipareigojimus, matyti, kad ilgalaikių įsipareigojimų ir nuosavo kapitalo dalis sudaro mažesnę dalį nei nelikvidūs aktyvai kartu su atsargomis.

3.4 lentelė

RUAB „Žemda“ skirtingų bankroto diagnozavimo modelių suvestinė

Modelis	Iki restruktūrizavimo					Restruktūrizavimas	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
E. Altman	Labai maža	Yra įmanoma	Yra įmanoma	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė
Taffler ir Tisshaw	Maža	Maža	Maža	Maža	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė
I. A. Blanc	Labai maža	Labai maža	Labai maža	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė	Labai didelė

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Remiantis 3.4. lentelėje pateikta informacija, vertinant periodą iki restruktūrizavimo, matyti, kad 2011 m. įmonei prognozuojama labai didelė bankroto tikimybė, tuo tarpu 2010 m. pagal E. Altman ir I. A. Blank modelius taip pat bankroto tikimybė numatoma. Reiktų pažymėti, kad yra naudojamos skirtingos metodikos, todėl gauti rezultatai atspindi skirtingus įmonės veiklos aspektus. Vertinant RUAB „Žemda“ bankroto tikimybę *restruktūrizavimo laikotarpiu*, iš 3.4 lentelės matyti, kad 2012 – 2013 m. bankroto tikimybė išlieka labai didelė. Stebint rodiklius iki ir po restruktūrizavimo paskelbimo pastebimas neženklus, bet neigiamos vertės sumažėjimas, o tai rodo, kad bankroto tikimybė nutolo 1,27 punkto (įvertinus pagal I. A. Altman modelį) arba 0,26 punkto (įvertinus pagal Taffler ir Tisshaw modelį).

3.2. RUAB „Žemda“ veiklos perspektyvų įvertinimas, ekonominių rodiklių gerinimo galimybės

Vertinant restruktūrizavimo poveikį įmonės vykdomai veiklai įvertintos RUAB „Žemda“ veiklos perspektyvos likusiems 2 restruktūrizacijos metams (2014 – 2015 m.) ir pateiktos rekomendacijos ekonominių rodiklių gerinimui. Naudojantis keliais statistiniais metodais: dinamikos eilutės ekstrapoliacijos būdu ir apskaičiuota Trendo funkcija įvertintos prognozuojamos pardavimų pajamos ir prognozuojamos pardavimų savikainos sąnaudos ir įvertintas bendrasis pelnas. Kadangi bendrojo pelningumo rodiklio kitimas turėjo didelės įtakos grynojo pelningumo rodiklio kitimui, todėl didesnis dėmesys buvo skiriamas bendrojo pelno pokyčiui restruktūrizavimo laikotarpiu.

Naudojantis dinamikos eilučių ekstrapoliacijos pagal vidutinį absoliutinį pokytį, rodiklis apskaičiuojamas naudojantis tokia formule (Gabrevičienė, 2012):

$$y_{n+t} = y_n + t \cdot \Delta y, \quad (3.1)$$

kur t – prognozuojamas į priekį laikotarpis;

n – lygių skaičius;

Δy – vidutinis absoliutinis lygio padidėjimas (Gabrevičienė, 2012).

Siekiant nustatyti ir prognozuoti galimas pardavimo apimtis ir pardavimo savikainos pokytį, naudojamas trendo funkcijos metodas. Tiesinės funkcijos išraiška yra:

$$\hat{y} = a + t \cdot b, \quad (3.2)$$

kur a , b – lygties parametrai, apskaičiuoti mažiausių kvadratų būdu;

t – laiko parametras;

\hat{y} – aplyginta faktinė reikšmė, apskaičiuota pagal trendo funkciją (Gabrevičienė, 2012).

Iš atliktos pardavimo pajamų ir pardavimų savikainos prognozės, remiantis abiem metodais (žr. 14 priedas), matyti, kad 2014 – 2015 m. rezultatai skiriasi. Atlikus pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos prognozę trendo funkcija, galima stebėti pardavimo pajamų didėjimą (20,9 proc.), taip pat ir žymų pardavimo savikainos sąnaudų didėjimą (200,3 proc.). Vertinant gautus prognozės rezultatus, remiantis dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodu, matyti, kad rezultatai ženkliai skiriasi, nes fiksuojamas pardavimo pajamų sumažėjimas (-126,7 proc.) ir pardavimo savikainos sąnaudų sumažėjimas (-53,8 proc.).

Remiantis gautomis prognozėmis pagal skirtingus statistinius metodus 3.5. lentelėje įvertintas RUAB „Žemda“ laukiamas bendrojo pelno pokytis 2014 – 2015 m.

3.5 lentelė

RUAB „Žemda“ pardavimo pajamų ir pardavimo savikainos prognozės 2014 – 2015 m.

Rodikliai	Trendo funkcija		Dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodas pagal vidutinį absoliutų padidėjimą	
	2014	2015	2014	2015
Pardavimo pajamos, tūkst. Lt	5949	3925,5	1188,3	-868,9
Pardavimo savikaina, tūkst. Lt	12316	11908,3	2898,97	1832,53
BENDRASIS PELNAS (NUSTOLIS), tūkst. Lt	-6367	-7982,75	-1710,67	-2701,43

Šaltinis: sudaryta darbo autorės

Iš 3.5 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad įvertinus pardavimo pajamų ir savikainos prognozes abiem statistiniais metodais galutinis rezultatas yra bendrasis nuostolis, nes pardavimo savikainos sąnaudos didėjo sparčiau (vertinant trendo funkcija) arba mažėjo lėčiau (vertinant dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodu) pardavimo pajamų atžvilgiu. Įvertinus prognozes

remiantis trendo funkcija ir dinamikos eilučių ekstrapoliacijos metodu, galima teigti, kad RUAB „Žemda“ turėtų peržiūrėti vykdomą restruktūrizavimo strategiją ir orientotis į veiklos efektyvumo didinimą. Kad RUAB „Žemda“ didintų pajamas iš pardavimų, kuriomis galėtų padengti patiriamas sąnaudas, sumažintų bankroto tikimybę, pateikti pasiūlymai ekonominių rodiklių gerinimui.

- Atlikus įmonės išlaidų analizę, nustatyta, kad RUAB „Žemda“ bendrojo pelno pokyčius labiausiai lėmė pardavimo savikaina. Restruktūrizavimo laikotarpiu pardavimo savikainos sąnaudos 1 pardavimo litui vidutiniškai sudarė 1,16 Lt t.y. savikainos lygis vidutiniškai sudarė 117 proc. pardavimų apimties. Iš atliktos analizės paaiškėjo, kad didžioji pardavimų savikainos dalis (88,7 proc.) yra tiesioginės gamybos išlaidos, o viena iš svarbiausių jo dalių, įtakančių bendrojo pelno pokytį – subrangos sąnaudos (60,8 proc.) (žr. 13 pried.). Todėl įmonei siūloma atsisakyti dalyvauti vykdomuose projektuose kaip rangovui, kurių įmonės turimi darbiniai ir valdymo resursai nesugeba suvaldyti, kas ir lemia, kad subrangos sąnaudos sudaro didžiąją dalį (60,8 proc.) tiesioginių gamybos išlaidų. Siūloma RUAB „Žemda“ orientotis į mažesnės apimties užsakymus susijusius su įmonės turima darbine patirtimi (žemės darbai, pamatų įrengimai, inžinerinių tinklų klojimas, perkamos) iš kurių įmonė 2007 – 2008 m. generuodavo teigiamus pinigų srautus, nes pardavimo savikainos sąnaudos sudarė apie 70 proc. pardavimo pajamų.

- Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2014 m. bus pradėti vykdyti nauji ES 2014 – 2020 m. programos projektai, susiję su aplinkosauga (tokie, kaip gyventojų dalies prijungimas prie centralizuotų vandentiekio ir kanalizacijos tinklų, nuotekų išvalymo tinklų plėtimas rajonuose ir pan.), kuriems numatytas finansavimas 11,3 mlrd. Lt, siūloma RUAB „Žemda“ išnaudoti savo turimą darbinę patirtį ir resursus (specializuotą statybinę techniką, kaip siurbliai, klotiniai, ekskavatoriai, gruntinio vandens pažeminimo sistema ir pan.) ir dalyvauti stambiuose projektuose (su ES parama susijusiuose) kaip subrangovui (kadangi bendrovė negali dalyvauti tiesiogiai dėl viešuosiuose pirkimuose galiojančios nuostatos, kad restruktūrizuojamos įmonės neatitinka minimalių tokiems konkursams keliamų kvalifikacinių reikalavimų), teikiant su statyba susijusias paslaugas (projektavimas, žemės darbai, perkamos ir pan.) ir tokiu būdu didinti bendrovės pardavimų pajamas.

- RUAB „Žemda“ veiklos pelno pokyčiui įtakos turėjo didėjančio veiklos sąnaudos. Prieš restruktūrizavimo plano patvirtinimą bendrovė laikėsi veiklos sąnaudų mažinimo politikos (buvo mažinamos atlyginimų, administracinės, reklamos, reprezentacinė, konkursų sąnaudos), t.y. 2011 m. veiklos sąnaudas bendrovė sumažino 23 proc. Tačiau restruktūrizavimo periodu (2012 – 2013 m.) veiklos sąnaudos padidėjo 56,9 proc., pateikti skaičiavimai ankstesniuose skyriuose rodo, kad didžiąją veiklos sąnaudų dalį sudarė vadovaujamo personalo ir administracijos darbuotojų darbo užmokesčio sąnaudos ir bendrosios administracinės sąnaudos, kurias pagrįdė sudarė veiklos nuomos ir patalpų nuomos išlaidos. Todėl RUAB „Žemda“ siūloma pagrindines veiklos sąnaudas paskirstyti taip, kad pasiektų 2011 m. sąnaudų lygį (0,08 Lt.) t.y. veiklos sąnaudas sumažinti apie 50 proc.

Rekomenduojama atsisakyti savarankiškai dalyvauti viešuosiuose konkursuose, kur buvo išseikvojama didelė dalis resursų pačiam dalyvavimui, kas ir lėmė padidėjusias veiklos (pasiūlymų, laidavimų išdavimai), tame tarpe iš žmogiškųjų (priedai už viršvalandžius, komandiruotės) sąnaudas, o laimima tik nedidelė dalis konkursų (2011 m. dalyvavo 29 viešuosiuose pirkimuose, iš kurių keturiuose pasirašytos sutartys), o daugiau rinktis mažesnius, privačius (įmonių, bendrijų užsakymai) projektus (žemės darbai, pamatų įrengimai, inžinerinių tinklų klojimas). Atsisakius dalyvavimo dideliuose viešuosiuose konkursuose, siūloma sumažinti dalį administracijos darbuotojų, paliekant tik pagrindinius administracijos darbuotojus projektų vykdymui. Sumažinus 4 administracijos darbuotojus, įmonė per metus sumažintų darbo užmokesčio sąnaudas 51 tūkst. Lt, t.y. veiklos sąnaudų lygis sumažėtų apie 9 proc. Sumažinus įmonės darbuotojų skaičių, reiktų įvertinti galimybę bendrovei persikelti į mažesnes nuomojamas patalpas, taip sumažinti patalpų nuomos ir komunalinių paslaugų sąnaudas. Sumažinus apie 15 proc. bendrijų administracinių sąnaudų, įmonė per metus sutaupytų apie 39 tūkst. Lt, t.y. veiklos sąnaudų lygis sumažėtų apie 7 proc. (darant prielaidą, kad pardavimų pajamos nedidės, veiklos sąnaudų lygį sumažėtų 17,6 proc., t.y. veiklos sąnaudos vienam pardavimo litui būtų 0,14 Lt. dėl sumažintų darbuotojų ir bendrijų administracinių sąnaudų).

- Atsižvelgiant į situaciją rinkoje (šiai dienai statybos darbams naudojama naujesnė technika), siūloma dalį ilgalaikio turto, dėl jo paklausos mažėjimo tokio tipo įrangai, t.y. nuomos sutarčių nesudarymo, parduoti už likutinę vertę, kad vėlesniais periodais analizuojama įmonė nepatirtų papildomų įrangos aptarnavimo sąnaudų. Siūloma parduoti įvertinus likutinę vertę: ekskavatorių LIEBHERR A904 – 95000 Lt; krovininę savivartę MAN 33.372 – 34000 Lt; krovininę savivartę MAN 5551-20P2 – 5000 Lt; savivartį automobilį MAZ 555102 – 3400 Lt; plentvolį HD10; vilkiką MAN TGA – 3100 Lt; vilkiką MAN TGA – 40500 Lt. Planuojamos pajamos iš turto pardavimo būtų 181 tūkst. Lt., kurias panaudoti kreditoriniams reikalavimams dengti.

- Siūloma vadovaujantis Restruktūrizavimo įstatymu, kuris numato galimybę prašyti kreditorių sutikimo anuluoti dalį reikalavimų (netesybos sudaro apie 0,6 proc. įmonės kreditorinių reikalavimų), t.y. kreditoriams atsisakius dalies skolų, nurašius baudas ir delspinigius, RUAB „Žemda“ šias lėšas galėtų skirti apyvartinio kapitalo didinimui ir greitesniam atsiskaitymui su kreditoriais ir restruktūrizavimo proceso pabaigimui.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Išanalizavus ir apibendrinus įvairių Lietuvos ir užsienio autorių ekonominę literatūrą restruktūrizavimo sampratos ir esmės, teikiamos naudos ir restruktūrizavimo pasirinkimą lemiančių priežasčių klausimais, įvertinus restruktūrizavimo poveikio ekonominiams rodikliams empirinių tyrimų rezultatus, galima pateikti tokias išvadas:

- Restruktūrizavimo samprata traktuojama įvairiai, tačiau dažniausiai restruktūrizavimas įvardijamas kaip visuma veiksnių, padedančių didinti įmonės veiklos efektyvumą, konkurencinę galią ir tinkamai reaguoti į besikeičiančias ekonomines ir technologines sąlygas.
- Restruktūrizavimo nauda siejama su galimybe įmonei gyvuoti toliau, išgryninant veiklas ir gerinant valdymą, padeda išvengti bankroto, kurį paprastai lydi neigiamos ekonominės ir socialinės pasekmės.
- Restruktūrizavimo procedūros pasirinkimą lemia pagrindinės priežastys, kurias galima skirstyti į vidines, tokias kaip akcininkų ar direktorių suinteresuotumą tęsti veiklą, padidinti grynųjų pinigų srautus, atkurti mokumą, išsaugoti įmonės reputaciją ir išorines - didėjančią verslo globalizaciją, mažėjančią verslo reguliavimą, sparčius technologinius pokyčius dėl besikeičiančių konkurencinių sąlygų. Šios priežastys lemia tai, kad įmonės apsisprendžia imtis priemonių, padedančių išvengti bankroto ir ryžtasi restruktūrizavimui.
- Įvertinus atliktus empirinius tyrimus dėl restruktūrizavimo poveikio vertinimo nustatyta, kad restruktūrizavimo poveikį siūloma vertinti koncentruojantis į veiklos ekonominių rodiklių pokyčius, kuriuos galima apskaičiuoti remiantis įmonės finansinėmis ataskaitomis arba vertinti analitikų prognozes, nors šie tyrimai tiesiogiai neatskleidžia kokią įtaką restruktūrizavimas turėjo veiklos rezultatams.

Atlikus RUAB „Žemda“ 2007 – 2013 m. ekonominių rodiklių vertinimą iki ir po restruktūrizavimo paskelbimo galima teigti:

- RUAB „Žemda“ pelningumo rodikliai iki restruktūrizavimo paskelbimo tolygiai mažėjo. Įvertinus, kad bendrojo pelningumo rodiklio kitimas turėjo didelės įtakos grynojo pelningumo rodiklio kitimui, didesnis dėmesys buvo skiriamas bendrajį pelningumą įtakojančių veiksnių analizei. Taikant grandininių pakeitimų metodą nustatyta, kad iki restruktūrizavimo paskelbimo bendrojo pelningumo mažėjimą daugiausiai įtakojo pardavimų savikainos lyginamojo svorio pardavimų apimtyje didėjimas dėl didėjančių gamybos sąnaudų ir netiesioginių gamybos sąnaudų dėl nenumatytų darbų. Pradėjus restruktūrizavimo procedūrą pelningumo rodiklių mažėjimas buvo pristabdytas, tačiau rodikliai vis dar buvo neigiami, kas rodo, kad įmonė pelno restruktūrizavimo laikotarpiu nepatyrė. Restruktūrizavimo periodu pelningumo rodikliai gerėjo minimaliai. Taikant grandininių pakeitimų metodą nustatyta, kad siekiant pagerinti bendrojo pelningumo rodiklius restruktūrizavimo periodu RUAB „Žemda“, visų

pirma, turėtų padidinti pardavimų pajamas, todėl vienas iš pagrindinių bendrovės uždavinių turėtų būti ieškoti būdų kaip pertvarkyti įmonės veiklą, prisitaikyti prie konkurencingų rinkos sąlygų ir padidinti gamybos apimtį.

- Atlikus sąnaudų ir pelno analizę, nustatyta, kad patiriamų sąnaudų mažinimas yra vienas iš pagrindinių pelno didinimo šaltinių. Pagrindinę patiriamų sąnaudų dalį iki restruktūrizavimo, t.y. 2011 m. sudarė pardavimų savikainos sąnaudos viršijusios pardavimo pajamas 47,17 proc. Pagrindinės priežastys lėmusios sąnaudų didėjimą - padidėjusios tiesioginės gamybos išlaidos dėl žaliavų, kuro, energijos kainų didėjimo, pardavimo savikainos didėjimui įtakos turėjo 2011 m. pabaigoje (prieš restruktūrizavimą) projektų užbaigimui reikalingi papildomi darbuotojai ir su darbuotojų skaičiaus didėjimu susijusios padidėjusios darbo užmokesčio sąnaudos (30 proc.). Restruktūrizavimo laikotarpiu RUAB „Žemda“ pardavimo savikainos sąnaudos sumažėjo dėl sumažėjusių pardavimo pajamų. Siekiant didinti bendrovės pelningumą, *RUAB „Žemda“ turėtų peržiūrėti tiesiogines gamybos sąnaudas, kurių didėjimą daugiausiai įtakojo subrangovų sąnaudos* (lyginamasis svoris gamybos sąnaudose sudarė apie 61 proc. tiesioginių gamybos išlaidų). 2012 – 2013 m. finansinės ir investicinės sąnaudos sumažėjo dėl sumažėjusių palūkanų sąnaudų, kurios buvo mokamus tik už trumpalaikius avansus, todėl finansinės ir investicinės veiklos rezultatas, restruktūrizavimo laikotarpiu, buvo teigiamas. Nustatyta, kad vykdant restruktūrizaciją didėjo veiklos sąnaudų lygis dėl didėjančių bendrųjų administracinių sąnaudų. *RUAB „Žemda“ vadovai turėtų atkreipti dėmesį į augančias veiklos sąnaudas, kurias pagrįde sudaro administracijos darbuotojų darbo užmokesčio, nuomos, draudimų, konsultacijų ir kitų paslaugų sąnaudos.*

- Įvertinus finansinės struktūros rodiklius iki restruktūrizavimo, nustatyta, kad situacija įmonėje prastėjo nuo 2011 m. dėl didėjančių trumpalaikių įsipareigojimų, kuriuos lėmė padidėję įsiskolinimai tiekėjams ir gauta trumpalaikė paskola iš kredito įstaigų (2011 m. užbaiginėjamiems projektams buvo reikalingos papildomos lėšos). Įmonė tapo priklausoma nuo kreditorių, nes nuosavo kapitalo neturėjo, visas turtas buvo dengiamas skolintu kapitalu. Įsiskolinimo situacija restruktūrizavimo laikotarpiu toliau prastėjo, įmonė veiklą finansavo tik skolintomis lėšomis, todėl įsiskolinimas kreditoriams restruktūrizavimo periodu padidėjo 13 kartų.

- Atlikus likvidumo (mokumo) analizę nustatyta, kad su mokumo problema RUAB „Žemda“ susidūrė 2011 m., kai įmonės trumpalaikės skolos viršijo turimą trumpalaikį turtą t.y. trūko apyvartinių lėšų, kad galėtų vykdyti prisiimtus įsipareigojimus. Tiriant restruktūrizavimo periodu RUAB „Žemda“ trumpalaikio mokumo rodiklius nustatyta, kad sumažėjus trumpalaikiams įsiskolinimas mokumo rodikliai gerėjo, įmonė turėjo pakankamai greitai realizuojamo turto ir galėjo greitai padengti trumpalaikius įsipareigojimus.

- Įvertinus veiklos efektyvumo pokyčius nustatyta, kad restruktūrizavimo periodu veiklos efektyvumas mažėjo: sumažėjus pardavimo pajamoms, viso turto, trumpalaikio ir ilgalaikio turto

apyvartumas sumažėjo, sumažėjo įmonės veiklos efektyvumas. Restruktūrizavimo periodu nustatyta, kad darbo našumas mažėjo 32,5 proc., kas dar kartą patvirtina, kad veiklos efektyvumas restruktūrizuojant įmonę mažėjo. Analizuojamu laikotarpiu RUAB „Žemda“ greičiau padengdavo savo įsiskolinimus tiek iki restruktūrizavimo (išskyrus 2010 – 2011 m.), tiek restruktūrizavimo periodu, restruktūrizavimo laikotarpiu debitorinių įsiskolinimų periodui pailgėjus daugiau kaip 6 kartus, bendrovei teko patirti didesnes papildomas sąnaudas debitoriniams įsiskolinimams aptarnauti, kas darė įmonės veiklą neefektyvią.

- Nustatyta, kad iki restruktūrizavimo paskelbimo, pagal visus bankroto prognozavimo modelius, 2011 m. bendrovei bankroto tikimybė buvo didelė. Restruktūrizavimo periodu nustatyta, kad rodikliai nežymiai gerėjo, tačiau bankroto tikimybė išliko labai didelė, kadangi įmonė pasižymėjo dideliu ilgalaikiu įsiskolinimu, kuris restruktūrizavimo periodu dar padidėjo, o tai ypatingai kėlė grėsmę jos finansiniam stabilumui.

Atlikus restruktūrizavimo poveikio ekonominiams rodikliams vertinimą galima teigti, kad iškelta mokslinio tyrimo hipotezė, kad ekonominių rodiklių vertinimas gali atskleisti restruktūrizavimo poveikį RUAB „Žemda“ ekonominei veiklai – pasitvirtino. Iš atlikto tyrimo matyti, kaip keitėsi įmonės ekonominė padėtis iki restruktūrizavimo ir praėjus 2 metams po restruktūrizavimo plano patvirtinimo, t.y. pasikeitė mokumo situacija, nes trumpalaikio mokumo rodiklius per 2012 – 2013 m. vykdomą restruktūrizacijos periodą RUAB „Žemda“ pagerino ir atstatė savo mokumą, tačiau dėl bankroto tikimybės išvengimo - prognozės pesimistinės, per 2 restruktūrizavimo metus (2012 – 2013 m.) ilgalaikės finansinės skolos tik didėjo, įmonė visiškai priklausoma nuo kreditorių ir jei per likusį restruktūrizavimo periodą (2014 – 2015 m.) RUAB „Žemda“ veikla nebus nukreipta nuostolio mažinimui ir grynojo pelno didinimui - bankroto tikimybė bus neišvengiama.

Remiantis atliktu restruktūrizavimo poveikiu ekonominiams rodikliams vertinimu, buvo suformuluotos rekomendacijos:

- Veiklos ekonominių rodiklių vertinimą atlikti kiekvienais metais, kad RUAB „Žemda“ laiku galėtų nustatyti veiklos pokyčius ir įvertinti veiklos tęstinumo galimybes.

- Įvertinus RUAB „Žemda“ patiriamas sąnaudas ir tai, kad pardavimų savikainos sąnaudos viršija 22,18 proc. pardavimų pajamas, įmonės vadovai turėtų ieškoti būdų kaip sumažinti gamybinės veiklos sąnaudas, viena iš galimų alternatyvų būtų, kad dalį subrangovų atliekamų darbų vykdyti savo jėgomis.

- Įvertinus RUAB „Žemda“ veiklos efektyvumo rodiklius rekomenduojama trumpinti pinigų apyvartos ciklus peržiūrint debitorinio, kreditorinio atsiskaitymo politiką, kad išlaisvinti lėšas tolesnei bendrovės veiklai.

- Įvertinus bendrovės vykdomą restruktūrizavimo strategiją ir remiantis atliktu restruktūrizavimo poveikio ekonominiams rodikliams vertinimu, galima teigti, kad 2012 - 2013 m.

periodų RUAB „Žemda“ restruktūrizavimą vykdė gynybinio (pasyviojo) restruktūrizavimo būdu, t.y. buvo mažinami kaštai (darbuotojų skaičius, darbo užmokestis ir pan.), įmonė nedarė papildomų investicijų. Atlikta analizė parodė, kad jei RUAB „Žemda“ veikla nebus nukreipta nuostolio mažinimui ir grynojo pelno didinimui - bankroto tikimybė bus neišvengiama, todėl rekomenduojama likusiu restruktūrizavimo periodu (2014 – 2015 m.) pritaikyti strateginio (aktyviojo) restruktūrizavimo būdus, t.y. sudaryti naujus verslo planus, tirti užsienio rinkas, t.y. vykdomą veiklą orientuoti pelningumo didinimui ir ilgalaikių perspektyvų numatymui.

LITERATŪROS ŠARAŠAS

1. Abdel-Kader, M., Mentzeniot, V. (2007). The effect of corporate restructuring on the shareholder value: The case of GEC/Marconi. Prieiga per internetą: <<http://bura.brunel.ac.uk/bitstream/2438/1398/1/WJOBM.pdf>>
2. Aleknevičienė, V. (2011). Įmonės finansų valdymas. Kaunas: Spalvų kraitė.
3. Atiase, R. K., Platt, D. E. (2004). Operational restructuring charges and post-restructuring performance. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=13&sid=9afa5263-a236-4f84-981f-8d9f228f00de%40sessionmgr4&hid=9>>
4. Bagdžiūniene, V. (2011). Įmonių veiklos planavimas ir analizė. Esmė ir verslo situacijos., Vilnius: Conto litera.
5. Beck, N., Brüderl, J., Woywode, M. (2008). Momentum or deceleration? Theoretical and methodological reflections on the analysis of organizational change. *Academy of Management Journal*, 51, 413 - 435.
6. Bergh, D., Lim, E. N. K. (2008). Learning how to restructure: absorptive capacity and improvisational views of restructuring actions and performance. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=10&hid=112&sid=8e1a3798-fae6-41cf-8fad-1d531348b213%40sessionmgr4>>
7. Beržinskienė, D., Raziulytė, S. (2012), Darbo našumo ir darbo užmokesčio tarpusavio priklausomybės vertinimas Lietuvos pavyzdžiu. *Ekonomika ir vadyba: aktualijos ir perspektyvos*, 2 (26), 33-40.
8. Bivainis, J., Rastėnienė, A., Tamošiūnas, A. (2002). Įmonių restruktūrizavimo aspektai. *Inžinerinė ekonomika*, 4 (30).
9. Bivainis, J., Tamošiūnas, A. (2003). Įmonių restruktūrizavimo tikslų analizė. *Ekonomika: mokslo darbai*, 61.
10. Buškevičiūtė, E., Kanapickienė, R., Patašius, M., (2010). Finansinių rezultatų analizė. Kaunas, 98.
11. Boguslauskas V., Jageliavičius G. (2001). Įmonės finansinis vertinimas; monografija: monografija. Kaunas, 159.
12. Boguslauskas, V., Stundžienė, A. (2006). Valuation of bankruptcy risk for Lithuanian companies. Prieiga per internetą: <<http://web.a.ebscohost.com/bsi/pdfviewer/pdfviewer?sid=9828f408-7166-432e-b4cc-091879fc1822%40sessionmgr4004&vid=23&hid=4112>>
13. Carter, M. E. (2000). Does operating performance improve after corporate restructurings? Prieiga per internetą: <<http://130.203.133.150/showciting.jsessionid=694815AAC5699D25178D095CFDF317BF?cid=12392124>>

14. Cascio, W. F. Strategies for responsible restructuring. 2002. [žiūrėta 2013 m. gegužės 10 d.]. Prieiga per internetą:
<<http://www.leadmore.org/NWCOR/Content/Readings/MGT%20386/Section%205%20-Layoffs-%20Cascio%20in%20Classic%20AME.pdf>>
15. Chaney, P. K., Hogan., Ch., Jeter, D. (1999). The effect of reporting restructuring charges on analysts' forecast revisions and errors. 1999. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=17&sid=9a6f5198-f296-4dac-b4eb-7ebaa7de9813%40sessionmgr112&hid=21&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=bth&AN=12132809>>
16. Christauskas, Č., Kazlauskienė, V. (2009). Modernių veiklos vertinimo sistemų įtaka įmonės valdymui globalizacijos laikotarpiu. *Ekonomika ir vadyba*. Nr. 14.
17. Cohen, S., Thiraios, D., Kandilorou, M. Performance parameters interrelations from a balanced scorecard perspective: an analysis of Greek companies. (2008). Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=20&sid=9a6f5198-f296-4dac-b4eb-7ebaa7de9813%40sessionmgr112&hid=21&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=bth&AN=33045237>>
18. Crum, R. L., Goldberg, I. (1998). Restructuring and managing the enterprise in transition. Economic Development Institute of World Bank. Prieiga per internetą: <http://www.lex.unict.it/eurolabor/documentazione/altridoc/fe/ERM_company_restructuring_May_09.pdf>
19. Galinienė, B., Mašalaitytė, L. (2007). Verslo vertinimo kokybei turintys įtakos finansinės analizės aspektai. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 7-23.
20. Gabrevičienė, A. (2012) Bendroji statistika. Marijampolė: Piko valanda leidykla. . Prieiga per internetą:
<http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2012_Bendroji_statistika.pdf>
21. Garškaitė – Milvydienė, K. (2013). Įmonių restruktūrizavimo gairės. *Verslas: Teorija ir praktika*, 14 (3), 249 – 258. Prieiga per internetą:
< <http://www.btp.vgtu.lt/index.php/btp/article/view/btp.2013.26/pdf>>
22. Grigaravičius, S. (2002). Nemokių įmonių pertvarkymas ir alternatyvus pasirinkimas. Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai, 21.
23. Gronskas, V. (2008). Ekonominė analizė. *Technologija*, Kaunas.
24. Holder-Webb, L., Lopez, T. J., Regier, P. R. (2005). The performance consequences of operational restructurings. Prieiga per internetą:
<<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=29&sid=72f0f14a-c8c8-4345-b192-fc26c49355ca%40sessionmgr111&hid=12>>
25. Hunay, G. (1997). Large, privatization, restructuring and foreign direct investment. Lessons from the economic transition. *Kluwer*, 275. Prieiga per internetą:
http://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-011-5368-3_15#page-2

26. John, K & Ofek, E. (1995). Asset sales and increase in focus. *Journal of Financial Economics*. Prieiga per internetą:
<[http://web.ebscohost.com/ehost/resultsadvanced?sid=9a6f5198-f296-4dac-b4eb-7ebaa7de9813%40sessionmgr112&vid=11&hid=21&bquery=\(john\)+AND+\(ofek\)&bdata=JmRiPWE5aCZkYj1idGgmdHlwZT0xJnNpdGU9ZWwhvc3QtbG12ZQ%3d%3d](http://web.ebscohost.com/ehost/resultsadvanced?sid=9a6f5198-f296-4dac-b4eb-7ebaa7de9813%40sessionmgr112&vid=11&hid=21&bquery=(john)+AND+(ofek)&bdata=JmRiPWE5aCZkYj1idGgmdHlwZT0xJnNpdGU9ZWwhvc3QtbG12ZQ%3d%3d)>
27. Juozaitienė, L. (2008). Įmonės finansai: analizė ir valdymas. Šiauliai: ŠU mokykla.
28. Juščius, V. (2001). Įmonių restruktūrizavimo samprata ir vertinimo problemos. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, 20.
29. Juščius, V. (2001). Įmonių restruktūrizavimo determinantai ir vertinimas. Kaunas: Technologija, 75-78.
30. Kancerevyčius, G. (2009). Finansai ir investicijos. II atnaujintas leidimas. *Smaltijos leidykla*. Kaunas.
31. Kotane, I., Kuzmina-Merlino, I. (2012). Assessment of financial indicators for evaluation of business. Prieiga per internetą: <<http://www.eis.ktu.lt/index.php/EIS/article/view/1554/1597>>
32. Kross, W.J., Park, T., Ro, B. (1998). The impact of operational restructuring announcements on stock price, risk and trading volume. Prieiga per internetą: <<http://130.203.133.150/showciting.jsessionid=694815AAC5699D25178D095CFDF317BF?cid=12392126>>
33. Lakštutienė, A., Stankevičienė, J. (2012). Valuation of impact company's restructuring: economic value added. Prieiga per internetą: <<http://woe.mruni.eu/wp-content/uploads/2012/06/Conference-Proceedings1.pdf>>
34. Lazauskas, J. (2005). Įmonių ūkinės ir komercinės veiklos ekonominė analizė. Vilnius: Gedimino technikos universitetas.
35. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas. (2001). Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_1?p_id=469026&p_tr2=2>
36. Lopez, T. Evidence on the incremental information contained in the components of restructuring charges. (2002). Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=5&sid=9a6f5198-f296-4dac-b4eb-7ebaa7de9813%40sessionmgr112&hid=21>>
37. Mackevičius, J., Rakštelienė, A. 2005. Altman modelių taikymas Lietuvos įmonių bankrotui prognozuoti. *Ekonomikos teorija ir praktika*, 24 – 41. Prieiga per internetą: <http://www.ebiblioteka.lt/resursai/DB/LB/LB_pinigu_studijos/Pinigu_studijos_2005_01_02.pdf>
38. Mackevičius J., Silvanavičiūtė S. (2006). Įmonių bankroto prognozavimo modelių tinkamumo nustatymas. *Verslas: teorija ir praktika*, 4, 193–202.
39. Mackevičius, J. Įmonių finansinių ataskaitų informacija: reikšmė, vertinimas, analizė. 2008. Prieiga per internetą: <http://www.leidykla.eu/fileadmin/Informacijos_mokslai/37/53-63.pdf>

40. Mackevičius, J. (2008). Įmonių veiklos analizė – informacijos rinkimo, tyrimo ir vertinimo sistema. Prieiga per internetą: < [http://www.leidykla.eu/fileadmin/Informacijos mokslai/46/46-56.pdf](http://www.leidykla.eu/fileadmin/Informacijos_mokslai/46/46-56.pdf)>
41. Mackevičius, J. (2010). Integruota įmonių bankroto prognozavimo metodika. Verlo ir teisės aktualijos, 123 – 138. Prieiga per internetą: < <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?sid=7319ee5d-8c30-42a7-811e-c30dd4ae02a8%40sessionmgr198&vid=1&hid=126&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=bth&AN=52220110>>
42. Marimuthu, M. (2009). Corporate restructuring, firm characteristics and implications on capital structure: an academic view. Prieiga per internetą: < <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijbm/article/view/585/564>>
43. Mavlutova, I. (2011). Business restructuring as a way to improve financial position of company. Prieiga per internetą: <<http://www.wseas.us/e-library/conferences/2011/Montreux/ICICIC/ICICIC-05.pdf>>
44. Perry, R. The seven principles of successful restructure. (2011). Prieiga per internetą: <<http://anthillonline.com/the-7-principles-of-a-successful-restructure/>>
45. Pohl, G. (1996). Restructuring large industrial firms in Central and Eastern Europe: an empirical analysis. Prieiga per internetą: <<http://web.ebscohost.com/ehost/detail?vid=27&sid=9a6f5198-f296-4dac-b4eb-7ebaa7de9813%40sessionmgr112&hid=21&bdata=JnNpdGU9ZWZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=bth&AN=8752091>>
46. Singh, K., Mahmood, I. P., Zhu, J. (2009). Firm restructuring during an economy-wide shock across institutional environments. Prieiga per internetą: <<http://research.nus.biz/Documents/Research%20Paper%20Series/2012-006.pdf>>
47. Stankevičienė, J. (2012). Methods for valuation of restructuring impact on financial results of a company. Prieiga per internetą: <<http://www.ecoman.ktu.lt/index.php/Ekv/article/view/2990/2067>>
48. Stone, M. (2002). Corporate Sector Restructuring. The Role of Government in Times of Crisis. Prieiga per internetą: < <http://www.imf.org/External/Pubs/FT/issues/issues31/index.htm#preface>>
49. Stoškus, S., Beržinskienė, D. (2005). Pokyčių valdymas. Šiauliai: ŠU leidykla.
50. Šakienė, H., Puleikienė, K. (2009). Finansinių santykinių rodiklių taikymas LR akcinių bendrovių finansinės-ūkinės veiklos analizėje. Prieiga per internetą: < [http://www.ltvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2\(14\).pdf](http://www.ltvk.lt/private/Vadybos%20turiniai/Vadyba_2(14).pdf)>
51. Urniežius, R. (2004). Ūkinės veiklos ekonominė analizė. Vilnius: Ekonomikos mokymo centras.

PRIEDAI

Rodikliai ir jų vertinimo lygis

Rodiklio pavadinimas	Skaiciavimo formulė	Vertinimo lygis
Bendrasis pardavimo pelningumas	Bendrasis pelnas / Pardavimo pajamos	Virš 35% labai gerai; blogai < 7.
Grynasis pardavimo pelningumas	Grynasis pelnas / Pardavimo pajamos	Labai gerai > 25; blogai < 5.
Turto pelningumas	Grynasis pelnas / Turtas	Labai gerai daugiau 20 % blogai žemiau 8%
Veiklos pelningumas	Veiklos pelnas / Pardavimų pajamos	Kai jis žemiau 5 % labai blogai.
Akcinio kapitalo pelningumas	Grynasis pelnas / Akcinis kapitalas	Akcininkų pelnas ir sugebėjimas numatyti strategiją.
Nuosavo kapitalo pelningumas	Grynasis pelnas / Nuosavas kapitalas	Labai gerai >30; blogai < 10.
Bendrojo trumpalaikio mokumo koeficientas	Trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Labai gerai >1.2 iki 2.0; blogai < 1.0
Greitojo trumpalaikio mokumo koeficientas	Greitai parduodamas trumpalaikis turtas / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Labai gerai 1.0; blogai < 0.5.
Absoliutaus mokumo koeficientas	Pinigai / Trumpalaikiai įsipareigojimai	Neturėtų būti mažesnis kaip 0,2 - 0.25
Trumpalaikio įsiskolinimo koeficientas	Trumpalaikiai įsipareigojimai / Turtas	Labai gerai jei < 5% - 30 %, jei > negu 60 % blogai.
Bendrasis skolos rodiklis	Visi įsipareigojimai / Turtas	Labai gerai apie 30 %, kritinė riba 70%
Ilgalaikių skolų koeficientas	Ilgalaikiai įsipareigojimai / Turtas	Labai gerai 30%-50%
Ilgalaikių skolų apdraustumo koeficientas	Ilgalaikis turtas / Ilgalaikiai įsipareigojimai	Virš 1.00 ir kuo aukštesni, tuo įmonė patikimesnė
Skolos grąžinimo koeficientas	Pelnas prieš mokesčių ir palūkanų atskaitymą / Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis+palūkanos	Kuo didesnis, tuo geriau
Finansinis svetas (1) Finansinis svetas (2)	(1) Skolintas kapitalas (Visi įsipareigojimai) / Nuosavas kapitalas (2) Skolintas kapitalas (Ilgalaikiai įsipareigojimai) / Nuosavas kapitalas	Nuo 0,50 iki 1,00
Auksinės balanso taisyklės koeficientas	Ilgalaikis turtas / (Nuosavas kapitalas+Ilgalaikiai įsipareigojimai)	Labai gerai >1.0; blogai 0
Finansinės priklausomybės koeficientas	Turtas / Nuosavas kapitalas	Labai gerai < 30 %, blogai > 70%

Šaltinis: Mackevičius J., Įmonių veiklos analizė. Informacijos rinkimas, sisteminimas ir vertinimas, 2007, Vilnius p.

492-493.

Bankroto prognozavimo modeliai

Autorius	Modeliai	Modelių elementai
Altman (1968)	$Z = 1,2 X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 0,99X_5$ Jei Z mažesnis negu 1,80, bankroto tikimybė labai didelė	X_1 = apyvartinis kapitalas / turtas X_2 = nepaskirstytas pelnas / turtas X_3 = pelnas neatskaičius palūkanų ir mokesčių / turtas X_4 = kapitalo rinkos vertė / įsipareigojimai X_5 = pardavimo pajamos / turtas
Taffler ir Tisshaw (1977)	$Z = 0,53K_1 + 0,13K_2 + 0,18K_3 + 0,16K_4$ Jei Z mažesnis negu 0,2, bankroto tikimybė didelė	K_1 = pelnas neatskaičius mokesčių / trumpalaikiai įsipareigojimai K_2 = trumpalaikis turtas / įsipareigojimai K_3 = trumpalaikiai įsipareigojimai / turtas K_4 = (greitai realizuojamas turtas – trumpalaikiai įsipareigojimai) / veiklos sąnaudos
Springate (1978)	$Z = 1,03A + 3,07B + 0,66C + 0,4D$ Jei Z mažesnė negu 0,862, bankroto tikimybė tikėtina	A = apyvartinis kapitalas / turtas B = pelnas neatskaičius palūkanų ir mokesčių / turtas C = pelnas neatskaičius mokesčių / trumpalaikiai įsipareigojimai D = pardavimo pajamos / turtas
Zavgren (1985)	$Z_1 = 0,11A + 1,58B + 10,78C + 3,07D - 0,49E + 4,35F - 0,11G - 0,24$ $Z_2 = 4,19A + 2,22B + 11,23C - 2,69D - 1,44E + 4,46F + 0,06G - 2,61$ $Z_3 = 6,257A + 0,829B + 42,48C - 1,549D + 0,519E + 1,822F + 0,002G - 1,5115$ $Z_4 = 9,157A + 1,667B + 5,917C - 0,41D + 1,95E + 4,1F + 0,363G - 5,9457$ $Z_5 = 8,84A + 0,69B + 15,79C + 0,02D - 2,3E + 4,37F + 0,798G - 6,88$	A = atsargos / pardavimo pajamos B = gautinos sumos / atsargos C = pinigai / turtas D = pinigai / trumpalaikiai įsipareigojimai E = įprastinės veiklos pelnas / (kapitalas – trumpalaikiai įsipareigojimai) F = ilgalaikiai įsipareigojimai / (kapitalas – trumpalaikiai įsipareigojimai) G = pardavimo apimtys / turtas
Chesser (1974)	$Z = -2,0434 - 5,42X_1 + 0,0053X_2 - 6,6507X_3 + 4,4009X_4 - 0,0791X_5 - 0,1021X_6$	X_1 = pinigai / turtas X_2 = pardavimo pajamos / pinigai X_3 = pelnas neatskaičius palūkanų ir mokesčių / turtas X_4 = įsipareigojimai / turtas X_5 = ilgalaikis materialusis turtas / nuosavas kapitalas X_6 = apyvartinis kapitalas / pardavimo pajamos
Lis (1982)	$Z = 0,063K_1 + 0,092K_2 + 0,057K_3 + 0,001K_4$ Jei Z mažesnis negu 0,037 bankroto tikimybė didelė	K_1 = apyvartinis kapitalas / turtas K_2 = pelnas iš pardavimų / turtas K_3 = nepaskirstytas pelnas / turtas K_4 = nuosavas kapitalas / skolintas kapitalas

šaltinis: sudaryta darbo autorės, remiantis Mackevičius, J., 2010, psl. 133.

RUAB „ŽEMDA“ balanso turto straipsnių dinaminė analizė 2007 – 2013 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Iki restruktūrizavimo pradžios					Restruktūrizavimas		Pasikeitimai palyginti su praėjusiu laikotarpiu											
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Iki restruktūrizavimo pradžios				Restruktūrizavimas							
									2008		2009		2010		2011		2012		2013	
									LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%
A.	ILGALAIKIS TURTAS	3795016	6716541	5922343	6572565	6669509	2919144	2539021	2921525	76,98	-794198	-11,82	650222	10,98	96944	1,47	-3750365	-56,23	-380123	-13,02
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	4859	3035	1393	6	6	6	6	-1824	-37,54	-1642	-54,10	-1387	-99,57	0	0,00	0	0,00	0	0,00
I.1.	Programinė įranga	3014	1981	948	6	6	6	6	-1033	-34,27	-1033	-52,15	-942	-99,37	0	0,00	0	0,00	0	0,00
I.2.	Kitas nematerialusis turtas	1845	1054	445	0	0	0	0	-791	-42,87	-609	-57,78	-445	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.	MATERIALUSIS TURTAS	3692124	6709586	5901207	6234647	4738177	990430	610307	3017462	81,73	-808379	-12,05	333440	5,65	-1496470	-24,00	-3747747	-79,10	-380123	-38,38
II.1.	Pastatai ir statiniai	340871	1650915	1599347	1546778	1485820	27724	0	1310044	384,32	-51568	-3,12	-52569	-3,29	-60958	-3,94	-1458096	-98,13	-27724	-100,00
II.2.	Mašinos ir įrengimai	1489263	2795659	2368347	3472488	2247706	575612	394901	1306396	87,72	-427312	-15,28	1104141	46,62	-1224782	-35,27	-1672094	-74,39	-180711	-31,39
II.3.	Transporto priemonės	1482655	1559203	1338874	1076772	891398	330074	185012	76548	5,16	-220329	-14,13	-262102	-19,58	-185374	-17,22	-561324	-62,97	-145062	-43,95
II.4.	Kita įranga, įrankiai ir įrenginiai	318942	544627	471487	138609	113253	57020	30394	225685	70,76	-73140	-13,43	-332878	-70,60	-25356	-18,29	-56233	-49,65	-26626	-46,70
II.5.	Kitas materialusis turtas	60393	159182	123152	0	0	0	0	98789	163,58	-36030	-22,63	-123152	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
III.	FINANSINIS TURTAS	2800	3920	3920	3920	3920	1302	1302	1120	40,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-2618	-66,79	0	0,00
III.1.	Kitas finansinis turtas	2800	3920	3920	3920	3920	1302	1302	1120	40,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	-2618	-66,79	0	0,00
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS	0	0	15823	333992	1927406	1927406	1927406	0	0,00	15823	0,00	318169	2010,80	1593414	477,08	0	0,00	0	0,00
IV.1.	Atidėtojo pelno mokesčio turtas	95233	0	15823	333992	1927406	1927406	1927406	-95233	-100,00	15823	0,00	318169	2010,80	1593414	477,08	0	0,00	0	0,00
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	6051347	9760070	10036053	14077673	12648530	9821853	8877226	3708723	61,29	275983	2,83	4041620	40,27	-1429143	-10,15	-2826677	-22,35	-944627	-9,62
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	739192	1142649	880635	1695854	2128987	992201	508457	403457	54,58	-262014	-22,93	815219	48,07	433133	25,54	-1136786	-53,40	-483744	-48,75
I.1.	Atsargos	456049	894852	806327	993934	990619	513936	280448	438803	96,22	-88525	-9,89	187607	23,27	-3315	-0,33	-476683	-48,12	-233488	-45,43
I.2.	Zaliavos ir komplektavimo gaminiai	456049	894852	806327	0	0	513936	0	438803	96,22	-88525	-9,89	-806327	-100,00	0	0,00	513936	0,00	-513936	-100,00
I.3.	Išankstiniai apmokėjimai	184747	2612	74308	701920	47337	469461	226494	-182135	-98,59	71696	2744,87	627612	844,61	-654583	-93,26	422124	891,74	-242967	-51,75
I.4.	Nebaigtos vykdyti sutartys	98396	245185	0	0	1091031	8804	1515	146789	149,18	-245185	-100,00	0	0,00	1091031	100,00	-1082227	-99,19	-7289	-82,79
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	5283074	8527454	8618965	10794876	10053319	8228378	7882237	3244380	61,41	91511	1,07	2175911	25,25	-741557	-6,87	-1824941	-18,15	-346141	-4,21
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	5234233	8423102	8618965	6413454	5999881	5130626	4767915	3188869	60,92	195863	2,33	-2205511	-25,59	-413573	-6,45	-869255	-14,49	-362711	-7,07
II.2.	Suteiktos paskolos	0	0	0	2800000	2795573	2795573	2795573	0	0,00	0	0,00	2800000	0,00	-4427	-0,16	0	0,00	0	0,00
II.3.	Pelno mokesčio permoka	0	0	0	114848	114848	114848	114848	0	0,00	0	0,00	114848	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.4.	Sukauptos pajamos pagal ilgalaikės sutartis	0	0	0	849044	0	0	0	0	0,00	0	0,00	849044	0,00	-849044	-100,00	0	0,00	0	0,00
II.5.	Kitos gautinos sumos	48841	104352	0	617530	1143017	187331	203901	55511	113,66	-104352	-100,00	617530	0,00	525487	85,09	-955686	-83,61	16570	8,85
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0	0	164444	164444	0	0	0	0,00	0	0,00	164444	0,00	0	0,00	-164444	-100,00	0	0,00
III.1.	Kitas trumpalaikis turtas	0	0	0	164444	164444	0	0	0	0,00	0	0,00	164444	0,00	0	0,00	-164444	-100,00	0	0,00
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	29081	89967	536453	1422499	301780	601274	486532	60886	209,37	446486	496,28	886046	165,17	-1120719	-78,79	299494	99,24	-114742	-19,08
	TURTO IŠ VISO	9846363	16476611	15958396	20650238	19318039	12740997	11416247	6630248	67,34	-518215	-3,15	4691842	29,40	-1332199	-6,45	-6577042	-34,05	-1324750	-10,40

RUAB „ŽEMDA“ balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų straipsnių dinaminė analizė 2007 – 2013 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	Iki restruktūrizavimo pradžios						Restruktūrizavimas		Pasikeitimai palyginti su praėjusiu laikotarpiu										
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Iki restruktūrizavimo pradžios				Restruktūrizavimas							
									2008		2009		2010		2011		2012		2013	
TURTAS		LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	LT	%	
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	5192142	9065856	9221198	7147301	-5064468	-6919032	-7751024	3873714	74,61	155342	1,71	-2073897	-22,49	-12211769	-170,86	-1854564	36,62	-831992	12,02
I.	KAPITALAS	719095	719095	719095	719095	719095	719095	719095	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
I.1.	<i>Istatinis (pasirašytasis)</i>	719095	719095	719095	719095	719095	719095	719095	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.	PEKAINO JIMO REZERVAS (REZULTATAI)	0	1181492	1176505	1120198	1068072	1050950	1050950	1181492		-4987	-0,42	-56307	-4,79	-52126	-4,65	-17122	-1,60	0	0,00
III.	REZERVAI	2974803	2974803	2974803	2974803	2974803	2974803	2974803	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
III.1.	<i>Privalomasis</i>	74616	74616	74616	74616	74616	74616	74616	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
III.2.	<i>Kiti rezervai</i>	2900187	2900187	2900187	2900187	2900187	2900187	2900187	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
IV.	NEPASKIRSTYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1498244	4190466	4350795	2333205	-9826438	-11663880	-12495872	2692222	179,69	160329	3,83	-2017590	-46,37	-12159643	-521,16	-1837442	18,70	-831992	7,13
IV.1.	<i>Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)</i>	1826242	2692222	155342	-2073897	-12211769	-1854564	-831992	865980	47,42	-2536880	-94,23	-2229239	-1435,05	-10137872	488,83	10357205	-84,81	1022572	-55,14
IV.2.	<i>Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)</i>	-327998	1498244	4195453	4407102	2385331	-9809316	-11663880	1826242	-556,78	2697209	180,02	211649	5,04	-2021771	-45,88	-12194647	-511,24	-1854564	18,91
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	16481	16481	0	0	0	0	0	0	0,00	-16481	-100,00	0	0,00	0	#DIV/0!	0	0,00	0	0,00
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	4637740	7394274	6737198	13502937	24382507	19660029	19167271	2756534	59,44	-657076	-8,89	6765739	100,42	10879570	80,57	-4722478	-19,37	-492758	-2,51
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	663678	2092318	1364545	1270922	194490	17756984	17596316	1428640	215,26	-727773	-34,78	-93623	-7,37	-1076432	-84,70	17562494	9030,02	-160668	-0,90
I.1.	<i>Finansinės skolos</i>	476298	1767682	1170685	1076432	0	0	0	1291384	271,13	-596997	-33,77	-94253	-8,05	-1076432	-100,00	0	0,00	0	0,00
I.1.1.	<i>Lizingas ar panašūs įsipareigojimai</i>	476298	1767682	1170685	1076432	0	0	0	1291384	271,13	-596997	-33,77	-94253	-8,05	-1076432	-100,00	0	0,00	0	0,00
I.2.	<i>Skolos tiekėjams</i>	0	0	0	0	0	17562494	17401826	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	17562494	0,00	-160668	-0,91
I.3.	<i>Atidėjimai</i>	187380	189990	193860	194490	194490	194490	194490	2610	1,39	3870	2,04	630	0,32	0	0,00	0	0,00	0	0,00
I.3.1.	<i>Kiti atidėjimai</i>	187380	189990	193860	194490	194490	194490	194490	2610	1,39	3870	2,04	630	0,32	0	0,00	0	0,00	0	0,00
I.4.	<i>Atidėtieji mokesčiai</i>	0	134646	0	0	0	0	0	134646	0,00	-134646	-100,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	3974062	5301956	5372653	12232015	24188017	1903045	1570955	1327894	33,41	70697	1,33	6859362	56,08	11956002	97,74	-22284972	-92,13	-332090	-17,45
II.1.	<i>Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis</i>	203645	579159	586895	823563	662533	0	0	375514	184,40	7736	1,34	236668	28,74	-161030	-19,55	-662533	-100,00	0	0,00
II.2.	<i>Finansinės skolos</i>	0	1799999	599984	0	1599923	72612	72612	1799999	0,00	-1200015	-66,67	-599984	-100,00	1599923	100,00	-1527311	-95,46	0	0,00
II.2.1.	<i>Kredito įstaigoms</i>	0	1799999	599984	0	1599923	72612	72612	1799999	0,00	-1200015	-66,67	-599984	-100,00	1599923	100,00	-1527311	-95,46	0	0,00
II.3.	<i>Skolos tiekėjams</i>	2483135	1158732	2710905	4068554	19488050	641928	1129121	-1324403	-53,34	1552173	133,95	1357649	33,37	15419496	378,99	-18846122	-96,71	487193	75,90
II.4.	<i>Gauti trumpalaikiai avansai</i>	0	0	3300	6932451	1775901	801335	4312	0	0,00	3300	#DIV/0!	6929151	0,00	-5156550	-74,38	-974566	-54,88	-797023	-99,46
II.5.	<i>Pelno mokesčio įsipareigojimai</i>	272403	184430	48575	0	0	0	0	-87973	-32,30	-135855	-73,66	-48575	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.6.	<i>Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai</i>	814846	775086	473473	392981	634683	382949	361161	-39760	-4,88	-301613	-38,91	-80492	-20,48	241702	61,50	-251734	-39,66	-21788	-5,69
II.7.	<i>Ilgalaikių sutarčių ateinančių laikotarpiu pajamos</i>	0	0	615695	0	0	0	0	0	0,00	615695	100,00	-615695	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.8.	<i>Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai</i>	200033	804550	333826	14466	26927	4221	3749	604517	302,21	-470724	-58,51	-319360	-2207,66	12461	86,14	-22706	-84,32	-472	-11,18
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO	9846363	16476611	15958396	20650238	19318039	12740997	11416247	6630248	67,34	-518215	-3,15	4691842	22,72	-1332199	-6,45	-6577042	-34,05	-1324750	-10,40

RUAB „ŽEMDA“ balanso turto straipsnių struktūrinė analizė 2007 – 2013 m.

Fl. Nr.	Straipsniai	2007		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2008		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2009		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2010		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2011		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2012		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2013		
		Lt.	%			Lt.	%			Lt.	%			Lt.	%			Lt.	%			Lt.	%			Lt.	%	
		TURTAS																										
A.	ILGALAIKIS TURTAS	3795016	38,54	2,22	6716541	40,76	-3,65	5922343	37,11	-5,28	6572565	31,83	2,70	6669509	34,52	-11,61	2919144	22,91	-0,67	2539021	22,24							
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	4859	0,05	-0,03	3035	0,02	-0,01	1393	0,01	-0,01	6	0,00	0,00	6	0,00	0,00	6	0,00	0,00	6	0,00	0,00	0,00	6	0,00	0,00	6	0,00
I.1.	Programinė įranga	3014	0,03	-0,02	1981	0,01	-0,01	948	0,01	-0,01	6	0,00	0,00	6	0,00	0,00	6	0,00	0,00	6	0,00	0,00	0,00	6	0,00	0,00	6	0,00
I.2.	Kitas nematerialusis turtas	1845	0,02	-0,01	1054	0,01	0,00	445	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00
II.	MATERIALUSIS TURTAS	3692124	37,50	3,22	6709586	40,72	-3,74	5901207	36,98	-6,79	6234647	30,19	-5,66	4738177	24,53	-16,75	990430	7,77	-2,43	610307	5,35							
II.1.	Pastatai ir statiniai	340871	3,46	6,56	1650915	10,02	0,00	1599347	10,02	-2,53	1546778	7,49	0,20	1485820	7,69	-7,47	27724	0,22	-0,22	0	0,00							
II.2.	Mašinos ir įrenginiai	1489263	15,13	1,84	2795659	16,97	-2,13	2368347	14,84	1,97	3472488	16,82	-5,18	2247706	11,64	-7,12	575612	4,52	-1,06	394901	3,46							
II.3.	Transporto priemonės	1482655	15,06	-5,59	1559203	9,46	-1,07	1338874	8,39	-3,18	1076772	5,21	-0,60	891398	4,61	-2,02	330074	2,59	-0,97	185012	1,62							
II.4.	Kita įranga, įrankiai ir įrenginiai	318942	3,24	0,07	544627	3,31	-0,35	471487	2,95	-2,28	138609	0,67	-0,08	113253	0,59	-0,14	57020	0,45	-0,18	30394	0,27							
II.5.	Kitas materialusis turtas	60393	0,61	0,35	159182	0,97	-0,19	123152	0,77	-0,77	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
III.	FINANSINIS TURTAS	2800	0,03	-0,01	3920	0,02	0,00	3920	0,02	-0,01	3920	0,02	0,00	3920	0,02	-0,01	1302	0,01	0,00	1302	0,01							
III.1.	Kitas finansinis turtas	2800	0,03	-0,01	3920	0,02	0,00	3920	0,02	-0,01	3920	0,02	0,00	3920	0,02	-0,01	1302	0,01	0,00	1302	0,01							
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS	95233	2,51	-0,01				15823	0,10	1,52	333992	1,62	8,36	1927406	9,98	5,15	1927406	15,13	1,76	1927406	16,88							
IV.1.	Atidėtojo pelno mokesčio turtas	95233	0,97	-0,97	0	0,00	0,10	15823	0,10	1,52	333992	1,62	8,36	1927406	9,98	5,15	1927406	15,13	1,76	1927406	16,88							
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	6051347	61,46	-2,22	9760070	59,24	3,65	10036053	62,89	5,28	14077673	68,17	-2,70	12648530	65,48	11,61	9821853	77,09	0,67	8877226	77,76							
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARTYS	739192	7,51	-0,57	1142649	6,93	-1,42	880635	5,52	2,69	1695854	8,21	2,81	2128987	11,02	-3,23	992201	7,79	-3,33	508457	4,45							
I.1.	Atsargos	456049	4,63	0,80	894852	5,43	-0,38	806327	5,05	-0,24	993934	4,81	0,31	990619	5,13	-1,09	513936	4,03	-1,58	280448	2,46							
I.2.	Žaliavos ir komplektavimo gaminiai	456049	4,63	0,80	894852	5,43	-0,38	806327	5,05	-5,05	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
I.3.	Išankstiniai apmokėjimai	184747	1,88	-1,86	2612	0,02	0,45	74308	0,47	2,93	701920	3,40	-3,15	47337	0,25	3,44	469461	3,68	-1,70	226494	1,98							
I.4.	Nebaigtos vykdyti sutartys	98396	1,00	0,49	245185	1,49	-1,49	0	0,00	0,00	0	0,00	5,65	1091031	5,65	-5,58	8804	0,07	-0,06	1515	0,01							
II.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	5283074	53,66	-1,90	8527454	51,75	2,25	8618965	54,01	-1,73	10794876	52,27	-0,23	10053319	52,04	12,54	8228378	64,58	4,46	7882237	69,04							
II.1.	Pirkėjų įsiskolinimas	5234233	53,16	-2,04	8423102	51,12	2,89	8618965	54,01	-22,95	6413454	31,06	0,00	5999881	31,06	9,21	5130626	40,27	1,50	4767915	41,76							
II.2.	Suteiktos paskolos	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	2800000	39,18	-94,38	2795573	-55,20	14,80	2795573	-40,40	4,34	2795573	-36,07							
II.3.	Pelno mokesčio permoka	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	114848	15,97	0,00	114848	15,97	0,00	114848	15,97	0,00	114848	15,97							
II.4.	Sukauptos pajamos pagal ilgalaikės sutartis	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	849044	118,07	-118,07	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
II.5.	Kitos gautinos sumos	48841	0,50	0,14	104352	0,63	-0,63	0	0,00	0,00	617530	2,99	2,93	1143017	5,92	-5,92	187331	0,00	0,00	203901	0,00							
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	164444	0,80	0,05	164444	0,85	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
III.1.	Kitas trumpalaikis turtas	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	164444	0,80	0,05	164444	0,85	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	29081	0,30	0,25	89967	0,55	2,82	536453	3,36	3,53	1422499	6,89	-5,33	301780	1,56	3,16	601274	4,72	-0,46	486532	4,26							
	TURTO IŠ VISO	9846363	100,00		16476611	100,00		15958396	100,00		20650238	100,00		19318039	100,00		12740997	100,00		11416247	100,00							

RUAB „ŽEMDA“ balanso nuosavo kapitalo ir įsipareigojimų struktūrinė analizė 2007 – 2013 m.

Šl. Nr.	Straipsniai	2007		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2008		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2009		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2010		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2011		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2012		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais		2013		
		Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	
	TURTAS																											
C.	NUOSAVAS KAPITALAS	5192142	52,73	2,29	9065856	55,02	2,76	9221198	57,78	-23,17	7147301	34,61	-60,83	-5064468	-26,22	-28,09	-6919032	-54,31	-13,59	-7751024	-67,89							
I.	KAPITALAS	719095	7,30	-2,94	719095	4,36	0,14	719095	4,51	-1,02	719095	3,48	0,24	719095	3,72	1,92	719095	5,64	0,65	719095	6,30							
I.1.	<i>Istatinis (pasirašytasis)</i>	719095	7,30	-2,94	719095	4,36	0,14	719095	4,51	-1,02	719095	3,48	0,24	719095	3,72	1,92	719095	5,64	0,65	719095	6,30							
II.	PEKAINO JIMO REZERVAS (REZULTATAI)	0	0,00	7,17	1181492	7,17	0,20	1176505	7,37	-1,95	1120198	5,42	0,10	1068072	5,53	2,72	1050950	8,25	0,96	1050950	9,21							
III.	REZERVAI	2974803	30,21	-12,16	2974803	18,05	0,59	2974803	18,64	-4,24	2974803	14,41	0,99	2974803	15,40	7,95	2974803	23,35	2,71	2974803	26,06							
III.1.	<i>Privalomasis</i>	74616	0,76	-0,30	74616	0,45	0,01	74616	0,47	-0,11	74616	0,36	0,02	74616	0,39	0,20	74616	0,59	0,07	74616	0,65							
III.2.	<i>Kiti rezervai</i>	2900187	29,45	-11,85	2900187	17,60	0,57	2900187	18,17	-4,13	2900187	14,04	0,97	2900187	15,01	7,75	2900187	22,76	2,64	2900187	25,40							
IV.	NEPASKIRSYTASIS PELNAS (NUOSTOLIAI)	1498244	15,22	10,22	4190466	25,43	1,83	4350795	27,26	-15,96	2333205	11,30	-62,17	-9826438	-50,87	-40,68	-11663880	-91,55	-17,91	-12495872	-109,46							
IV.1.	<i>Ataskaitinių metų pelnas (nuostoliai)</i>	1826242	18,55	-2,21	2692222	16,34	-15,37	155342	0,97	-11,02	-2073897	-10,04	-53,17	-12211769	-63,21	48,66	-1854564	-14,56	7,27	-831992	-7,29							
IV.2.	<i>Ankstesnių metų pelnas (nuostoliai)</i>	-327998	-3,33	12,42	1498244	9,09	17,20	4195453	26,29	-4,95	4407102	21,34	-8,99	2385331	12,35	-89,34	-9809316	-76,99	-25,18	-11663880	-102,17							
D.	DOTACIJOS, SUBSIDIJOS	16481	0,17	-0,07	16481	0,10	-0,10	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
E.	MOKĖTINOS SUMOS IR ĮSIPAREIGOJIMAI	4637740	47,10	-2,22	7394274	44,88	-2,66	6737198	42,22	23,17	13502937	65,39	60,83	24382507	126,22	28,09	19660029	154,31	13,59	19167271	167,89							
I.	PO VIENERIŲ METŲ MOKĖTINOS SUMOS IR ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	663678	6,74	5,96	2092318	12,70	-4,15	1364545	8,55	-2,40	1270922	6,15	-5,15	194490	1,01	138,36	17756984	139,37	14,77	17596316	154,13							
I.1.	<i>Finansinės skolos</i>	476298	4,84	5,89	1767682	10,73	-3,39	1170685	7,34	-2,12	1076432	5,21	-5,21	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
I.1.1.	<i>Lizingas ar panašūs įsipareigojimai</i>	476298	4,84	5,89	1767682	10,73	-3,39	1170685	7,34	-2,12	1076432	5,21	-5,21	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
I.2.	<i>Skolos tiekėjams</i>	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	17562494	137,84	14,59	17401826	152,43							
I.3.	<i>Atidėjimai</i>	187380	1,90	-0,75	189990	1,15	0,06	193860	1,21	-0,27	194490	0,94	0,06	194490	1,01	0,52	194490	1,53	0,18	194490	1,70							
I.3.1.	<i>Kiti atidėjimai</i>	187380	1,90	-0,75	189990	1,15	0,06	193860	1,21	-0,27	194490	0,94	0,06	194490	1,01	0,52	194490	1,53	0,18	194490	1,70							
I.4.	<i>Atidėtieji mokesčiai</i>	0	0,00	0,00	134646	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
II.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS IR TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI	3974062	40,36	-8,18	5301956	32,18	1,49	5372653	33,67	25,57	12232015	59,23	65,98	24188017	125,21	-110,27	1903045	14,94	-1,18	1570955	13,76							
II.1.	<i>Ilgalaikių skolų einamųjų metų dalis</i>	203645	2,07	1,45	579159	3,52	0,16	586895	3,68	0,31	823563	3,99	-0,56	662533	3,43	-3,43	0	0,00	0,00	0	0,00							
II.2.	<i>Finansinės skolos</i>	0	0,00	0,00	1799999	10,92	-7,16	599984	3,76	-3,76	0	0,00	0,00	1599923	8,28	-7,71	72612	0,57	0,07	72612	0,64							
II.2.1.	<i>Kredito įstaigoms</i>	0	0,00	0,00	1799999	10,92	-7,16	599984	3,76	-3,76	0	0,00	0,00	1599923	8,28	-7,71	72612	0,57	0,07	72612	0,64							
II.3.	<i>Skolos tiekėjams</i>	2483135	25,22	-18,19	1158732	7,03	9,95	2710905	16,99	2,71	4068554	19,70	81,18	19488050	100,88	-95,84	641928	5,04	4,85	1129121	9,89							
II.4.	<i>Gauti trumpalaikiai avansai</i>	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	3300	0,02	33,55	6932451	33,57	-24,38	1775901	9,19	-2,90	801335	6,29	-6,25	4312	0,04							
II.5.	<i>Pelno mokesčio įsipareigojimai</i>	272403	2,77	-1,65	184430	1,12	-0,81	48575	0,30	-0,30	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
II.6.	<i>Su darbo santykiais susiję įsipareigojimai</i>	814846	8,28	-3,57	775086	4,70	-1,74	473473	2,97	-1,06	392981	1,90	1,38	634683	3,29	-0,28	382949	3,01	0,16	361161	3,16							
II.7.	<i>Ilgalaikių sutarčių ateinančių laikotarpių pajamos</i>	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	615695	3,86	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00							
II.8.	<i>Kitos mokėtinos sumos ir trumpalaikiai</i>	200033	2,03	2,85	804550	4,88	-2,79	333826	2,09	-2,02	14466	0,07	0,07	26927	0,14	-0,11	4221	0,03	0,00	3749	0,03							
	NUOSAVO KAPITALO IR ĮSIPAREIGOJIMŲ IŠ VISO	9846363	100,00		16476611	100,00		15958396	100,00		20650238	100,00		19318039	100,00		12740997	100,00		11416247	100,00							

RUAB „ŽEMDA“ ilgalaikio turto sudėties lyginamųjų svorių dinamika 2007 – 2013 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
		Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%
A.	ILGALAIKIS TURTAS	3795016	100,00	6716541	100,00	5922343	100,00	6572565	100,00	6669509	100,00	2919144	100,00	2539021	100,00
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	4859	0,13	3035	0,05	1393	0,02	6	0,00	6	0,00	6	0,00	6	0,00
I.1.	<i>Programinė įranga</i>	3014	0,08	1981	0,03	948	0,02	6	0,00	6	0,00	6	0,00	6	0,00
I.2.	<i>Kitas nematerialusis turtas</i>	1845	0,05	1054	0,02	445	0,01	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.	MATERIALUSIS TURTAS	3692124	97,29	6709586	99,90	5901207	99,64	6234647	94,86	4738177	71,04	990430	33,93	610307	24,04
II.1.	<i>Pastatai ir statiniai</i>	340871	8,98	1650915	24,58	1599347	27,01	1546778	23,53	1485820	22,28	27724	0,95	0	0,00
II.2.	<i>Mašinos ir įrengimai</i>	1489263	39,24	2795659	41,62	2368347	39,99	3472488	52,83	2247706	33,70	575612	19,72	394901	15,55
II.3.	<i>Transporto priemonės</i>	1482655	39,07	1559203	23,21	1338874	22,61	1076772	16,38	891398	13,37	330074	11,31	185012	7,29
II.4.	<i>Kita įranga, įrankiai ir įrenginiai</i>	318942	8,40	544627	8,11	471487	7,96	138609	2,11	113253	1,70	57020	1,95	30394	1,20
II.5.	<i>Kitas materialusis turtas</i>	60393	1,59	159182	2,37	123152	2,08	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
III.	FINANSINIS TURTAS	2800	0,07	3920	0,06	3920	0,07	3920	0,06	3920	0,06	1302	0,04	1302	0,05
III.1.	<i>Kitas finansinis turtas</i>	2800	0,07	3920	0,06	3920	0,07	3920	0,06	3920	0,06	1302	0,04	1302	0,05
IV.	KITAS ILGALAIKIS TURTAS	95233	2,51	0,00	0,00	15823	0,27	333992	5,08	1927406	28,90	1927406	66,03	1927406	75,91
IV.1.	<i>Atidėtojo pelno mokesčio turtas</i>	95233	2,51	0	0,00	15823	0,27	333992	5,08	1927406	28,90	1927406	66,03	1927406	75,91

RUAB „ŽEMDA“ trumpalaikio turto sudėties lyginamųjų svorių dinamika 2007 – 2013 m.

Eil. Nr.	Straipsniai	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
		Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%	Lt.	%
B.	TRUMPALAIKIS TURTAS	6051347	100,00	9760070	100,00	10036053	100,00	14077673	100,00	12648530	100,00	9821853	100,00	8877226	100,00
I.	ATSARGOS, IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI	739192	12,22	1142649	11,71	880635	8,77	1695854	12,05	2128987	16,83	992201	10,10	508457	5,73
	IR NEBAIGTOS VYKDYTI SUTARIYS														
I.1.	<i>Atsargos</i>	456049	7,54	894852	9,17	806327	8,03	993934	7,06	990619	7,83	513936	5,23	280448	3,16
I.2.	<i>Žaliavos ir komplektavimo gaminiai</i>	456049	7,54	894852	9,17	806327	8,03	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
I.3.	<i>Išankstiniai apmokėjimai</i>	184747	3,05	2612	0,03	74308	0,74	701920	4,99	47337	0,37	469461	4,78	226494	2,55
I.4.	<i>Nebaigtos vykdyti sutartys</i>	98396	1,63	245185	2,51	0	0,00	0	0,00	1091031	8,63	8804	0,09	1515	0,02
II.	PER VIENERIUS MEIUS GAUTINOS SUMOS	5283074	87,30	8527454	87,37	8618965	85,88	10794876	76,68	10053319	79,48	8228378	83,78	7882237	88,79
II.1.	<i>Pirkėjų įsiskolinimas</i>	5234233	86,50	8423102	86,30	8618965	85,88	6413454	45,56	5999881	47,44	5130626	52,24	4767915	53,71
II.2.	<i>Suteiktos paskolos</i>	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2800000	19,89	2795573	22,10	2795573	0,00	2795573	0,00
II.3.	<i>Pelno mokesčio permoka</i>	0	0,00	0	0,00	0	0,00	114848	0,82	114848	0,91	114848	0,00	114848	0,00
II.4.	<i>Sukauptos pajamos pagal ilgalaikes sutartis</i>	0	0,00	0	0,00	0	0,00	849044	6,03	0	0,00	0	0,00	0	0,00
II.5.	<i>Kitos gautinos sumos</i>	48841	0,81	104352	1,07	0	0,00	617530	4,39	1143017	9,04	187331	1,91	203901	2,30
III.	KITAS TRUMPALAIKIS TURTAS	0	0,00	0	0,00	0	0,00	164444	1,17	164444	1,30	0	0,00	0	0,00
III.1.	<i>Kitas trumpalaikis turtas</i>	0	0,00	0	0,00	0	0,00	164444	1,17	164444	1,30	0	0,00	0	0,00
IV.	PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI	29081	0,48	89967	0,92	536453	5,35	1422499	10,10	301780	2,39	601274	6,12	486532	5,48

RUAB „ŽEMDA“ horizontali pelno – nuostolio ataskaita 2007 – 2013 m.

Straipsniai	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Pasikeitimai palyginti su praėjusiais metais											
								2008		2009		2010		2011		2012		2013	
								Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.	Lt.	proc.
Pardavimo pajamos	15589192	21426409	11035631	17107707	25529475	4365357	3245579	5837217	37,44	-10390778	-48,50	6072076	55,02	8421768	49,23	-21164118	-82,90	-1119778	-25,65
Pardavimo savikaina	10364034	15284801	8951591	16628487	37572280	4863933	3965337	4920767	47,48	-6333210	-41,43	7676896	85,76	20943793	125,95	-32708347	-87,05	-898596	-18,47
Bendrasis pelnas (nuostolis)	5225158	6141608	2084040	479220	-12042805	-498576	-719758	916450	17,54	-4057568	-66,07	-1604820	-77,01	-12522025	-2613,00	11544229	-95,86	-221182	44,36
Veiklos sąnaudos	3140778	3009657	1672697	2750674	2117640	475629	566300	-131121	-4,17	-1336960	-44,42	1077977	64,45	-633034	-23,01	-1642011	-77,54	90671	19,06
<i>Bendrosios ir administracinės</i>	3140778	3009657	1672697	2750674	2117640	475629	566300	-131121	-4,17	-1336960	-44,42	1077977	64,45	-633034	-23,01	-1642011	-77,54	90671	19,06
Tipinės veiklos pelnas (nuostolis)	2084380	3131951	411343	-2271454	-14160445	-974205	-1286058	1047571	50,26	-2720608	-86,87	-2682797	-652,20	-11888991	523,41	13186240	-93,12	-311853	32,01
Kita veikla	-9493	228441	32087	-42268	492019	-1021351	-6714	237934	2506,00	-196354	-85,95	-74355	-231,73	534287	-1264,05	-1513370	-307,58	1014637	-99,34
<i>Pajamos</i>	32974	228441	49602	49677	1256462	2000534	47321	195467	592,79	-178839	-78,29	75	0,15	1206785	2429,26	744072	59,22	-1953213	-97,63
<i>Sąnaudos</i>	42467	0	17515	91945	764443	3021885	54035	-42467	-100,00	17515	100,00	74430	424,95	672498	731,41	2257442	295,31	-2967850	-98,21
Finansinė ir investicinė veikla	172693	-218198	-239821	-78344	-136757	140992	460780	-390891	-226,35	-21623	9,91	161477	-67,33	-58413	74,56	277749	-203,10	319788	226,81
<i>Pajamos</i>	215033	8843	52631	1331	568	168393	465865	-206190	-95,89	43788	495,17	-51300	-97,47	-763	-57,33	167825	29546,65	297472	176,65
<i>Sąnaudos</i>	42340	227041	292452	79675	137325	27401	5085	184701	436,23	65411	28,81	-212777	-72,76	57650	72,36	-109924	-80,05	-22316	-81,44
Įprastinės veiklos pelnas (nuostolis)	2247580	3142194	203609	-2392066	-13805183	-1854564	-831992	894614	39,80	-2938585	-93,52	-2595675	-1274,83	-11413117	477,12	11950619	-86,57	1022572	-55,14
Pelnas (nuostolis) prieš apmokestinimą	2247580	3142194	203609	-2392066	-13805183	-1854564	-831992	894614	39,80	-2938585	-93,52	-2595675	-1274,83	-11413117	477,12	11950619	-86,57	1022572	-55,14
Pelno mokestis	421338	449972	48267	-318169	-1593414	0	0	28634	6,80	-401705	-89,27	-366436	-759,19	-1275245	400,81	1593414	-100,00	0	0,00
Grynasis pelnas (nuostolis)	1826242	2692222	155342	-2073897	-12211769	-1854564	-831992	865980	47,42	-2536880	-94,23	-2229239	-1435,05	-10137872	488,83	10357205	-84,81	1022572	-55,14

RUAB „ŽEMDA“ vertikali pelno – nuostolio ataskaita 2007 – 2013 m.

Straipsniai	2007 m.		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais	2008 m.		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais	2009 m.		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais	2010 m.		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais	2011 m.		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais	2012 m.		Pokytis (+,-) palyginti su praėjusiais metais	2013 m.	
	Lt.	proc.		Lt.	proc.		Lt.	proc.		Lt.	proc.		Lt.	proc.		Lt.	proc.		Lt.	proc.
Pardavimo pajamos	15589192	100,00		21426409	100		11035631	100		17107707	100		25529475	100		4365357	100		3245579	100
Pardavimo savikaina	10364034	66,48	4,85	15284801	71,34	9,78	8951591	81,12	16,08	16628487	97,20	49,97	37572280	147,17	-35,75	4863933	111,42	10,76	3965337	122,18
Bendrasis pelnas (nuostolis)	5225158	33,52	-4,85	6141608	28,66	-9,78	2084040	18,88	-16,08	479220	2,80	-49,97	-12042805	-47,17	35,75	-498576	-11,42	-10,76	-719758	-22,18
Veiklos sąnaudos	3140778	20,15	-6,10	3009657	14,05	1,11	1672697	15,16	0,92	2750674	16,08	-7,78	2117640	8,29	2,60	475629	10,90	6,55	566300	17,45
<i>Bendrosios ir administracinės</i>	3140778	20,15	-6,10	3009657	14,05	1,11	1672697	15,16	0,92	2750674	16,08	-7,78	2117640	8,29	2,60	475629	10,90	6,55	566300	17,45
Tipinės veiklos pelnas (nuostolis)	2084380	13,37	1,25	3131951	14,62	-10,89	411343	3,73	-17,00	-2271454	-13,28	-42,19	-14160445	-55,47	33,15	-974205	-22,32	-17,31	-1286058	-39,62
Kita veikla	-9493	-0,06	1,13	228441	1,07	-0,78	32087	0,29	-0,54	-42268	-0,25	2,17	492019	1,93	-25,32	-1021351	-23,40	23,19	-6714	-0,21
<i>Pajamos</i>	32974	0,21	0,85	228441	1,07	-0,62	49602	0,45	-0,16	49677	0,29	4,63	1256462	4,92	40,91	2000534	45,83	-44,37	47321	1,46
<i>Sąnaudos</i>	42467	0,27	-0,27		0,00	0,16	17515	0,16	0,38	91945	0,54	2,46	764443	2,99	66,23	3021885	69,22	-67,56	54035	1,66
Finansinė ir investicinė veikla	172693	1,11	-2,13	-218198	-1,02	-1,15	-239821	-2,17	1,72	-78344	-0,46	-0,08	-136757	-0,54	3,77	140992	3,23	10,97	460780	14,20
<i>Pajamos</i>	215033	1,38	-1,34	8843	0,04	0,44	52631	0,48	-0,47	1331	0,01	-0,01	568	0,00	3,86	168393	3,86	10,50	465865	14,35
<i>Sąnaudos</i>	42340	0,27	0,79	227041	1,06	1,59	292452	2,65	-2,18	79675	0,47	0,07	137325	0,54	0,09	27401	0,63	-0,47	5085	0,16
Įprastinės veiklos pelnas (nuostolis)	2247580	14,42	0,25	3142194	14,67	-12,82	203609	1,85	-15,83	-2392066	-13,98	-40,09	-13805183	-54,08	11,59	-1854564	-42,48	16,85	-831992	-25,63
Pelnas (nuostolis) prieš apmokestinimą	2247580	14,42	0,25	3142194	14,67	-12,82	203609	1,85	-15,83	-2392066	-13,98	-40,09	-13805183	-54,08	11,59	-1854564	-42,48	16,85	-831992	-25,63
Pelno mokesčiai	421338	2,70	-0,60	449972	2,10	-1,66	48267	0,44	-2,30	-318169	-1,86	-4,38	-1593414	-6,24	6,24		0,00	0,00	0	0,00
Grynasis pelnas (nuostolis)	1826242	11,71	0,85	2692222	12,56	-11,16	155342	1,41	-13,53	-2073897	-12,12	-35,71	-12211769	-47,83	5,35	-1854564	-42,48	16,85	-831992	-25,63

RUAB „ŽEMDA“ sąnaudų struktūra 2007 – 2013 m.

Metai	2007	2008	2009	2010	2011	Pokytis, 2007 m. - 2011 m.	2012	2013	Pokytis, 2011 m. - 2013 m.
Pardavimo savikaina (Lt.)	10364034	15284801	8951591	16628487	37572280	262,53	4863933	3965337	-89,45
Tiesioginės gamybos išlaidos (Lt.)	7613537	10053688	6299519	11355267	27812354	265,30	3759597	3519563	-87,35
Transporto pasl. ir mechanizmų nuoma (Lt.)	1115832	1520623	636273	2220815	5537731	396,29	121399	47495	-99,14
Darbininkų DU (Lt.)	1532398	3554904	1871371	2618626	3401509	121,97	622618	118652	-96,51
Netiesioginės gamybos išlaidos (Lt.)	102267	155586	144428	433779	820686	702,49	360319	279627	-65,93
Veiklos sąnaudos (Lt.)	3140778	3009657	1672697	2750674	2117640	-32,58	475629	566300	-73,26
Bendrosios ir administracinės (Lt.)	1352263	331409	116173	795526	984404	91,41	22885	260496	144,73
Ilgalaikio turto nusidėvėjimas (Lt.)	601703	1207349	824447	791019	122079	-79,71	42421	17302	-85,83
Mokesčiai (Lt.)	67215	83323	91030	91627	85906	27,81	15621	27163	-68,38
Atlyginimai (Lt.)	876924	884504	615492	606088	850083	-3,06	249902	214473	-74,77
Turto priežiūra ir remontas (Lt.)	242673	503072	25555	466414	75168	-69,02	24299	8262	-89,01
Nurašomas nudėvėtas turtas (Lt.)	0	0	0	0	0	0,00	120501	38604	100,00
Finansinės veiklos sąnaudos (Lt.)	42340	227041	292452	79675	137325	224,34	27401	5085	-96,30

Veiksnių įtaka RUAB „Žemda“ grynojo pelno pokyčiui 2007 – 2013 m.

Rodikliai	Pokytis (+,-) 2007-2008 m. Lt.	Lyginamasis svoris bendrame nukrypime (+,-), %	Pokytis (+,-) 2008-2009 m. Lt.	Lyginamasis svoris bendrame nukrypime (+,-), %	Pokytis (+,-) 2009-2010 m. Lt.	Lyginamasis svoris bendrame nukrypime (+,-), %	Pokytis (+,-) 2010-2011 m. Lt.	Lyginamasis svoris bendrame nukrypime (+,-), %	Pokytis (+,-) 2011-2012 m. Lt.	Lyginamasis svoris bendrame nukrypime (+,-), %	Pokytis (+,-) 2012-2013 m. Lt.	Lyginamasis svoris bendrame nukrypime (+,-), %
Grvnsias pelnas (nuostolis)	865980	100	-2536880	100	-2229239	100	-10137872	100	10357205	100	1022572	100
Grvnojo pelno pokytis dėl veiklos pajamų pokyčio:	5826494	672,82	-10525829	414,91	6020851	-270,09	9627790	-94,97	-20252221	-195,54	-2775519	-271,43
1. Dėl pardavimo pajamų pokyčio	5837217	674,06	-10390778	409,59	6072076	-272,38	8421768	-83,07	-21164118	-204,34	-1119778	-109,51
<i>1.1. Statybos darbų pajamos</i>	5833568	673,64	-10180403	401,30	5300880	-237,79	8061916	-79,52	-20305418	-196,05	-954158	-93,31
<i>1.2. Pardavimų pajamos</i>	114995	13,28	-114965	4,53	546919	-24,53	-112716	1,11	-177190	-1,71	-205451	-20,09
<i>1.3. Pajamos už nuomą</i>	-111346	-12,86	-95410	3,76	224277	-10,06	472568	-4,66	-681510	-6,58	39831	3,90
2. Dėl finansinės veiklos pajamų pokyčio	-206190	-23,81	43788	-1,73	-51300	2,30	-763	0,01	167825	1,62	297472	29,09
3. Dėl netipinės veiklos pajamų pokyčio	195467	22,57	-178839	7,05	75	0,00	1206785	-11,90	744072	7,18	-1953213	-191,01
Grvnojo pelno sumažėjimas dėl sąnaudų pokyčio:	4960514	572,82	-7988949	314,91	8250090	-370,09	19765662	194,9685	-30609426	-295,54	-3798091	-371,43
1. Dėl pardavimų savikainos pokyčio	4920767	568,23	-6333210	249,65	7676896	-344,37	20943793	-206,59	-32708347	-315,80	-898596	-87,88
<i>1.1. Tiesioginės gamybos išlaidų sąnaudos</i>	2440151	281,78	-3754169	147,98	5055748	-226,79	16457087	-162,33	-24052757	-232,23	-240034	-23,47
<i>1.2. Transporto paslaugų ir mechanizmų nuomos sąnaudos</i>	404791	46,74	-884350	34,86	1584542	-71,08	3316916	-32,72	-5416332	-52,30	-73904	-7,23
<i>1.3. Darbininkų darbo užmokesčio sąnaudos</i>	2022506	233,55	-1683533	66,36	747255	-33,52	782883	-7,72	-2778891	-26,83	-503966	-49,28
<i>1.4. Netiesioginės gamybos išlaidos</i>	53319	6,16	-11158	0,44	289351	-12,98	386907	-3,82	-460367	-4,44	-80692	-7,89
2. Dėl veiklos sąnaudų pokyčio	-131121	-15,14	-1336960	52,70	1077977	-48,36	-633034	6,24	-1642011	-15,85	90671	8,87
<i>2.1. Bendrosios ir administracinės sąnaudos</i>	-1020854	-117,88	-215236	8,48	679353	-30,47	188878	-1,86	-961519	-9,28	237611	23,24
<i>2.2. Ilgalaikio turto nusidėvėjimo sąnaudos</i>	605646	69,94	-382902	15,09	-33428	1,50	-668940	6,60	-79658	-0,77	-25119	-2,46
<i>2.3. Mokesčių sąnaudos</i>	16108	1,86	7707	-0,30	597	-0,03	-5721	0,06	-70285	-0,68	11542	1,13
<i>2.4. Atyginimų sąnaudos</i>	7580	0,88	-269012	10,60	-9404	0,42	243995	-2,41	-600181	-5,79	-35429	-3,46
<i>2.5. Turto priežiūra ir remonto sąnaudos</i>	260399	30,07	-477517	18,82	440859	-19,78	-391246	3,86	-50869	-0,49	-16037	-1,57
<i>2.6. Nurašomas nudėvėtas turtas</i>	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	120501	1,16	-81897	-8,01
3. Dėl finansinės veiklos sąnaudų pokyčio	184701	21,33	65411	-2,58	-212777	9,54	57650	-0,57	-109924	-1,06	-22316	-2,18
4. Dėl kitos veiklos sąnaudų pokyčio	-42467	-4,90	17515	-0,69	74430	-3,34	672498	-6,63	2257442	21,80	-2967850	-290,23
5. Dėl pelno mokesčio vertės pokyčio	28634	3,31	-401705	15,83	-366436	16,44	-1275245	12,58	1593414	15,38	0	0

RUAB „Žemda“ pardavimo savikainos struktūrinė analizė 2012 – 2013 m.

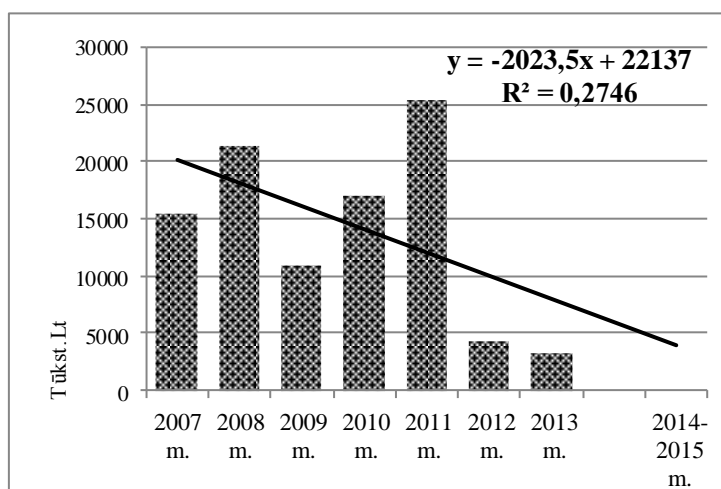
Straipsniai	2012	%	2013	%
Pardavimo savikaina	4863933	100	3965337	100
Tiesioginės gamybos išlaidos	3759597	77,30	3519563	88,76
<i>Medžiagos</i>	1304792	26,83	1107403	27,93
<i>Subranga</i>	2454805	50,47	2412160	60,83
Transporto pasl. ir mechanizmų nuoma	121399	2,50	47495	1,20
<i>Mechanizmų, įrangos nuoma</i>	105678	2,17	38594	0,97
<i>Kuras</i>	15721	0,32	8901	0,22
Darbininkų DU	622618	12,80	118652	2,99
Netiesioginės gamybos išlaidos	360319	7,41	279627	7,05
<i>Mechaninio boro sąnaudos</i>	45885	0,94	30115	0,76
<i>Amortizacija</i>	296212	6,09	234620	5,92
<i>Statybvietės paruošimas</i>	18222	0,37	14892	0,38

UAB „Žemda“ veiklos perspektyvų prognozavimas restruktūrizavimo laikotarpiui (2014 – 2015 m.)

Prognozė pagal trendo funkciją

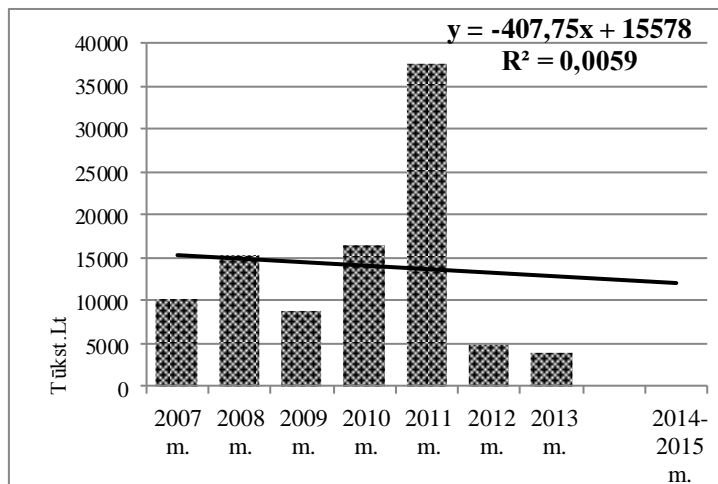
Pardavimo apimčių prognozė 2014 – 2015 m., (tūkst.. Lt)

Periodas	Pardavimų apimtis (Y_t)	t	t^2	y_t^2	$t \cdot y_t$	\hat{y}_t
2007 m.	15589,2	1	1	243023156,6	15589,2	24160,5
2008 m.	21426,4	2	4	459090617	42852,8	26184
2009 m.	11035,6	3	9	121784467,4	33106,8	28207,5
2010 m.	17107,7	4	16	292673399,3	68430,8	30231
2011 m.	25529,5	5	25	651755370,3	127647,5	32254,5
2012 m.	4365,4	6	36	19056717,16	26192,4	34278
2013 m.	3245,6	7	49	10533919,36	22719,2	36301,5
	98299,4	28	140	1797917647	336538,7	211617
Periodas	t	\hat{y}_t				
2014 m.	8	5949				
2015 m.	9	3925,5				

Pardavimų savikainos prognozė 2014 – 2015 m., (tūkst.. Lt)

Periodas	Pardavimų savikaina (Yt)	t	t^2	y_t^2	$t \cdot y_t$	\hat{y}_t
2007 m.	10364	1	1	107412496	10364	15170,25
2008 m.	15284,8	2	4	233625111	30569,6	14762,5
2009 m.	8951,6	3	9	80131142,56	26854,8	14354,75
2010 m.	16628,5	4	16	276507012,3	66514	13947
2011 m.	37572,3	5	25	1411677727	187861,5	13539,25
2012 m.	4863,9	6	36	23657523,21	29183,4	13131,5
2013 m.	3965,4	7	49	15724397,16	27757,8	12723,75
	97630,5	28	140	2148735410	379105,1	97629
Periodas	t	\hat{y}_t				
2014 m.	8	12316				
2015 m.	9	11908,25				

Dinamikos eilutės ekstrapoliaciją pagal vidutinį absoliutinį pokytį

Pardavimo savikainos prognozė 2014 – 2015 m., (tūkst.. Lt)

Periodas	Pardavimų savikaina (y)	t
2007 m.	10364	1
2008 m.	15284,8	2
2009 m.	8951,6	3
2010 m.	16628,5	4
2011 m.	37572,3	5
2012 m.	4863,9	6
2013 m.	3965,4	7
	97630,5	
Periodas	t	Prognozė
2014 m.	1	2898,97
2015 m.	2	1832,53

Pardavimo pajamų prognozė 2014 – 2015 m., (tūkst.. Lt)

Periodas	Pardavimų pajamos (y)	t
2007 m.	15589,2	1
2008 m.	21426,4	2
2009 m.	11035,6	3
2010 m.	17107,7	4
2011 m.	25529,5	5
2012 m.	4365,4	6
2013 m.	3245,6	7
	98299,4	
Periodas	t	Prognozė
2014 m.	1	1188,33
2015 m.	2	-868,93